Signed By: Haga, Anja
04/11/2025 16:29:38 CET
ID: 1c4ad018-7d7c-4ee7-b026-ca5ebd7ecc5c
Auth: Scribble

Signed By: EenJonker, Margreet
05/11/2025 09:56:24 CET
ID: 1c4ad018-7d7c-4ee7-b026-ca5ebd7ecc5c
Auth: Scribble

Begroting Dantumadiel 2026

gemeente dantumadiel

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Voorwoord 4
Inleiding 5
Programma 1: Ynwenner en Bestjoer 11
Programma 2: Mienskip 16
Programma 3: Soarch en Wolwêzen 19
Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje 25
Programma 5: Wenjen en Omjouwing 28
Programma 6: Iepenbiere Romte 32
Algemiene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien 35
- Algemiene dekkingsmiddels 35
- Overhead 38
- Heffing VPB 40
- Onvoorzien 41

Paragrafen 42
- Paragraaf lokale heffingen 42
- Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing 51
- Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 59
- Paragraaf financiering 65
- Paragraaf bedrijfsvoering 70
- Paragraaf verbonden partijen 75
  - Verbonden partijen 75
  - Gemeenschappelijke regelingen 79
  - Vennootschappen en coöperaties 88
  - Stichtingen en verenigingen 92
- Paragraaf grondbeleid 96
- Paragraaf openbaarheid 101

Financiën 102
- Geprognosticeerde balans 102
- Meerjarenbegroting 103

Bijlagen 105
- Bijlage 1: Lijst van investeringen 105
- Bijlage 2: Staat van reserves en voorzieningen 110
- Bijlage 3: Algemene reserve 115

Bijlage 4: Langlopende leningen 117
Bijlage 5: Gewaarborgde geldleningen 118
Bijlage 6: Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 122
Bijlage 7: Incidentele baten en lasten 123
Bijlage 8: Overzicht baten en lasten per taakveld 130
Vaststellingsbesluit 134

Voorwoord

Voorwoord

Hierbij bieden wij u de begroting 2026 aan. Ook dit jaar is het weer gelukt om een financieel gezonde begroting te presenteren. En ook de toekomst ziet er goed uit met een positief structureel begrotingsresultaat voor alle jaren in de periode 2026-2029.

En dat is best bijzonder, want de inkomsten vanuit de Rijksoverheid lopen terug. Wij zijn één van de weinige gemeenten in Fryslân die dergelijke positieve resultaten kunnen presenteren. Daar ben ik trots op. De Algemene reserve voldoet aan de minimaal vereiste weerstandscapaciteit van € 10 miljoen. Dit is onze spaarpot met financiële middelen voor mogelijke tegenvallers in de toekomst. Er ligt daarmee een stevige financiële basis die ruimte biedt om te investeren in wat onze inwoners belangrijk vinden.

Hiermee dragen we bij aan de leefbaarheid en vitaliteit van onze dorpen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld de vervanging en renovatie van scholen, het onderhoud van onze kapitaalgoederen zoals machines, voertuigen en ondergrondse containers. Ook willen we werken aan een oplossing voor het verkeer in De Westereen. Daarnaast willen we het sociaal domein duurzaam inrichten, door het aanbieden van digitale dienstverlening en het structureel voorkomen van achterstanden. Op deze manier zorgen we voor voorzieningen die onze inwoners dagelijks kunnen zien en gebruiken.

Met deze begroting zetten we de eerste stappen voor verbeteringen die direct van start gaan en houden we ruimte over voor toekomstige keuzes. Zo zorgen we voor een gezonde gemeente die niet alleen financieel in orde is, maar ook klaar is voor de toekomst.

De financiële gevolgen van Prinsjesdag zijn nog niet verwerkt in deze begroting. Dit zal staan in de septembercirculaire 2025 die wij ontvangen van de Rijksoverheid. De raad ontvangt hiervoor een afzonderlijk advies over de beleidsmatige en financiële gevolgen van de septembercirculaire 2025.

Ik wil iedereen bedanken die heeft bijgedragen aan deze sluitende begroting. Een begroting die de basis legt om samen verder te bouwen aan een leefbare gemeente Dantumadiel.

Het college van Burgemeester en Wethouders,

Rommy Kempenaar
Wethouder Financiën

Inleiding

0.1 Uitgangspunten bij de begroting

Uitgangspunt voor het opstellen van de Begroting 2026 is de Perspectiefnota 2026-2029. Na vaststelling van de Perspectiefnota op 7 juli 2025 zijn er nog een aantal mutaties geweest welke van invloed zijn op het begrotingssaldo.

De provincie heeft als toezichthouder een wettelijke plicht om gemeentelijke begrotingen te toetsen op structureel en reëel evenwicht. De toetst vindt in eerste instantie plaats op het begrotingsjaar. Indien het begrotingsjaar niet structureel in evenwicht is, moet aangetoond worden dat het structurele evenwicht uiterlijk in de laatste jaarschijf van de meerjarenraming wordt bereikt. Hierbij mag geen sprake zijn van een opschuivend meerjarenperspectief waarbij in de opvolgende begrotingen alleen de laatste jaarschijf sluit. Het is dus belangrijk om het begrotingsjaar structureel in evenwicht te hebben en houden.

Voor het financieel beleid wordt als uitgangspunt genomen dat er ruimte voor nieuw beleid aanwezig is als er een structureel en reëel sluitende begroting is waarbij ook de eerste jaarschijf sluit. Het andere uitgangspunt is dat de algemene reserve van voldoende niveau is.

Algemene financiële uitgangspunten
De algemene technische uitgangspunten bij het opstellen van de Begroting 2026 zijn:

- De raming van lasten en baten van bestaand beleid vindt plaats op basis van analyses en niet uitsluitend op basis van inflatie indexering.
- De raming van gemeentelijke bijdragen aan externe instanties vindt plaats op basis van de meest recente begrotingen van deze partijen.
- Voor de meerjarenbegroting wordt geraamd op basis van constante prijzen.
- Structurele lasten worden gedekt door structurele baten en incidentele baten zijn voornamelijk dekkingsmiddel voor incidentele lasten.
- De algemene reserves en de weerstandscapaciteit voldoen aan normen die zijn gebaseerd op een risicoanalyse (op te nemen in de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen) en de nota risicomanagement en weerstandsvermogen.
- De financierings- en schuldpositie en het kasstroomsaldo voldoen aan de normen van de Economische Monetaire Unie (EMU) en de Wet HOF.
- Door middel van de in de begroting opgenomen onderhoudsplannen wordt ten alle tijde ruimte gelaten voor onderhoud van kapitaalgoederen volgens de door de raad vastgelegde kwaliteitsniveaus.
- Vrijvallende kapitaallasten van vervangingsinvesteringen met betrekking tot d e bedrijfsvoering blijven beschikbaar voor noodzakelijke vervangingen in de bedrijfsvoering.

Technische begrotingsparameters
Bij het opstellen van de begroting wordt uitgegaan van de volgende parameters.

Parameter	Bron	Waarde
Geharmoniseerde consumentenprijsindex 2026 (hicp)	Centraal Economisch Plan 2025 (CPB)	2,4%
Loonvoet sector overheid 2026	Centraal Economisch Plan 2025 (CPB)	2,0%
Rente 25 jaar - april 2025	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	3,5%

Uitgangspunten tariefbeleid
In het hiernavolgende schema zijn de uitgangspunten voor de componenten van het tariefbeleid opgenomen.

(Belasting)tarieven	Uitgangspunten
Onroerendezaakbelasting (OZB)	Voor de OZB wordt het volgende uitgangspunt gehanteerd: De inkomsten OZB stijgen met de HICP, waarbij het tarief aangepast wordt voor de waardestijging en -daling van woningen en niet-woningen. Wanneer de procentuele waardestijging van woningen en niet-woningen hoger is dan de HICP, daalt het OZB-tarief. Wanneer de procentuele waardestijging van woningen en niet-woningen lager is dan de HICP, stijgt het OZB-tarief.
Afvalstoffenheffing	100% kostendekkend, inclusief de component BTW–compensatie.
Rioolrechten	100% kostendekkend, inclusief de component BTW–compensatie.
Leges	Verhoging tarieven afhankelijk van kostenniveau, berekend op basis van het model opgesteld door de Adviesgroep Nederlandse Gemeenten (ANG-model).
Tarieven sportaccommodaties (binnen– en buitensport)	Gelijkblijvende tarieven ten opzichte van 2025.

Van deze algemene uitgangspunten kan met betrekking tot de OZB-tarieven worden afgeweken op basis van een politieke afweging tussen bezuinigingen op uitgaven voor de burger versus tariefverhogingen voor de burger.

Uitgangspunten beleidsindicatoren
De uniforme set van beleidsindicatoren is voorgeschreven door het BBV. Hierin is aan de gemeenten opgelegd gebruik te maken van een basis set van beleidsindicatoren voor de begroting en de verantwoordingsstukken. Het doel hiervan is om de resultaten van beleidsmatige inspanningen van gemeenten beter inzichtelijk te maken en te kunnen vergelijken met het landelijke gemiddelde.

De set van beleidsindicatoren is ondergebracht bij het betreffende programma binnen de begroting. Een klein aantal beleidsindicatoren welke betrekking hebben op de eigen organisatie worden door de gemeenten zelf ingevuld. Voor de overige beleidsindicatoren dient gebruikt te worden gemaakt van de website www.waarstaatjegemeente.nl. Ook de definities van de diverse beleidsindicatoren worden op deze website nader toegelicht. Voor wat betreft de actualiteit van de maatstaven kunnen grote verschillen bestaan. Het jaar waarover wordt gerapporteerd staat bij de betreffende indicator vermeld.

0.2 Meerjaren begroting

In de onderstaande tabel ziet u de meerjarige begrotingssaldi zoals deze in de begroting 2026 zijn opgenomen.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten	78.627	83.154	75.117	73.874	72.684	73.325
Lasten	-77.500	-85.134	-74.070	-72.327	-70.750	-71.134
Saldo baten en lasten	**1.127**	**-1.979**	**1.047**	**1.547**	**1.934**	**2.191**
Onttrekkingen	3.707	6.906	3.007	2.200	562	380
Stortingen	-733	-461	-813	-1.410	-688	-418
Saldo onttrekkingen en stortingen	**2.975**	**6.446**	**2.194**	**789**	**-126**	**-38**
Resultaat	**4.101**	**4.466**	**3.241**	**2.336**	**1.807**	**2.153**

0.3 Van perspectiefnota naar begroting

Na de vaststelling van de Perspectiefnota 2026 hebben er nog een aantal begrotingswijzigingen plaatsgevonden welke van invloed zijn op het begrotingsresultaat van de gemeente Dantumadiel. In onderstaande tabel zijn deze mutaties weergegeven. Onder de tabel treft u een toelichting aan bij de betreffende wijzigingen.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Perspectiefnota 2026	2.764	2.153	1.523	1.640
Begroting 2026	3.241	2.336	1.807	2.153
Mutatie begrotingsresultaat	**477**	183	284	513
Verklaring mutatie begrotingsresultaat				
Mutaties 2e turap 2025				
Lagere rentelasten als gevolg van doorschuiven investeringen	390	130	44	166
Lagere lasten DVO Noardeast Fryslân	172	172	172	172
Hogere lasten gas, water en elektrisch	-164	-164	-164	-164
Afschrijvingen	-42	-193	-62	-36
Verschillen < € 50.000	-251	-195	-190	-178
Mutaties begroting 2026				
Bijstelling leges	215	274	335	396
Bijstelling OZB	108	108	108	108
Bijstellen afvalstoffenheffing	92	97	97	102
Bijstelling rioolheffing	-82	-83	-53	-43
Verschillen < € 50.000	39	37	-3	-10
Verklaarde mutatie	**477**	**183**	**284**	**513**

Mutaties 2e Turap 2025

In de 2e turap 2025 zijn een aantal structurele wijzigingen opgenomen die doorwerken in het financieel perspectief van de begroting 2026. Hieronder een toelichting op de grootste afwijkingen.

Lagere rentelasten

Bijstelling rentelasten op langlopende leningen. Een aantal investeringen zijn vooruitgeschoven in de tijd. Gevolg hiervan is dat er vanaf 2025 nog geen behoefte is aan een substantiële financiering, met bijbehorende rentelasten. Het aantrekken van een langlopende lening stond gepland voor 2025 maar is volgens de nieuwe investeringsplanning niet eerder benodigd dan in 2028. De structurele gevolgen hiervan worden zichtbaar in de Begroting 2026.

Lagere lasten DVO Noardeast Fryslân

De DVO met Noardeast Fryslân bevat een risico-opslag. De risico-opslag dient als verrekenpost bij hogere kosten. De inschatting is dat in ieder geval de helft weer terug ontvangen wordt. Dit betreft derhalve een structureel voordeel in de exploitatie. Daarnaast zijn de directe kosten als onderdeel van de DVO basisregistraties lager ingeschat door de uitvoerende organisatie.

Hogere lasten gas, water en elektrisch

De lasten voor nutsvoorzieningen, gas water en elektrische zijn bij de 2e Turap naar boven bijgesteld. De bijstelling is voornamelijk zichtbaar bij de energielasten voor onderwijshuisvesting (EUR 51k), openbare verlichting, (EUR 49k), Riolering (EUR 27k).

Afschrijvingen

Er zijn een aantal grote infrastructurele projecten die naar voren zijn gehaald in de

investeringsplanning. De afschrijving voor deze projecten waren begroot middels een stelpost welke start met afschrijven in 2028. Door het naar voren halen van investeringen in de planning start de afschrijving al in 2027 hetgeen leidt tot een grote mutatie in 2027. Voor 2028 geldt deze verklaring in mindere mate maar is ook sprake van het naar voren halen van investeringen. In de overige jaren is sprake van nieuwe investeringen met bijbehorende afschrijving.

Mutaties begroting 2026

Bijstelling leges

De legesinkomsten zijn met EUR 215k naar boven bijgesteld voor 2026. Dit komt met name door het hanteren van de maximale wettelijke tarieven in hoofdstuk 1. Uitgangspunt voor de berekening van de lasten is het zogenoemde ANG-model. De kostendekkendheid stijgt van 61% naar 71% in 2026. de jaren daarna is een stijging in kostendekkendheid geraamd van 5%.

Bijstelling OZB

Uitgangspunt is dat de totale OZB inkomsten stijgen met de HICP. In 2025 zijn de niet-woningen meer gestegen dan verwacht, wat tot hogere inkomsten leidt. Ook zijn er meer inkomsten door areaaluitbreiding.

Bijstelling afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing wordt in beginsel een kostendekking aangehouden van 100%. Dit leidt voor het begrotingsjaar tot een stijging in de afvalstoffenheffing.

Bijstelling rioolheffing

Voor de rioolheffing wordt in beginsel een kostendekking aangehouden van 100%. Dit leidt voor het begrotingsjaar tot gelijkblijvende tarieven in rioolheffing en een kleine bijstelling in de inkomsten door areaaluitbreiding. Daarmee zijn er minder extra inkomsten zoals in de Perspectiefnota was meegenomen.

0.4 Structurele positie

In de onderstaande tabel ziet u de meerjarige structurele begrotingssaldi zoals deze in de Begroting 2026 zijn opgenomen. Het structurele begrotingssaldo is het begrotingssaldo, zoals getoond onder *0.2 Meerjarige begroting*, minus de incidentele baten en lasten. De structurele begroting dient, conform de gemeentewet, structureel en reëel in evenwicht te zijn. Zoals ook blijkt uit onderstaande tabel is de begroting van de Gemeente Dantumadiel structureel in evenwicht. Dat wil zeggen dat het structurele begrotingsresultaat in alle jaarschijven een positief saldo vertoont.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026 - Structureel	Raming 2027 - Structureel	Raming 2028 - Structureel	Raming 2029 - Structureel
Baten	73.485	73.374	72.684	73.325
Lasten	-70.866	-69.949	-70.432	-71.155
Saldo baten en lasten	**2.619**	**3.425**	**2.252**	**2.170**
Onttrekkingen	337	337	337	380
Stortingen	-418	-418	-418	-418
Saldo onttrekkingen en stortingen	**-81**	**-81**	**-81**	**-38**
Resultaat	**2.538**	**3.344**	**2.171**	**2.131**

0.5 Ontwikkeling Algemene reserve

De Algemene reserve is onderdeel van het eigen vermogen van een gemeente. Dit eigen vermogen is het saldo van de bezittingen en de schulden op de gemeentelijke balans. De Algemene reserve is de buffer voor het opvangen van risico's en tegenvallers. Bij de beoordeling van de eenmalige positie hanteert Dantumadiel het uitgangspunt dat de minimale omvang van de Algemene reserve op 1 januari 2026 minimaal de benodigde weerstandcapaciteit moet bevatten. Op basis van de vastgestelde nota risicomanagement en weerstandsvermogen moet de algemene reserve minimaal € 10 miljoen bedragen. De algemene reserve voldoet dit criterium.

In onderstaande tabel is het verloop van de Algemene reserve weergegeven. Hierbij is de stand van de Algemene reserve per 1 januari 2025 als uitgangssituatie genomen en is rekening gehouden met de geraamde toevoegingen en onttrekkingen. Zodoende ontstaat er een beeld van de ontwikkeling van de Algemene reserve door de jaren. In de bijlagen is een uitsplitsing gemaakt van de vermeerderingen en verminderingen in de Algemene reserve.

De verwachte stand van de Algemene reserve eind 2029 is afgerond € 2,2 miljoen hoger dan de verwachting in de Perspectiefnota. Het verschil is voornamelijk een gevolg van mutaties in het begrotingsresultaat 2026 en 2027 ten opzichte van de Perspectiefnota.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**	**Raming 2027**	**Raming 2028**	**Raming 2029**
Beginstand	**13.783**	**11.641**	**13.603**	**15.147**	**17.423**
Onttrekkingen	-6.409	-2.670	-1.863	-225	-
Toevoegingen	165	165	165	165	165
Resultaatbestemming (J-1)	4.101	4.466	3.241	2.336	1.807
Eindstand	**11.641**	**13.603**	**15.147**	**17.423**	**19.396**

Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

1.1 Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Programmaportefeuillehouder: A. Haga, R. Kempenaar

Het gemeentebestuur van Dantumadiel gaat voor een sterke autonome en herkenbare gemeente die dichtbij haar inwoners staat. De samenwerking tussen gemeente, inwoners en ondernemers staat daarbij centraal. Het opheffen van de centrumregeling zorgt ervoor dat hier de komende bestuursperiode nog meer de nadruk op komt te liggen. Het gemeentelijke bestuur komt daarmee de komende periode voor een grote uitdaging te staan als het gaat om de opbouw van de nieuwe organisatie en de bijbehorende ontvlechting van gemeente Noardeast Fryslân. De gemeente Dantumadiel gaat zich de komende tijd vol inzetten op de opbouw van een nieuwe eigen organisatie, waarbij Dantumadiel een toegankelijke organisatie wil zijn met focus op klantgerichte dienstverlening welke goed is toegesneden op de toekomst. Dit voortkomend uit de kernwaarde van het coalitieakkoord 'Sosjaal en Tichtby'. Hierbij is de doelstelling om in ieder geval de dienstverlening op het niveau te behouden zoals het nu is en om alle inwoners een passend digitaal of fysiek kanaal te bieden om contact te zoeken met de gemeentelijke organisatie. Belangrijk speerpunt is om rekening te houden met de huidige krapte op de arbeidsmarkt. Dantumadiel wil inzetten op aantrekkelijk werkgeverschap en talentontwikkeling.

De basis voor een sterke autonome gemeente wordt gevormd door een robuuste financiële positie met oog voor structurele en incidentele kosten. Het opstellen van een toekomstbestendige lange termijn visie van de financiële positie en een overzichtelijke financiële verantwoording zullen hierbij de speerpunten zijn.

Ook veiligheid is een kerntaak van de overheid en in het bijzonder ook van de gemeente. Het realiseren en behouden van een veilige woon- en leefomgeving is een terugkerend en actueel onderwerp en staat daarom altijd hoog op de politieke agenda. Hoewel de gemeente een regierol heeft als het gaat om veiligheid en ook de kaders voor het (integraal) veiligheidsbeleid vaststelt, opereert de gemeente in een speelveld met veel spelers (ketenpartners). Belangrijk is om op de samenwerking te blijven investeren. Tevens zal er verder worden ingezet op het voorkomen en bestrijden van ondermijning in de gemeente.

Onze democratie is een groot goed. Daar is ook in Dantumadiel veel aandacht voor. Het is van belang dat inwoners centraal staan en invloed hebben op en de eigen woon- en leefomgeving. We bieden inwoners heldere kaders voor burgerparticipatie: we geven als overheid ruimte en duidelijkheid.

1.2 Doelen

Overzicht activiteiten
Programma 1: Ynwenner en Bestjoer
101 Dienstverlening
101.1 De dienstverlening op het zelfde niveau behouden ondanks ontvlechting
101.1.1 Klant in Focus Tool gebruiken om de klanttevredenheid voor en na ontvlechting te meten.
101.1.2 Één loket aanbieden voor dienstverlening richting inwoners en ondernemers voor afhandeling van het grootste gedeelte van de vragen.
101.1.3 Voor elke inwoner en ondernemer een passend kanaal aanbieden om contact te zoeken met de gemeente (digitaal of fysiek).
101.2 Aantrekkelijk werkgever worden in de nieuwe organisatie
101.2.1 Traineeships bieden en talent tot bloei laten komen.
101.2.2 Secundaire arbeidsvoorwaarden aantrekkelijk maken.

101.2.3 Enthousiasmeren van studenten van de diverse scholen (LBO, MBO, HBO) in de regio.
101.2.4 Rol voor hogescholen bieden in de opbouw van de organisatie.
101.2.5 Een werkomgeving creëren waarin werknemers zich kunnen ontplooien.
102 Veilige woon en leefomgeving
102.1 Veilige woon- en leefomgeving versterken
102.1.1 Project veilig buitengebied uitvoering geven (gericht op ondermijning)
102.1.2 Project bedrijventerreinen (gericht op ondermijning)
102.1.3 Biboscan uitvoering geven.
102.1.4 Signaaltafel bijeenkomsten uitvoering geven.
102.1.5 Meerjarige visie ontwikkelen op inzet en prioritering toezichthouders publiek domein.
102.1.6 Voorkomen jeugdoverlast door inzet jeugdboa en stakeholders.
103 Krachtig en eigentijds bestuur
103.1 Burgerparticipatie faciliteren waar nodig en te handelen vanuit de ja mits houding
103.1.1 Proces voor participatie verbeteren door duidelijke kaders vast te leggen.
103.1.2 Memo Contactmomenten in de praktijk brengen.
104 Gezond financieel beleid voor de lange termijn
104.1 Robuuste financiële positie behouden zowel incidenteel als structureel
104.1.2 Beheersbaar houden van de exploitatiekosten van de organisatie te benchmarken aan de huidige kosten van de centrumregeling.
104.1.3 Meetbaar maken in samenwerking met financiën (dashboard)

1.3 Beleidsdocumenten

Beleidsdocumenten per onderwerp
Dienstverlening
Programmaplan Opbouw Dantumadiel 2024
Visie ‘Dantumadiel krijgt het voor elkaar’
Veilige woon en leefomgeving
Veiligheidsagenda 2024-2027
Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2024 – 2027 (Politie)
Fries Regionaal crisisplan
Deelplan bevolkingszorg
Deelplan crisiscommunicatie
Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân 2024
Samenwerkingsovereenkomst Zorg en Veiligheidshuis 2019 e.v.
Meerjarenplan Zorg en Veiligheidshuis Fryslân 2024-2028
De Friese Norm 2022

Veilige woon en leefomgeving
Subsidieregeling initiatieven jaarwisseling Dantumadiel
Nadere regels carbidschieten Dantumadiel
Beleidsregels bestuurlijke handhaving drugscriminaliteit gemeente Dantumadiel
Beleidsregel coffeeshops gemeente Dantumadiel
Beleidsregels Wet aanpak woonoverlast gemeente Dantumadiel 2024
Notitie Ondermijning - Klaar voor de strijd
Krachtig en eigentijds bestuur
Raadsakkoord 2022-2026
Coalitieakkoord 2025 - 2026 Nij bestjoer, no foarut!
Sociaal Economisch Masterplan en Agenda Netwerk Noordoost (ANNO)
Gezond financieel beleid voor de lange termijn
Financiële beleidsdocumenten (begroting, meerjarenraming, jaarrekening en perspectiefnota)

1.4 Verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel veiligheid	Belangrijke partner bij het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving.
Vereniging van Friese Gemeenten	De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 18.
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.
K80	De K80 zet in op lobby voor kleine gemeenten en kennisdeling.
RIEC	Biedt ondersteuning in de strijd tegen ondermijnende criminaliteit.
Veiligheidshuis Fryslân	Biedt persoonsgerichte aanpak van domein-overstijgende en complexe zorg- en veiligheidsproblemen.

1.5 Uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2025	8,6	n.v.t.

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2025	8,6	n.v.t.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2025	1.049,58	n.v.t.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2025	4,06	n.v.t.
Verwijzingen Halt	Aantal verwijzingen	2024	7	11.098
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2024	0,4	2,2
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2024	2,4	4,3
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2024	1	1,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2024	2,2	4,0

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari, uitgedrukt in fte per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is (inclusief boventallige werknemers), dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Het aantal fte wordt uitgedrukt per 1.000 inwoners.	Eigen gegevens
Apparaatskosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Eigen gegevens
Externe inhuur		Eigen begroting
Verwijzingen Halt	Het aantal verwijzingen Halt per jaar van jongeren van 12 tot 18 jaar die een licht strafbaar vergrijp plegen. Deze jongeren worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.	Bureau Halt
Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.	CBS
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele	CBS

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
	misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).	
Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners.	CBS
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.	CBS

1.6 Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026
Baten	
102 Dienstverlening	425
103 Veiligheid	43
Totaal Baten	**468**
Lasten	
101 Bestuur	-1.636
102 Dienstverlening	-628
103 Veiligheid	-2.340
Totaal Lasten	**-4.603**
Saldo baten en lasten	**-4.135**
Onttrekkingen	
190 Mutaties reserves programma 1	15
Totaal Onttrekkingen	**15**
Saldo onttrekkingen en stortingen	**15**
Resultaat	**-4.120**

Programma 2: Mienskip

2.1 Waar gaat programma 2 'Mienskip' over?

Programmaportefeuillehouder: W. Strikwerda

Vitale en levendige dorpen vormen de basis voor verbinding en sociale samenhang in de gemeente. Het is daarom belangrijk initiatieven voor activiteiten en evenementen blijvend te ondersteunen. De gemeente Dantumadiel wil onderzoeken waar de kracht van de inwoners zit en waar inwoners ondersteuning nodig hebben als het gaat om het versterken van de sociale samenhang. Een toekomstbestendige omgeving wordt gevormd door het op peil houden van voorzieningen zoals scholen, winkels en huisartsen. Daarbij wil de gemeente oog hebben voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen mee kan doen. Er is extra aandacht voor de jeugd. Hen wordt een goed toekomstperspectief geboden als het gaat om de toekomstbestendigheid van onze regio. Het is van belang om kansen te bieden aan de jeugd door goed onderwijs, sport, cultuur te blijven stimuleren.

2.2 Doelen

Overzicht activiteiten
Programma 2: Mienskip
201 Sociale verbondenheid
201.1 Sociale samenhang behouden en waar nodig en mogelijk versterken.
201.1.1 Ondersteunen en versterken van initiatieven door implementatie van de aanpassing van het subsidielandschap.
201.1.2 DOM's doorontwikkelen naar structurele werkwijze, die samen met de nieuwe regeling dorpsbudgetten een integraal pakket vormt.
201.1.3 Onderzoeken hoe we jongeren kunnen betrekken bij gemeentelijke beslissingen.
201.1.4 Implementeren van het nieuwe welzijnsbeleid.
202 Voorzieningenniveau
202.1 De maatschappelijke voorzieningen in de dorpskernen toekomstbestendig, betaalbaar en bereikbaar te maken en waar nodig te verbeteren.
202.1.1 Onze sportaccommodaties toekomstbestendig maken (o.a. vervangen in Feanwâlden).
203 Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)
203.1 In 2025 is het aanbod van culturele activiteiten in Dantumadiel met 10% toegenomen t.o.v. 2022
203.1.7 Opstarten pilot Verrrijkte Schooldag
203.2 Onze jongeren meer en structureler de kans bieden om hun talenten volledig te ontwikkelen
203.2.1 Faciliteren en stimuleren van projecten gericht op talentontwikkeling (zoals het project bouwen aan ambitie).
203.2.2 Uitvoering geven, evalueren en doorontwikkelen van het 'Project tiid foar aksje, waai mar mei' en project Maatschappelijke Diensttijd.
203.2.3 Opstarten pilot Verrrijkte Schooldag, waarbij ingezet wordt op talentontwikkeling jongeren

2.3 Beleidsdocumenten

Beleidsdocumenten per onderwerp
Sociale verbondenheid
Dorpenbudget (subsidieregeling)
Voorzieningenniveau
Sport in Dantumadiel: nieuwe rollen nieuwe kansen (2016)
Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)
Integraal Huisvestingsplan onderwijs Dantumadiel 2025-2039
Aanvalsplan laaggeletterdheid Dantumadiel (t/m 2025)

2.4 Verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Roobol	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs

2.5 Uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland
Niet-Sporters	%	2024	54,5	42,5

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Niet-Sporters	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM, GGD'en)

2.6 Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026
Baten	
201 Voorzieningen	150
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid	170
203 Sport	132
204 Cultuur	0
Totaal Baten	**453**
Lasten	
201 Voorzieningen	-288
202 Onderwijshuisvesting en -kansenbeleid	-1.745
203 Sport	-191
204 Cultuur	-913
Totaal Lasten	**-3.137**
Saldo baten en lasten	**-2.684**
Onttrekkingen	
290 Mutaties reserves programma 2	63
Totaal Onttrekkingen	**63**
Saldo onttrekkingen en stortingen	**63**
Resultaat	**-2.621**

Programma 3: Soarch en Wolwêzen

3.1 Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

Programmaportefeuillehouder: R. Kempenaar, K. Wielstra, W. Strikwerda

De gemeente Dantumadiel vindt het van belang dat iedereen mee kan doen en dat alle inwoners in hun kracht kunnen staan. We willen dat mensen zelfredzaam en samen-redzaam zijn en zelf de regie over hun leven kunnen behouden. Inwoners hebben behoefte aan goede en doeltreffende zorg. De gemeente heeft een sleutelrol als het gaat om informatievoorziening gezinsondersteuning en opvoeding en wil hierin toegankelijk zijn. Met het benutten van sturingsinformatie, een efficiëntere inzet van middelen en innovatie in de bedrijfsvoering willen we de beperkte middelen zo inzetten dat deze maximaal ten goede komen aan inwoners die het nodig hebben om te kunnen participeren in de samenleving. De gemeente Dantumadiel zal extra inzetten op contractmanagement met als doel fraudebestrijding en zelfverrijking in de zorg tegen te gaan. De resultaten hiervan komen ten gunste van armoedebestrijding, begeleiding en sociale activering samen met onze stakeholders (bijvoorbeeld Dokwurk). Daarnaast wordt er extra ingezet op de gevolgen van onze economische situatie zoals energiearmoede, schulden en eenzaamheid.

3.2 Doelen

Overzicht activiteiten
Programma 3: Soarch en Wolwêzen
301 Langer leven in goede gezondheid
301.1 Zelfredzaamheid vergroten van onze zorgbehoeftige inwoners.
301.1.2 Implementatie nieuw welzijnsbeleid (inclusief jongerenwerk) met doarpsmoetingsplakken.
301.1.3 Jeugdhulp op scholen verder uitbreiden.
301.1.4 Werkwijze familiegroepsplan opnemen in nieuw beleid bij Jeugdhulp
301.1.5 Meer bewustwording creëren laaggeletterdheid binnen onze organisatie.
301.1.6 Extra inzet op (digi)taalvaardigheid via bibliotheken.
301.2 Aantoonbare verschuiving realiseren van duurdere zorgtrajecten naar goedkopere vormen van zorg.
301.2.1 Meer inzetten op voorkomen van misbruik in WMO en Jeugd
301.2.3 Programma uitvoeren van Zorg naar Preventie (GALA/IZA)
301.2.4 Opstarten pilot Verrrijkte Schooldag, waarbij ingezet wordt preventie zorg bij jongeren
302 Meer maatschappelijke participatie
302.1 Streven naar een samenleving waarbij iedereen kan participeren ondanks hun financiële positie. Dit willen we bereiken door het vaststellen van het actieplan armoede- en schuldenbeleid waarin we concrete acties opnemen om dit doel te bereiken.
302.1.1 Uitvoeren van de acties in het actieplan armoede- en schuldenbeleid, waaronder project Energiearmoede ook een plaats heeft.

3.3 Beleidsdocumenten

Beleidsdocumenten per onderwerp
Langer leven in goede gezondheid

Gemeentelijk Gezondheidsbeleid 2021-2025

Meer maatschappelijke participatie
Beleids- en nadere regels; en verordeningen op terrein van Participatiewet, Jeugdzorg , Wmo, Wet inburgering, Schuldhulpverlening (zijn allen geldig t/m heden)
Visiedocument gebiedsteam (toegang)
Kadernota Welzijnsbeleid 2022 – 2025
Gunstiger opvoedklimaat
Beleids- en nadere regels; en verordeningen op terrein van Participatiewet, Jeugdzorg , Wmo, Wet inburgering, Schuldhulpverlening (zijn allen geldig t/m heden)

3.4 Verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Dokwurk	Uitvoering Participatiewet.
Veiligheidsregio Fryslân onderdeel GGD Fryslân	Gezondheidsdienst van de Friese gemeenten ter bevordering van de gezondheidssituatie en leefstijl van inwoners.
Mobiliteitsburo Noordoost Fryslân	De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a., en Tytstjerksteradiel in de regio Noordoost Fryslân en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden.
Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018	De centrumgemeente is Leeuwarden. Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschap-pelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten.

3.5 Uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2024	10,0	6,7
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2024	16,00	28,00
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2024	1,50	2,30
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2023	437,20	836,60
Jongeren met een delict voor de	% 12 t/m 21 jarigen	2023	1,00	1,00

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland
rechter				
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2023	4,00	6,00
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2024	72,20	73,20
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2023	2,00	2,00
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2024	326,20	343,60
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2024	427,10	203,10
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	12,0	13,70
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2024	1,30	1,00
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2024		0,40
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2024	800,00	720,00

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Absoluut verzuim	Er wordt gesproken van absoluut verzuim als een leerplichtige en/of kwalificatieplichtige jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven.	DUO
Relatief verzuim	Er is sprake van relatief verzuim als een jongere wel op een school staat ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd de lessen/praktijk verzuimt. Ook veelvuldig te laat komen kan hiertoe worden gerekend. De periodeaanduiding '2018' staat voor schooljaar '2017/2018'.	DUO
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De periodeaanduiding "2018" staat voor schooljaar "2017/2018".	Ingrado
Banen	Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	LISA
Jongeren met een	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is	Verwey

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
delict voor de rechter	verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, tot 2015) en de Participatiewet (vanaf 2015) en het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) verstaan. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	CBS
Werkloze jongeren	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel
Personen met een bijstandsuitkering	Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.	CBS
Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal reintegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.	CBS
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.	CBS

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
	Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door de kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.	
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.	GMSD

3.6 Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026
Baten	
301 WMO (maatschappelijke participatie)	753
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)	0
303 Inkomensondersteuning	8.647
304 Participatie	119
305 Jeugdwet	1
306 Gezondheid	55
307 Welzijnswerk	536
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)	449
Totaal Baten	**10.559**
Lasten	
301 WMO (maatschappelijke participatie)	-8.190
302 Toegang zorg en ondersteuning (w.o. Gebiedsteam)	-495
303 Inkomensondersteuning	-10.707
304 Participatie	-7.771
305 Jeugdwet	-8.405
306 Gezondheid	-1.111
307 Welzijnswerk	-1.179
308 Onderwijs (kinderopvang / vve)	-1.359
Totaal Lasten	**-39.217**
Saldo baten en lasten	**-28.658**
Onttrekkingen	
390 Mutaties reserves programma 3	633
Totaal Onttrekkingen	**633**
Saldo onttrekkingen en stortingen	**633**
Resultaat	**-28.025**

Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

4.1 Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekreaasje' over?

Programmaportefeuillehouder: R. Kempenaar

De gemeente Dantumadiel wil bedrijvigheid blijven bevorderen en zorgen voor een gezond recreatie- en ondernemersklimaat. Door middel van de Versnellingsagenda en samenwerking met onze ondernemers streven we naar economische groei. Wij ondersteunen ondernemers daarbij actief bij het aanvragen van de beschikbare subsidies. We werken via diverse beleidsthema's aan een samenleving waarin maatschappelijke waardecreatie centraal staat. Zo willen we als gemeente bijdragen aan het stimuleren van een inclusieve arbeidsmarkt, waarin meer mensen duurzaam aan het arbeidsproces kunnen deelnemen. Daaraan werken we samen met regionale onderwijsinstellingen, buurgemeenten, provincie Fryslân, Dokwurk en werkgevers. Voor onze inwoners, maar ook voor mensen van buiten de gemeente, gaan we recreatieve voorzieningen zoals bijvoorbeeld Eeltsjemar verbeteren. In de positionering van Dantumadiel worden bestaande concepten zoals de Friese Wouden verder uitgebouwd met een lokale invulling.

4.2 Doelen

Overzicht activiteiten
Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje
402 Verbeteren detailhandel en structuur
402.1 Vergroten van ondernemerstevredenheid
402.1.1 Conform Convenant Bedrijventerreinen bedrijfskavels aanbieden.
402.1.2 Betrekken ondernemers bij bereikbaarheid: onderzoek naar nieuwe westelijke Ontsluitingsweg Westereen.
402.1.3 Afronden detailhandelsvisie.
402.1.4 In 2025 onderzoek uitvoeren naar behoefte zondagsopenstelling
402.1.5 Schrijven van een economisch beleidsplan
403 Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid
403.1 De arbeidsparticipatie van kwetsbare groepen zoals praktijkgeschoolde arbeidskrachten, jongeren in een uitkeringssituatie, herintreders en ouderen groeit met 1,5% in de periode van 2023 - 2025.
403.1.1 Inzet van het Project meedoen via Dokwurk.
403.1.2 Als gemeente meer regie houden door de inzet van een accounthouder op de activiteiten Kenniswerkplaats en Kennislab, om een sluitende keten te vormen voor arbeidsbemiddeling en toeleiding.
403.1.3 Stimuleren en mede organiseren van een traject van leven lang leren in samenwerking met Wurkstart.
403.1.4 De positie van Dokwurk verstevigen door nog beter in te spelen op de lokale economie en huidige arbeidsmarkt.
403.2 Betere samenwerking en aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt realiseren in het kader van de Versnellingsagenda Noordoost Friesland.
403.2.1 Doorontwikkeling van wurkstart (leven lang leren).
403.3 Koppeling maken tussen uitdagingen op de arbeidsmarkt en duurzaamheid.
403.3.1 Projecten stimuleren vanuit de gemeente die zich richten op duurzaamheid, innovatie en arbeidsmarkt.
404 Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeenten om te recreëren en te verblijven
404.1 Groei van aantal overnachtingen in 2026 met 4% ten opzichte van 2022
404.1.1 Eeltsjemar toeristisch ontwikkelen.
404.1.2 Inzetten op branding en marketing.
404.1.3 Opstellen van een ontwikkelkader.
404.1.4 Onderzoek naar optimalisatie van fiets- en wandelnetwerk.
404.1.5 Stimuleren initiatieven van inwoners.

4.3 Beleidsdocumenten

Beleidsdocumenten per onderwerp
Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven
Convenant bedrijventerreinen Noordoost Fryslân 2022-2035
ANNO pakt troch ANNO 3 2022-2025 samenwerkingsagenda regio Noordoost Fryslân
Verbeteren detailhandel en structuur
Inventarisatie detailhandel Noordoost Friesland
ANNO pakt troch ANNO 3 2022-2025 samenwerkingsagenda regio Noordoost Fryslân
Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid
Versnellingsagenda; Regiodeal Noordoost Fryslân
Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeenten om te recreëren en te verblijven
ANNO pakt troch ANNO 3 2022-2025 samenwerkingsagenda regio Noordoost Fryslân
Land waar je landt: eropuit in de regio Noordoost Fryslân 2020-2030
Ontwerpbegroting 2025 & Meerjarenraming 2026-2028 De Marrekrite
Jaarplan 2025 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Friesland

4.4 Verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Marrekrite	De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.
IJswegencentrale Oostergo	Het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte.
Stichting RegioMarketing Toerisme	Stichting RegioMarketing en Toerisme (RMT) heeft als doel de regio Noordoost Friesland met al haar kwaliteiten op de kaart te zetten (marketing) en de gasten in het gebied van goede informatie te voorzien (gastheerschap).

4.5 Uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland
Functiemenging	%	2023	37,9	54,2
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2023	155.0	181,8

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel banen als woningen.	LISA
Vestigingen (van bedrijven)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	LISA

4.6 Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026
Baten	
401 Economie en werkgelegenheid	72
403 Recreatie en toerisme	0
Totaal Baten	**72**
Lasten	
401 Economie en werkgelegenheid	-321
403 Recreatie en toerisme	-188
Totaal Lasten	**-509**
Saldo baten en lasten	**-437**
Onttrekkingen	
490 Mutaties reserves programma 4	77
Totaal Onttrekkingen	**77**
Stortingen	
490 Mutaties reserves programma 4	-77
Totaal Stortingen	**-77**
Saldo onttrekkingen en stortingen	**0**
Resultaat	**-437**

Programma 5: Wenjen en Omjouwing

5.1 Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjouwing' over?

Programmaportefeuillehouder: K. Wielstra, W. Strikwerda

De gemeente Dantumadiel wil investeren in de toekomst. Het woningtekort en de hoge energieprijzen zijn de grootste uitdagingen op dit gebied. Duurzaam wonen en aanbod van woningen is in korte tijd van groot belang geworden. Dantumadiel wil daarom de regie pakken op het aanbieden van sociale huur- en sociale koopwoningen en daarmee de doorstroom bevorderen en zo veel mogelijk inspelen op de woonbehoefte van onze inwoners. Hierbij wil Dantumadiel creatief en flexibel zijn, en verder kijken dan de traditionele woonvormen. Denk aan actief grondbeleid, kangoeroewoningen en flexibel wonen. Daarnaast dienen procedures versneld te worden om beter te kunnen inspelen op de woonbehoefte van onze inwoners. De nieuwe omgevingswet biedt hier goede kansen en mogelijkheden voor.

Een belangrijke opgave voor de komende periode is om onze lokale samenleving duurzamer te maken. Veel bestaande woningen dienen verduurzaamd te worden. Dantumadiel wil onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om dit aan te pakken en samenwerken met de inwoners. Het opzetten van lokale energiecoöperaties wordt gestimuleerd en we helpen inwoners om hun eigen woning (beter) te isoleren en om energiebesparende middelen toe te passen. Tevens heeft de gemeente een biodivers, ecologisch en duurzaam groenbeleid en wil zij ook de inwoner stimuleren om hier aan bij te dragen. Dantumadiel wil inzetten op het bevorderen van een circulaire economie. Bedrijven worden gestimuleerd en ondersteund om samen te werken aan het omzetten van afvalstromen in grondstofstromen. Er wordt gestreefd naar een reductie van huishoudelijk afval. Er wordt gewerkt aan een 'Plan voor het dorp van de toekomst': een plan dat actief aandacht geeft aan de ambitie om op een innovatieve manier aan de slag te gaan het veranderende klimaat en de energietransitie.

5.2 Doelen

Overzicht activiteiten
Programma 5: Wenjen en Omjouwing
501 Wonen
501.1 In de komende 4 jaar worden er 200 extra wooneenheden gerealiseerd vanuit sociaal oogpunt naast de bestaande productie, waarbij de gemeente de regierol behoudt.
501.1.1 100 woningen realiseren voor starters en lagere inkomens (onder de €250.000).
501.1.2 75 woningen realiseren voor senioren appartementen of woonhofjes.
501.1.3 Het vaststellen van beleid over pré mantelzorg-, kangoeroewoningen, flexibel wonen en tiny houses waardoor er ten minste 25 alternatieve woonvormen gerealiseerd kunnen worden.
502 Duurzaamheid
502.1 De hoeveelheid huishoudelijk restafval naar maximaal 100kg per inwoner per jaar in 2025.
502.1.1 Inwoners en de mienskip worden betrokken en actief gestimuleerd om zo weinig mogelijk afval te produceren (afvalpreventie) door middel een campagne in de mienskip en op scholen in begin 2023.
502.1.2 Inwoners en de mienskip worden betrokken en actief gestimuleerd om hun afval zo goed mogelijk te scheiden door middel van een campagne in de mienskip en op scholen in begin 2023.
502.1.3 Samen met burger een plan ontwikkelen voor afvalpreventie en afvalscheiding.
502.1.4 De bron- en nascheiding van de huishoudelijk afvalinzameling en -verwerking wordt verder ontwikkeld zodat zo veel mogelijk huishoudelijk afval kan worden hergebruikt.
502.2 70% van de elektriciteit van de gehele gemeente wordt duurzaam opgewekt in 2030 en een besparing creëren van 1,5% procent energie per jaar.
502.2.2 Stimuleren van opzetten energie coöperaties.
502.2.3 In de Bosk Fase 2 biobased isoleren en regenwatergebruik stimuleren.
502.2.5 Plan op te stellen in 2024 om het maatschappelijk vastgoed te verduurzamen.

502.2.6 Het realiseren van een gemeentelijk circulair ambachtscentrum waardoor het hergebruik van producten binnen de gemeente optimaal wordt gefaciliteerd. In samenwerking met: Dokwurk, Kringloopwinkels en Milieustraten.
502.2.8 Het in 1 of 2 dorpen opstellen van een Warmteprogramma Uitvoeringsplan.
502.2.9 Het vaststellen van het Warmteprogramma en in verband hiermee het uitvoeren van technisch onderzoek en/of MER.
502.2.10 Energieloket: het verder uitbreiden van het energieloket waarbij de inwoner wordt ontzorgd. Waaronder activiteiten als de inzet van vrijwilligers, spreekuren, energiemarkten, energiecoach en energieadvies en andere activiteiten.
502.2.11 Faciliteren in het verduurzamen van de bestaande woningen.
502.3 De energiearmoede wordt zodanig verminderd dat in 2030 alle inwoners blijvend in hun energiebehoefte kunnen voorzien op basis van een maatschappelijk verantwoord niveau van levensonderhoud.
502.3.1 Uitvoering geven aan het project Energiearmoede.
502.3.2 Uitvoering geven aan het project Volkshuisvestingsfonds
503 Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen
503.1 De kwaliteit en aantrekkelijkheid van de woningvoorraad en woonomgeving verbeteren en te verduurzamen.
503.1.2 Het maken van dorpsbiografieën.
503.1.3 Meer aandacht voor groen in (nieuwbouw) wijken en buitenfaciliteiten verbeteren met parken en tuinen.
503.2 De doorlooptijd van planvoorbereiding voor ruimtelijke projecten met 40% versnellen.
503.2.1 Plan van aanpak opzetten en hier acties op ondernemen.

5.3 Beleidsdocumenten

Beleidsdocumenten per onderwerp
Wonen
Woonvisie 2021
Prestatieafspraken
KAW woningmarktmonitor
Duurzaamheid
Friese energievisie
Transitievisie warmte
Beleidskader Zonne-energie
Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen
Omgevingsvisie Dantumadiel
Beeldkwaliteitsplannen
Welstandsnota
Omgevingsplan

5.4 Verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	De FUMO is de Friese vertaling van de landelijk in te stellen Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's). Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincies.
Welstandszorg Hûs en Hiem	Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet en advisering over toepassing van de Monumentenwet.
Friese Energietafel (FET)	De Fet is een samenwerkingsverband van de gemeenten in Fryslân dat zich inzet voor schone energie in Fryslân. Doelen zijn om expertise, capaciteit en kennis te kunnen bundelen, energievraagstukken gezamenlijk te kunnen aanpakken, meer grip en regie op samenhang in de uitvoering te krijgen en initiatieven te kunnen aanjagen en mogelijk maken.
Ovef	De Ovef is een organisatie t.b.v. de inkoop en het contractbeheer op het gebied van (groene) energie van de Friese overheden.
Omrin	Omrin is een afvalinzamelings- en verwerkersbedrijf van de Friese gemeenten.

5.5 Uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2023	195,00	148,00
Hernieuwbare elektriciteit	%	2022	42,60	32,50
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2024	2,70	8,40
Demografische druk	%	2025	85,50	70,70

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.	CBS
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.	RWS
Nieuw gebouwde woningen	Nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen, zoals transformaties.	Basisregistratie adressen en gebouwen
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	CBS

5.6 Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026
Baten	
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit	396
502 Wonen	589
503 Milieu	0
508 Afvalbeleid en afval inzameling	2.607
Totaal Baten	**3.593**
Lasten	
501 Ruimtelijke ontwikkeling / ruimtelijke kwaliteit	-1.067
502 Wonen	-1.053
503 Milieu	-1.021
508 Afvalbeleid en afval inzameling	-2.140
Totaal Lasten	**-5.281**
Saldo baten en lasten	**-1.688**
Onttrekkingen	
590 Mutaties reserves programma 5	175
Totaal Onttrekkingen	**175**
Saldo onttrekkingen en stortingen	**175**
Resultaat	**-1.513**

Programma 6: Iepenbiere Romte

6.1 Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Programmaportefeuillehouder: K. Wielstra

De komende bestuursperiode zal er extra ingezet worden op de kwaliteit van de openbare ruimte. Goede bereikbaarheid met oog voor mindervalide weggebruikers en een kwaliteitsverbetering van het fietsennetwerk zijn hierbij belangrijke speerpunten. Gemeente Dantumadiel wil ook meer duidelijkheid en eenheid in de bebording en markeringen op de doorgaande wegen. Er dient een inhaalslag te worden gemaakt op het onderhoud van de openbare ruimte om de toegankelijkheid en de veilige bereikbaarheid te kunnen waarborgen. Het beheer van onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte zal worden geoptimaliseerd om de balans tussen kosten en risicosturing te verbeteren.

Daarnaast is behoud van onze natuur een groot goed. De kwaliteit van de natuur moet behouden worden en de biodiversiteit vergroot. Het groenbeleid is biodivers, ecologisch en duurzaam. Inwoner en bedrijven worden gestimuleerd om hier ook een bijdrage aan te leveren.

6.2 Doelen

Overzicht activiteiten
Programma 6: Iepenbiere Romte
602 Onderhoudskwaliteit openbare ruimte
602.1 Beheer van kapitaalgoederen Openbare Ruimte optimaliseren om de balans tussen kosten, bedrijfszekerheid en risicosturing te verbeteren.
602.1.1 Verkennend onderzoek voor de haalbaarheid van assetmanagement van kapitaalgoederen.
603 Duurzame inrichting openbare ruimte
603.1 Bevorderen van de biodiversiteit binnen de openbare ruimte.
603.1.1 Uitwerken van een paragraaf 'biodiversiteit' in de beleidsplannen Openbare Ruimte.
603.1.2 Het realiseren en stimuleren van maatregelen: delen intensief gazon extensief beheren, bloembollen aanplanten, geveltuinen aanleggen, extra inheemse bomen aanplanten, vogelbosjes aanleggen en inzaaien bloemenweides binnen de bebouwde kom
604 Verkeer/mobiliteit
604.1 Het creëren van veilige en duurzame bereikbaarheid voor alle relevante mobiliteitsvormen.
604.1.1 Opstellen mobiliteitsplan (GMP) in 2023 en een uitvoeringsprogramma Verkeer en Mobiliteit..
604.1.2 Inhaalslag realiseren op het onderhoud van openbare ruimte om de toegankelijkheid en veiligheid te verbeteren.
604.1.3 Realiseren van een hoofdfietsroute Damwâld – Feanwâlden met aansluiting op de Koarndyk.
604.1.4 Samen met de Provincie Fryslân zorgdragen voor een plan voor veilige en doeltreffende herinrichting van de N361 Lauwersseewei waarbij zo veel mogelijk koppelkansen worden benut.
604.2 De fysieke toegankelijkheid van winkelkernen voor mensen met een beperking één inrichtingsniveau omhoog te brengen.
604.2.1 Startnotitie ontwikkelen met als doel het 'keurmerk toegankelijkheid' op minimaal het niveau 'brons' te behalen.
604.3 Infrastructuur voor recreatie en toerisme opwaarderen.
604.3.1 Verbreden van fietspaden en omvormen naar beton of asfalt en netwerken op elkaar aansluiten.
604.3.2 Koppelkansen verzilveren die bijdragen aan de haalbaarheid van realisatie vaarroute Âldtsjerk – Rinsumageast - Dokkum

6.3 Beleidsdocumenten

Beleidsdocumenten per onderwerp
Riolering
Gemeentelijk rioleringsplan (12-2021)
Meetplan riolering (in ontwikkeling)
Onderhoudskwaliteit openbare ruimte
Beleidsplan Groen Dantumadiel 2022-2026
Beleidsplan Waterwegen Dantumadiel 2022-2026
Beleidsplan Kunstwerken 2022-2026
Beleid en beheerplan Openbare Verlichting 2022-2026
Beleid en beheerplan Wegen 2022-2026
Beleidsplan beheer en onderhoud gemeentelijke gebouwen 2022-2026
Duurzame inrichting openbare ruimte
Groenstructuurplan gemeente Dantumadiel 2013
Groenstructuurvisie met paragraaf biodiversiteit 2025- (in ontwikkeling)
Handboek Inrichting Openbare Ruimte Dantumadiel
Verkeer/mobiliteit
Gemeentelijk Mobiliteitsprogramma Dantumadiel (2025). Status: definitief
Mobiliteitsvisie “Ferbining” (ANNO) (2020)
Manifest verkeersveiligheid (2015)

6.4 Verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
GR Dokwurk	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.
Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân UA	Het inkopen van energie en het beheer en onderhoud van elektrische oplaadinfrastructuur.

6.5 Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026
Baten	
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit	0
601 Beheer openbare ruimte	2.283
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen	160
Totaal Baten	**2.442**
Lasten	
504 Verkeer en vervoer / Mobiliteit	-217
601 Beheer openbare ruimte	-7.662
603 Beheer en onderhoud sportvelden en gebouwen	-1.248
604 Beheer en onderhoud begraafplaatsen	-44
Totaal Lasten	**-9.172**
Saldo baten en lasten	**-6.730**
Onttrekkingen	
690 Mutaties reserves programma 6	301
Totaal Onttrekkingen	**301**
Stortingen	
690 Mutaties reserves programma 6	-176
Totaal Stortingen	**-176**
Saldo onttrekkingen en stortingen	**125**
Resultaat	**-6.605**

Algemiene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien

Algemiene dekkingsmiddels

90.1 Waar gaat 'Algemiene dekkingsmiddels over?

Algemiene dekkingsmiddels
Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de algemene dekkingsmiddelen in de gemeentelijke begroting apart zichtbaar gemaakt.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- Lokale heffingen
  Dit zijn opbrengsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten voor de WOZ, de heffing en de invordering.
- Algemene uitkeringen
  Dit zijn de van het Rijk ontvangen middelen om de gemeentelijke taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, dit is inclusie de decentralisatie-uitkering "sociaal domein".
- Dividend
  Dit zijn de opbrengsten (dividend) uit de deelnemingen in de BNG.
- Overige algemene dekkingsmiddelen
  Dit zijn de overige algemene dekkingsmiddelen waaronder het taakveld treasury en de overige baten en lasten (stelposten).

Mutaties in de reserves
Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de mutaties in de algemene- en bestemmingsreserves apart zichtbaar gemaakt in de begroting. De mutaties in de reserves die een relatie hebben met een specifiek programma zijn opgenomen onder het desbetreffende programma zodat per programma een resultaat voor en na bestemming zichtbaar is.

Onder algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien vinden rentetoevoegingen plaats aan de algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie.

90.2 Verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
NV Afvalsturing Friesland (Omrin)	De gemeente Dantumadiel bezit 450 aandelen, die een belang van € 54.000 vertegenwoordigen. De gemeente bezit daarmee 2,8% van de aandelen in NV Afvalsturing Friesland en ontvangt jaarlijks dividend.
NV Bank Nederlandse Gemeenten	De gemeente Dantumadiel bezit 12.285 aandelen, die een belang van € 30.712 vertegenwoordigen. De gemeente bezit daarmee 0,02% van de aandelen in NV Bank Nederlandse gemeenten en ontvangt jaarlijks dividend.
NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland	De gemeente Dantumadiel bezit 2.650 aandelen, die een belang van € 132.500 vertegenwoordigen. De gemeente bezit daarmee 26,5% van de aandelen in NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland.

90.3 Uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend Euro	2024	308	379
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	2025	938	957
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	2025	990	1.050

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Gemiddelde WOZ waarde	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen.	CBS
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.	COELO

90.4 Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026
Baten	
090 Lokale heffingen	5.106
091 Algemene uitkering	51.961
092 Dividend	85
093 Overige algemene dekkingsmiddelen	194
Totaal Baten	**57.346**
Lasten	
090 Lokale heffingen	-273
092 Dividend	0
093 Overige algemene dekkingsmiddelen	-532
099 Saldo baten en lasten na bestemming	0
Totaal Lasten	**-805**
Saldo baten en lasten	**56.540**
Onttrekkingen	
098 Mutaties reserves overig	1.744
Totaal Onttrekkingen	**1.744**
Stortingen	
098 Mutaties reserves overig	-560
Totaal Stortingen	**-560**
Saldo onttrekkingen en stortingen	**1.184**
Resultaat	**57.724**

Overhead

91.1 Waar gaat Overhead over?

Overhead

In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel l, tweede lid onder l de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van Vensters voor Bedrijfsvoering gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.

Overhead bestaat in elk geval uit:

1. Leidinggevenden primair proces (hiërarchisch).
2. Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie.
3. P&O / HRM.
4. Inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement).
5. Interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC).
6. Juridische zaken.
7. Bestuurszaken en bestuursondersteuning.
8. Informatievoorziening en automatisering (ICT).
9. Facilitaire zaken en Huisvesting.
10. Documentaire Informatie Voorziening (DIV).
11. Managementondersteuning primair proces.

91.2 Uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Eenheid	Periode	Gemeente Dantumadiel	Nederland
Overhead	% van totale lasten	2026	15,47	n.v.t.

Leeswijzer uniforme beleidsindicatoren

Uniforme beleidsindicatoren	Toelichting	Bron
Overhead	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.	Eigen begroting

91.3 Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026
Baten	
094 Overhead	183
Totaal Baten	**183**
Lasten	
094 Overhead	-11.333
Totaal Lasten	**-11.333**
Saldo baten en lasten	**-11.150**
Resultaat	**-11.150**

Heffing VPB

92.1 Waar gaat Heffing VPB over?

Heffing VPB

Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Dantumadiel geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een “collectief goed” (geen deelname economische verkeer), “normaal vermogensbeheer” of van “structureel verlieslatende activiteiten”.

De gemeente doet alleen aangifte voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf. Het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen wordt gewaardeerd op de fiscale openingsbalans. Het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de grondexploitaties is op korte termijn beperkt, tenzij een enorm herstel in de vastgoedmarkt optreedt. Daarom is ervoor gekozen het te betalen bedrag aan VPB als PM-post te oormerken en alleen de externe kosten die gemoeid zijn met het verplichte aangifteproces te begroten.

92.2 Overzicht baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026
Lasten	
095 Heffing VPB	-13
Totaal Lasten	**-13**
Saldo baten en lasten	**-13**
Resultaat	**-13**

Onvoorzien

93.1 Waar gaat Onvoorzien over?

Onvoorzien

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

93.2 Overzicht baten en lasten

Er zijn geen baten en lasten geboekt op 93 Onvoorzien.

Paragrafen

Paragraaf lokale heffingen

1.1 Inleiding

Hieronder treft u een beknopte uiteenzetting aan van de omvang van het huidige pakket aan belastingen en van het beleid met betrekking tot de jaarlijks vast te stellen tarieven en de kwijtschelding van belastingen. Ook zijn de effecten van dat beleid vertaald in de woonlastenontwikkeling voor het jaar 2026 ten opzichte van 2025.

1.2 Overzicht belastingen en heffingen

Onroerendezaakbelastingen

De onroerendezaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen waarvan de opbrengst tot de algemene middelen behoort en dus naar eigen inzicht kan worden besteed. De hoogte van de aanslagen is zowel afhankelijk van de waarde van een object, zoals die elk jaar wordt bepaald op basis van de Wet waardering onroerende zaken (hierna: Wet WOZ), als van de door de raad vastgestelde tarieven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen tarieven voor eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen.

Toeristenbelasting

Met ingang van 1 januari 2021 is de toeristenbelasting ingevoerd. De toeristenbelasting is een algemene belasting en daarmee een algemeen dekkingsmiddel. De belasting is gebaseerd op de gedachte dat door personen die binnen de gemeentegrenzen verblijven en niet zijn ingeschreven in het BRP, maar wel gebruik maken van de (algemene) gemeentelijke voorzieningen, een bijdrage leveren aan deze algemene voorzieningen. De belasting moet dan ook worden gezien als een tegemoetkoming in de kosten van de gemeente voor de instandhouding van die voorzieningen. De belasting wordt verschuldigd voor het houden van verblijf met overnachting tegen vergoeding en wordt geheven van degene die verblijf biedt. Deze is dan op grond van regelgeving bevoegd de belasting te verhalen op de persoon of personen die verblijf houden.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is een zogenaamde bestemmingsheffing. De opbrengst vloeit niet naar de algemene middelen, maar dient ter dekking van de kosten van afvalinzameling en –verwerking van huishoudelijke afvalstoffen. Het uitgangspunt is dat deze kosten inclusief de kosten van kwijtschelding volledig worden gedekt uit de opbrengst van de afvalstoffenheffing (100% kostendekking). In de tariefstelling wordt onderscheid gemaakt tussen een- en meerpersoonshuishoudens. Hiermee wordt invulling gegeven aan het principe “de vervuiler betaalt.”

Rioolheffing

De kosten voor het beheren en in stand houden van het rioolstelsel worden door middel van de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen die op dat stelsel zijn aangesloten. De gemeente heeft naast de zorgplicht voor gemeentelijk afval- en hemelwater ook de zorgplicht voor grondwater. De opbrengst van de rioolheffing, met als uitgangspunt 100% kostendekking (inclusief kosten van kwijtschelding) wordt gebruikt om de voorzieningen, die dienen voor de uitvoering van genoemde zorgplicht, te bekostigen.

Leges

Vanaf 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingegaan. De Omgevingswet regelt alles voor de ruimte waarin we wonen en werken. Deze wet bundelt en maakt regels eenvoudiger. Met behulp van 1

digitaal loket wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten. Dit heeft impact op de legesplichtige activiteiten.

Voor elk van de belastingverordeningen waarbij sprake is van kostenverhaal, zoals de hiervoor aangehaalde verordeningen afvalstoffen- en rioolheffing, moet inzichtelijk worden gemaakt, dat de totale geraamde baten van de verordening niet uitgaan boven de totale lasten van de verordening. Deze opbrengstnorm ziet op de verordening in haar totaliteit, maar anders dan in bijvoorbeeld de Verordening rioolheffing of afvalstoffenheffing worden in de Legesverordening heel veel verschillende diensten van een tarief voorzien. Voorbeelden zijn paspoorten, rijbewijzen, huwelijksvoltrekkingen, omgevingsvergunningen, evenementenvergunningen en drank- en horecavergunningen.

De diensten waarvoor leges worden geheven, zijn in de Legesverordening op samenhang geclusterd.
• Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
• Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet;
• Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallend onder hoofdstuk 2

Onder hoofdstuk 1 vallen met name de legestarieven voor diensten van Burgerzaken (paspoorten, rijbewijzen en huwelijksvoltrekkingen).
Onder hoofdstuk 2 vallen de legestarieven voor diensten die verleend worden in het kader van de Omgevingswet.
Onder hoofdstuk 3 vallen de legestarieven voor diensten die uitsluitend verleend worden aan ondernemers zoals de vergunningen in het kader van de Alcoholwet, de evenementenvergunning en de vergunning voor seksbedrijven.

Kruissubsidiëring
Binnen hoofdstuk 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten. Ook binnen hoofdstuk 2 is kruissubsidiëring toegestaan en ook tussen hoofdstuk 1 en 2. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder hoofdstuk 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning uit hoofdstuk 2. Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen hoofdstuk 3 kruissubsidiëring niet toegestaan.

Kostendekking (ANG-model)
Met ingang van het jaar 2021 is besloten om voor hoofdstuk 1 tot en met 2 van de legesverordening de tarieven op een zodanig niveau vast te stellen dat (al dan niet met gebruikmaking van kruissubsidiering) ernaar wordt gestreefd dat op termijn 100% van de lasten wordt verhaald. Dit wordt niet voor hoofdstuk 3 toegepast omdat de effecten daarvan te veel op maatschappelijke en economische weerstand stuitten.
Uitgangspunt voor de berekening van de lasten is het zogenoemde ANG-model. Ook voor het jaar 2026 is dat model leidend voor de in aanmerking te nemen geraamde lasten per hoofdstuk.

1.3 Tarieven en kwijtscheldingsbeleid

Tarieven

Inflatiepercentage 2,4%

De tarieven van de belastingen, heffingen en rechten worden verhoogd met de stijging van het HICP.

100% kostendekking rioolheffing, afvalstoffenheffing en hoofdstukken 1 en 2 legesverordening

Voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing en de hoofdstukken 1 en 2 van de legesverordening wordt in beginsel een kostendekking aangehouden van 100%. Dit leidt voor het begrotingsjaar tot gelijkblijvende tarieven voor de rioolheffing en een stijging in de afvalstoffenheffing.

De effecten van de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2024 zijn nog niet volledig bekend. Daarom is er voor gekozen om voor hoofdstuk 1 en 2 nog geen 100% kostendekkendheid toe te passen (uit voorzichtigheidsprincipe). Binnen hoofdstuk 1 is er voor gekozen om de maximale de wettelijke tarieven te gaan hanteren om naar 100% kostendekkendheid toe te werken.

Onroerend Zaakbelasting

De hoogte van de tarieven OZB is afhankelijk van de waardestijging van het object en het inflatiepercentage. Uitgangspunt is dat de totale OZB inkomsten stijgen met de HICP.

Toeristenbelasting

Het tarief voor belastingjaar 2026 zal naar aanleiding van de aangenomen motie van 7 juli 2025 verhoogd worden.

Kwijtscheldingsbeleid

Met het hanteren van een kwijtscheldingsregeling geeft de gemeente een deel van zijn burgers de mogelijkheid om voor een lagere belastingaanslag in aanmerking te komen. De ruimte om een eigen gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid te voeren is beperkt. De criteria waaraan kwijtscheldingsverzoeken getoetst worden, zijn op rijksniveau vastgesteld. Wel mogen gemeenten zelf bepalen van welke belastingen zij kwijtschelding verlenen en welk deel van de belastingaanslag wordt kwijtgescholden.

De aanslagen onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing komen in principe voor kwijtschelding in aanmerking. De gemeente Dantumadiel maakt gebruik van de ruimst mogelijke normen voor kwijtschelding, te weten de 100% bijstandsnorm en 100% AOW-norm. Dit geldt ook voor de vermogenstoets, waarbij ook de ruimst mogelijke extra vermogensvrijstelling gehanteerd wordt.

Het bedrag aan te verlenen kwijtscheldingen is geraamd op € 188.375. De kosten van de kwijtschelding wordt op basis van de werkelijke kwijtscheldingen van afgelopen jaren voor 50% toegerekend aan de afvalstoffenheffing en voor 50% aan de rioolheffing.

1.4 Tarieven

Het tarief van iedere lokale heffing wordt in het najaar door middel van een apart raadsvoorstel vastgesteld. Met inachtneming van hetgeen hiervoor is opgemerkt over de beleidskaders waarbinnen in algemeenheid beslissingen worden genomen over tariefontwikkelingen, zijn hierna de precieze effecten daarvan voor het jaar 2026 ten opzichte van 2025 weergegeven.

Tarieven 2026

Belasting soort	Tarief 2025	Tarief 2026	Procentuele correctie
OZB-eigenaar woningen*	0,1395%	0,1288%	-7,7%
OZB-eigenaar niet-woning **	0,3076%	0,3103%	0,9%
OZB-gebruiker	0,2393%	0,2414%	0,9%
Toeristenbelasting	€ 1,00	€ 1,50	50%
Leges	div.	div.	div.
Afvalstoffenheffing			
Eenpersoonshuishouden	€ 209,22	€ 247,22	18,2%
Meerpersoonshuishouden	€ 261,38	€ 308,86	18,2%
Rioolheffing			
Woningen	€ 188,23	€ 188,23	0%
Bedrijven	€ 229,15	€ 229,15	0%
Verpleeg- en verzorgingshuizen	€ 271,95	€ 271,95	0%
Garageboxen	€ 20,34	€ 20,34	0%

- *De gemiddelde WOZ-waarde van de woningen bedroeg afgerond € 290.000 in 2025 (taxatiedatum 1 januari 2024). Op basis van cijfers van het CBS verwachten wij voor het jaar 2026 (taxatiedatum 1 januari 2025) een stijging van de waarde met 10,56% tot een gemiddelde WOZ-waarde voor de woningen van afgerond € 320.000.*
- *Voor niet-woningen verwachten wij voor het jaar 2026 een stijging van 1,5% van de WOZ-waarde.*

1.5 Belastingopbrengsten

Onderstaande tabel geeft een beeld van de voor het jaar 2026 begrote opbrengsten voor de belastingen, rechten en heffingen.

Opbrengsten belastingen (bedragen x 1.000 euro)

Belasting soort	Begroting 2025	Begroting 2026	Verschil
OZB-eigenaar woningen	3.606	3.717	102
OZB-eigenaar niet-woning	777	841	64

Belasting soort	Begroting 2025	Begroting 2026	Verschil
OZB-gebruiker	469	519	50
Toeristenbelasting	48	72	24
Afvalstoffenheffing	1.982	2.339	357
Rioolheffing	1.554	1.570	16
Leges	569	1.016	447
Totaal	**9.005**	**10.074**	**1.069**

1.6 Kostendekking afvalstoffenheffing, rioolheffing, en leges

De geraamde opbrengsten van de afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges mogen niet uitgaan boven de geraamde lasten ter zake. Dit betekent dat de tarieven van de afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges maximaal kostendekkend mogen zijn. Een overzicht van de geraamde lasten en opbrengsten die als basis gelden voor het tarief 2026 zijn hierna opgenomen.

Afvalstoffenheffing (bedragen x 1.000 euro)

Overzicht kostendekking afvalstoffen	Taakveld	Begroting 2026
LASTEN:		
Exploitatiekosten afvalstoffen	7.3 Afval	2.039
Straatreiniging	7.3 Afval	55
Heffings- en inningskosten	7.3 Afval	3
Overhead	0.4 Overhead	22
Compensabele BTW	n.v.t.	349
Kwijtscheldingen	6.3 Inkomensregelingen	94
Kapitaallasten	7.3 Afval	45
Totale lasten		**2.607**
BATEN:		
Baten afvalstoffenheffing	7.3 Afval	2.339
Onttrekking uit voorziening afvalstoffen	7.3 Afval	0
Vergoeding verpakkingen/matrassen/prullenbakken	7.3 Afval	94

BATEN:		
Overige baten	7.3 Afval	174
Totale baten		**2.607**
Dekkingspercentage		**100%**

Rioolheffing (bedragen x 1.000 euro)

Overzicht kostendekking riolering	Taakveld	Begroting 2026
LASTEN:		
Exploitatielasten riolering	7.2. Riolering	1.112
Straatreiniging	7.2. Riolering	55
Heffingen en inningskosten	7.2. Riolering	3
Overhead	0.4 Overhead	346
Compensabele BTW	n.v.t.	182
Kwijtscheldingen	6.3 Inkomensregelingen	94
Kapitaallasten	7.2. Riolering	284
Totale lasten		**2.076**

BATEN:		
Baten riolering	7.2. Riolering	1.570
Onttrekking uit voorziening riolering	7.2. Riolering	485
Overige baten	7.2. Riolering	21
Totale baten		**2.076**
Dekkingspercentage		**100%**

Leges

Voor een begroting (raming) van lasten en opbrengsten wordt voor de leges aangesloten bij het zogenoemde ANG-model. Op basis van de te verwachten aantallen (aangeleverd door de betreffende vakafdelingen) zijn de kosten en opbrengsten begroot. Bij de voorlopige aanname zijn

de uitgangspunten van de opbrengsten van de eerste berekeningen aangehouden. De leges worden nader gespecificeerd bij het aanbieden van de nieuwe legesverordening aan de raad.

Kort samengevat ziet het beeld voor de leges er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	Begrote opbrengsten 2026	Toegerekende kosten	Kostendekking
Hoofdstuk 1 Algemene Dienstverlening	420	506	83%
Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet	584	882	66%
Totaal Hoofdstuk 1 en 2	**1.004**	**1.388**	**72%**
Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder dienstenrichtlijnen	12	39	30%
Totaal Legesverordening	**1.016**	**1.427**	**71%**

1.7 Woonlastenontwikkeling een- en meerpersoonshuishoudens

Voor een beeld over de ontwikkeling van de woonlasten wordt in de regel onderscheid gemaakt tussen eigenaar-bewoners en huurders en daarbinnen weer tussen een- en meerpersoonshuishoudens. Voor beide groepen geldt, dat de woonlasten in ieder geval een resultante zijn van tariefontwikkelingen van de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor de eigenaar-bewoner wordt dat aangevuld met de tariefontwikkeling voor de onroerendezaakbelastingen.

Woonlasten eigenaar-bewoner

Gemiddelde woonlasten eigenaar-bewoner	Eenpersoonshuishoudens	Meerpersoonshuishoudens
	2026	2026
Onroerendezaakbelastingen eigenaar [1)]	€ 412,16	€ 412,16
Afvalstoffenheffing	€ 247,22	€ 308,86
Rioolheffing	€ 188,23	€ 188,23
Totaal	**€ 847,61**	**€ 909,25**

	2025	2025
Totaal	**€ 802,00**	**€ 854,16**
Ontwikkeling lokale lastendruk 2025-2026	**+5,69%**	**+6,45%**

[1)] *Voor het jaar 2026 is een gemiddelde WOZ-woningwaarde aangehouden van € 320.000 (inclusief 10,56% verwachte waardestijging). Voor het jaar 2025 is rekening gehouden met een WOZ-woningwaarde van €290.000.*

Woonlasten huurder

Gemiddelde woonlasten huurder	Eenpersoonshuishoudens	Meerpersoonshuishoudens
	2026	2026
Afvalstoffenheffing	€ 247,22	€ 308,86
Rioolheffing	€ 188,23	€ 188,23
Totaal	**€ 435,45**	**€ 497,09**

	2025	2025
Totaal	**€ 397,45**	**€ 449,61**
Ontwikkeling lokale lastendruk 2024-2025	**+9,56%**	**+10,56%**

1.8 Vergelijking woonlasten op basis van Atlas van de lokale belastingen

Elk jaar publiceert het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo), een onafhankelijk onderzoeksinstituut verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, de zogenoemde Atlas van de lokale belastingen. Dat Atlas geeft jaarlijks een overzicht van de heffingen van gemeenten, provincies en waterschappen, waaraan wij voor het jaar 2025 de onderstaande tabellen hebben ontleend. Omdat de OZB tarieven ten tijde van het publiceren van de Atlas op lokale belastingen nog niet bekend waren, is hiervan een onderbouwde inschatting gemaakt. Die echter wel kan afwijken indien de Coelo mogelijkerwijs iets gewijzigde parameters heeft gehanteerd.

In die tabellen worden de gemiddelde woonlasten voor de eigenaar-bewoner en de huurder weergegeven, alsmede de provinciale en landelijke rangorde voor wat betreft de meerpersoonshuishoudens. In het verlengde daarvan hebben wij, zowel in relatieve als absolute zin, de afwijkingen ten opzichte van het Friese gemiddelde weergegeven. Let wel: het gaat hierbij om de cijfers 2025. De cijfers 2026 zijn uiteraard pas in de loop van volgend jaar beschikbaar.

Woonlasten 2025 eigenaar – bewoner

Gemeente	Eenpersoons	Meerpersoons	Rangorde provinciaal (meerpersoons)	Rangorde landelijk (meerpersoons)
Dantumadiel	€ 938	€ 990	13	119
Gemiddelde in Friesland	€ 811	€ 927		
Verhoudingen t.o.v. Fries gemiddelde				
In procenten	116%	107%		
In euro's	€ 127	€ 63		

De provinciale rangorde is in 2025 ten opzichte van 2024 verbeterd. De gemeente is gestegen van plaats 15 naar plaats 13. Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Ameland) en nummer 18 de hoogste (Schiermonnikoog).

Woonlasten 2025 huurder

Gemeente	Eenpersoons	Meerpersoons	Rangorde provinciaal (meerpersoons)	Rangorde landelijk (meerpersoons)
Dantumadiel	€ 397	€ 450	7	142
Gemiddelde in Friesland	€ 350	€ 470		
Verhoudingen t.o.v. Fries gemiddelde				
In procenten	113%	96%		
In euro's	€ 47	€ -20		

Voor de huurder met een meerpersoonshuishouden geldt, dat de provinciale positie in 2025 verbeterd is ten opzichte van 2024. Van plek 9 naar 7. Nummer 1 heeft de laagste woonlasten (Weststellingwerf) en nummer 18 de hoogste (Waadhoeke).

Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

2.1 Inleiding

Als gemeente streven wij naar een optimale dienstverlening en goede voorzieningen voor onze inwoners. Een belangrijke voorwaarde om deze doelstelling te realiseren is een gezonde financiële positie. In deze paragraaf treft u een beoordeling aan van de beschikbare weerstandscapaciteit en de minimaal vereiste weerstandscapaciteit vanuit de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen. Daarnaast zijn een aantal financiële kengetallen weergegeven die een beeld geven van de financiële positie van de gemeente.

Vanuit wet- en regelgeving is het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) het voornaamste kader voor deze paragraaf. De lokale kaders zijn uitgewerkt in de Financiële verordening (2023) en de Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen (2024).

2.2 Beschikbare- en vereiste weerstandscapaciteit

Middels de nota risicomanagement en weerstandsvermogen beschikt de gemeente Dantumadiel over een beleid voor het omgaan met risico's en het weerstandsvermogen. Het doel van het beleid is om gezonde financiële basis te creëren voor de komende jaren. De drie belangrijkste pijlers van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen zijn:

1. Het inventariseren van risico's middels NARIS en het verbeteren van inzicht in risico's en de beheersing daar van;
2. Het jaarlijks bespreken van de financiële houdbaarheidstest van de VNG in de auditcommissie;
3. Het vaststellen van de minimale weerstandscapaciteit op € 10 miljoen óf op basis van de risico inventarisatie uit NARIS indien deze hoger is.

In deze paragraaf lichten we een en ander toe over de derde pijler en in hoeverre er op dit moment wordt voldaan aan de minimaal vereiste weerstandscapaciteit. Middels de nota risicomanagement en weerstandsvermogen is de minimale weerstandscapaciteit vastgesteld op 10 miljoen euro tenzij de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de risico inventarisatie uit NARIS een hogere waarde vereist. De grens van € 10 miljoen euro is vastgesteld om mogelijke verliesjaren in de toekomst op te kunnen vangen. Daarbij is de ervaring uit het verleden dat een nadelig resultaat van € 4 miljoen gedurende de drie daar opeenvolgende jaren omgebogen kan worden met ieder jaar een verbeter van € 1 miljoen. Daar uit volgt dan de rekensom (€4 miljoen + € 3 miljoen + € 2 miljoen + € 1 miljoen) dat er in een dergelijke situatie € 10 miljoen euro vereist is om deze tegenvaller op te vangen.

In het geval dat het weerstandsvermogen daadwerkelijk nodig is om tegenvallers op te vangen kan het weerstandsvermogen onder de gewenste ondergrens van € 10 miljoen komen. Op zo’n moment is het vaak niet mogelijk om het weerstandsvermogen direct weer op het gewenste niveau te krijgen. In de praktijk zal vaak een ombuiging nodig zijn alvorens een aanvulling van het weerstandsvermogen mogelijk is. Het doel van het weerstandsvermogen is ook om de financieel moeilijke jaren door te komen en in die periode aan de wettelijke (toezichts)eisen te voldoen. In deze situatie zal het College in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing rapporteren welke acties worden ondernomen om het weerstandsvermogen (op termijn) weer op de gewenste ondergrens te krijgen.

In *Tabel 1* is de verwachte stand van de Algemene reserve ultimo 2026 afgezet tegen de vereiste weerstandscapaciteit zoals voorgeschreven door de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen. De beschikbare weerstandscapaciteit is hoger dan de vereiste weerstandscapaciteit. De gemeente Dantumadiel voldoet hiermee aan de nota risicomanagement en weerstandsvermogen.

Tabel 1: Algemene reserve afgezet tegen de vereiste weerstandscapaciteit

Bedragen x € 1.000	**Begroting 2026**
Beschikbare weerstandscapaciteit	13.603
Vereiste weerstandscapaciteit	10.000
Ruimte (+) / tekort (-)	**3.603**
Beschikbare weerstandscapaciteit	
Stand Algemene reserve 1 januari	11.641
Onttrekkingen (-)	2.670
Stortingen (+)	165
Resultaat bestemming 2024 (+)	4.466
Stand Algemene reserve 31 december	13.603
Vereiste weerstandscapaciteit	
Benodigde weerstandscapaciteit o.b.v. risico inventarisatie	2.167
Benodigde weerstandscapaciteit voor verliesjaren	10.000
Vereiste weerstandscapaciteit	**10.000**

2.3 Benodigde weerstandscapaciteit o.b.v. risico inventarisatie

Risico inventarisatie

Als organisatie hebben wij een risico inventarisatie uitgevoerd om te beoordelen of de benodigde weerstandscapaciteit niet hoger moet zijn dan de vereiste 10 miljoen euro. Hierbij is gebruik gemaakt van het softwareprogramma NARIS waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn vanuit de gemeente in totaal 48 risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt de top 10 van deze risico’s gepresenteerd die de hoogste bijdrage leveren aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze top 10 risico’s bepalen gezamenlijk voor 60% de benodigde weerstandscapaciteit.

Deze risico inventarisatie geeft een goed inzicht in de aanwezige risico's en stelt organisatie en bestuur in staat beter te sturen op de beheersing van risico's en te bepalen welke weerstandscapaciteit nodig is om financiële schade voortkomend uit risico's te ondervangen. Het plan is om de komende jaren het inzicht in risico's en de sturing en beheersing van de risico's verder te ontwikkelen. In *Tabel 2* treft u een overzicht aan van de top-10 risico's van de gemeente Dantumadiel.

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd in NARIS. De risicosimulatie is toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag niet nodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. *Figuur 1* en *Tabel 3* tonen de resultaten van de risicosimulatie. Voor de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit gaan we, conform de nota weerstandsvermogen en risicomanagement, uit van een zekerheidspercentage van 90%. Uit *Tabel 3* is op te maken dat het voor 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van afgerond € 2.167.000, dit is de benodigde weerstandscapaciteit.

Tabel 2: belangrijkste financiële risico's

Risiconummer	Risico omschrijving	Invloed
R9	Zorgaanbieder gaat failliet	17,52%
R38	Prijsstijging van uit te besteden werk. Vertraging in leveringen. Prijsstijging inkoop bouwmateriaal.	12,20%
R50	Tekort in exploitatie gesubsidieerde organisaties	6,12%
R41	Lopende grondexploitaties worden verliesgevend, dan wel minder winstgevend.	4,79%
R23	Overtreding AVG	3,79%
R8	Toename van het aantal jeugdvoorzieningen door meer aanvragen dan verwacht.	3,66%
R60	Het risico op een (snel) stijgende rente.	3,53%
R59	Het risico op tegenvallers in de Algemene uitkering als gevolg van mutaties in de uitkeringsbasis of taakmutaties.	3,48%
R7	De positie van SDF staat te ver van de gemeenten	3,05%
R46	Verontreiniging (bodem, bouwwerken, objecten, etc.) door derden die door de gemeente gesaneerd moet worden	2,61%

Figuur 1: Uitkomsten kansverdeling

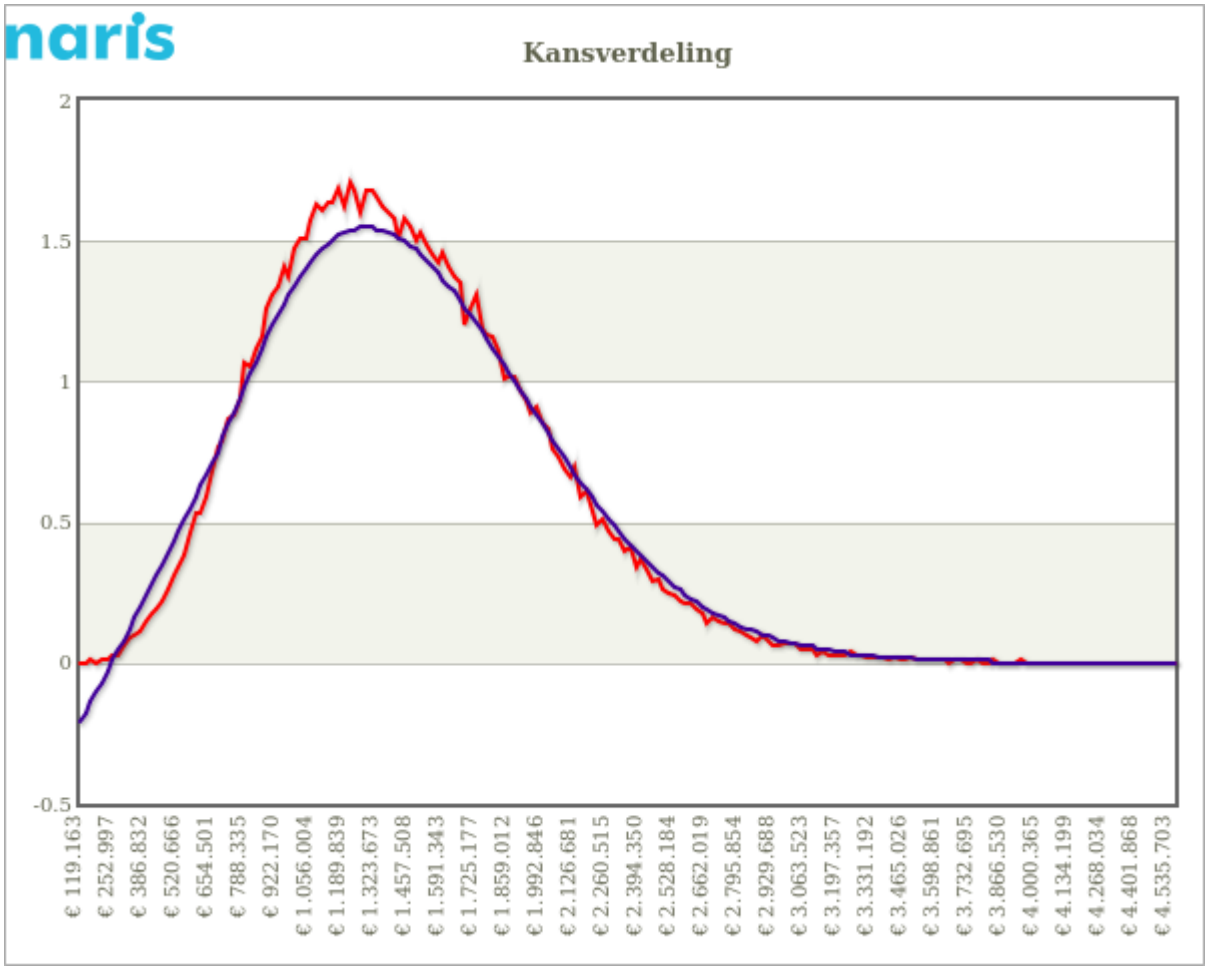

Tabel 3: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag
5%	€ 643.413
10%	€ 772.973
15%	€ 872.261
20%	€ 955.000
25%	€ 1.031.820
30%	€ 1.103.906
35%	€ 1.171.809
40%	€ 1.238.128
45%	€ 1.306.175

Percentage	Bedrag
50%	€ 1.373.575
55%	€ 1.443.276
60%	€ 1.518.003
65%	€ 1.596.253
70%	€ 1.681.072
75%	€ 1.774.180
80%	€ 1.879.986
85%	€ 2.006.401
90%	€ 2.166.572
95%	€ 2.410.711

Ratio weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit zijn de middelen en mogelijkheden waar de gemeente over beschikt om niet begrote kosten te dekken. Voor de gemeente Dantumadiel betreft dit de middelen in de Algemene reserve. De middelen in de Algemene reserve zijn vrij besteedbaar. De verwachtte beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2026 is gelijk aan € 13.603.000.

Om te bepalen of de beschikbare weerstandscapaciteit toereikend is wordt de benodigde weerstandscapaciteit afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. We leggen hier dus een relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de mate waarin deze risico's opgevangen kunnen worden middels de vrij besteedbare middelen. De uitkomst van deze berekening noemen we het weerstandsvermogen. Onderstaande de berekening van het weerstandsvermogen voor de gemeente Dantumadiel in 2026.

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€\ 13.603.000}{€\ 2.167.000} = 6{,}3$$

NARIS heeft in samenwerking met de Universiteit Twente een normtabel ontwikkeld voor de beoordeling van het weerstandsvermogen, *zie Tabel 4*. De ratio van de de gemeente Dantumadiel valt eind 2024 in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Tabel 4: Normering weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

2.4 Kengetallen

Financiële kengetallen zijn meetbare indicatoren die inzicht geven in de financiële gezondheid van een organisatie. De kengetallen in deze paragraaf geven enerzijds inzicht in de huidige financiële situatie van de gemeente en richten zich anderzijds op de mogelijkheid om toekomstige financiële stress op te vangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) schrijft de volgende kengetallen voor.

- Netto schuldquote;
- Solvabiliteitsratio;
- Grondexploitatie;
- Structurele exploitatieruimte;
- Belastingcapaciteit.

In *Tabel 5* zijn de kengetallen weergegeven. Per kengetal volgt een korte uitleg over wat het kengetal weergeeft en wat de signaalwaarde is.

Tabel 5, Kengetallen BBV

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Netto schuldquote	24%	67%	47%	59%	68%	62%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	21%	64%	44%	56%	64%	59%
Solvabiliteitsratio	27%	18%	26%	25%	25%	28%
Grondexploitatie	2%	2%	2%	2%	3%	3%
Structurele exploitatieruimte	4%	4%	3%	3%	1%	2%

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Belastingcapaciteit	103%	85%	87%	-	-	-

Netto schuldquote / Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen
Bij de Netto schuldquote worden de netto schulden afgezet tegen het totaal saldo van baten. Hoe hoger het percentage des te groter is de druk van schulden (rentelasten) op de exploitatie. Een hoge schuldendruk heeft niet alleen invloed op de exploitatie maar geeft ook minder mogelijkheden om geld te lenen in geval van investeringen of financiële stress. Een lage schuldquote maakt de gemeente financieel weerbaar. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- en exclusief doorgeleende gelden weergegeven. De VNG adviseert om de schuldquote binnen de 100% te houden. De signaalwaarde voor de netto schuldquote bedraagt 130%, bij deze signaalwaarde is sprake van een relatief hoge schuldendruk.

De netto schuldquote laat een stijgende trend zien. De stijging komt voornamelijk op het conto van stijgende vaste schulden. De vaste schulden stijgen door de geplande investeringen. De geplande investeringen worden naar verwachting voor een groot deel gefinancierd vanuit vreemd vermogen.

Solvabiliteitsratio
Bij de solvabiliteitsratio wordt het eigen vermogen van de gemeente afgezet tegen het balanstotaal. Feitelijk vertelt deze ratio hoe groot het deel van de bezittingen is dat gefinancierd is met eigen vermogen (positief resultaat vanuit het verleden). De solvabiliteitsratio daalt wanneer er ofwel meer vreemde vermogen (leningen) worden aangetrokken of er sprake is van verliesjaren (afname eigen vermogen). Een hoge solvabiliteitsratio maakt de gemeente financieel weerbaar omdat zij verliesjaren op kan vangen en in staat is om indien nodig investeringen te financieren met vreemd vermogen. De VNG adviseert om de solvabiliteit boven de 20% te houden. De signaalwaarde voor de solvabiliteit bedraagt 0%, bij deze signaalwaarde is sprake van een lage solvabiliteitsratio.

De solvabiliteitsratio van de gemeente Dantumadiel ligt in de begrotingsjaren boven de signaalwaarde. De solvabiliteit van de gemeente Dantumadiel is daarmee voldoende. In de voorliggende begroting stijgt zowel het balanstotaal als ook het eigen vermogen van de gemeente. Het balanstotaal stijgt als gevolg van de geplande investeringen. Het eigen vermogen stijgt als gevolg van de begrote positieve resultaten.

Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van het totaal saldo van baten. Hoe minder grond een gemeente verkoopt, hoe hoger de grondpositie en hoe hoger de boekwaarde. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Een laag percentage en in sommige jaren negatief, zoals door de jaren heen het geval is, betekent dat de grondposities van de gemeente beperkt zijn.

Het aandeel van de grondexploitaties is licht stijgend. De waarde van de bouwgronden in exploitatie is stijgend maar het totaal saldo van de totale baten is in dezelfde mate gestegen. Per saldo is de verhouding stabiel doch licht stijgend.

Structurele exploitatieruimte
Bij deze ratio wordt het structurele resultaat (resultaat minus incidentele baten en lasten) afgezet tegen het totaal saldo van baten. Een positief structureel resultaat laat zien dat er genoeg baten zijn

om de lasten nu en in de toekomst te dekken. Een hoge ratio is een positief signaal voor de toekomstige houdbaarheid. Vanzelfsprekend is de signaalwaarde hier 0%.

De structurele exploitatieruimte is ook komende jaren positief. De structurele begroting dient, conform de gemeentewet, structureel en reëel in evenwicht te zijn. Zoals ook blijkt uit de structurele exploitatieruimte van de Gemeente Dantumadiel is de begroting structureel in evenwicht. Dat wil zeggen dat het structurele begrotingsresultaat in alle jaarschijven een positief saldo vertoont.

Belastingcapaciteit
Bij de berekening van de belastingcapaciteit worden de woonlasten (OZB, Riool- en afvalstoffenheffing) in de gemeente Dantumadiel afgezet tegen het landelijk gemiddelde (Bron: COELO). Hierbij is een lage belastingcapaciteit positief omdat er bij een lage belastingcapaciteit nog ruimte is om belastingen te verhogen en op die manier de inkomsten van de gemeente te verhogen. Deze ruimte maakte de gemeente financieel weerbaar in geval verliesjaren.

De begrote belastingcapaciteit is, ondanks de stijging in de afvalstoffenheffing in 2026 vrijwel ongewijzigd ten opzichte van 2025. Vermoedelijk is landelijk ook sprake van stijgende woonlasten. Landelijk is sprake van stijgende woonlasten als gevolg van stijgingen in de OZB-tarieven. Veel gemeenten vangen hiermee de tekorten op die ontstaan als gevolg van het ravijnjaar. De gemeente Dantumadiel doet dit niet.

Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

3.1 Inleiding

De gemeente Dantumadiel heeft ruim 3.390 hectare openbare ruimte in beheer. Er vinden veel activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor deze activiteiten zijn veel gemeentelijke kapitaalgoederen nodig, als wegen, riolering, kunstwerken, groen, verlichting en gebouwen. In deze paragraaf wordt er een weergave gegeven van de stand van zaken van het kapitaalgoederenbeheer in de gemeente Dantumadiel. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting en een integraal overzicht is belangrijk voor een goed inzicht in de financiële positie.

De gemeente Dantumadiel heeft de volgende arealen in onderhoud:

Areaal	Onderverdeeld	Aantal	In
Gebouwen		20	stuks
Groen	Bomen	5.864	stuks
	Natuurlijke beplanting	325.642	m2
	Hagen	7.183	m2
	Gazon/ bermen	1.517.444	m2
	Cultuurbeplanting	40.286	m2
	Speeltoestellen	298	stuks
Wegen	Verhardingen	1.613.466	m2
	Lichtmasten	3.658	stuks

Beleidsplannen

In 2021 zijn alle beleidsplannen (opnieuw) vastgesteld. Hieronder een overzicht van deze plannen:

Onderdeel	Plan	Datum vaststelling plan Gemeenteraad	Plan nog actueel	Toelichting
Wegen	Beleid / beheerplan wegen	2021	Ja	
Kunstwerken	Beleid / beheerplan kunstwerken	2021	Ja	
Openbare verlichting	Onderhoudsplan O.V.	2021	Ja	
Gebouwen	M.O.P. Gebouwen	2021	Ja	
Waterwegen	Beleidsplan Waterwegen Dantumadiel	2021	Ja	
Riolering	Gemeentelijke Rioleringsplan	2021	Ja	

Onderdeel	Plan	Datum vaststelling plan Gemeenteraad	Plan nog actueel	Toelichting
Groen	Beleid / beheerplan Groen	2021	Ja	

Beleidskader Gebouwen
In het beleid / beheerplan Gebouwen (vaststelling jan 2021) heeft de raad onderhoudsniveau Conditiescore 3 vastgesteld. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in de begroting van 2022 e.v. opgenomen die onlosmakelijk verbonden zijn met het in stand houden van het kapitaalgoed.

Duurzaamheidsmaatregelen, met een terugverdientijd korter dan 5 jaar, zijn meegenomen in dit plan. Nieuwbouw, grootschalige verbouwingen en functionele verbeteringen vallen buiten dit beleidsplan. Kosten als gevolg van (nieuwe) wetten en regels op het gebied van verduurzaming vallen eveneens buiten dit beleidsplan. In het plan is geen onderhoud opgenomen voor het gemeentehuis en De Kruisweg vanaf 2027. Op dit moment worden er (onderhouds)scenario's uitgewerkt voor het gemeentehuis.

Beleidskader Wegen
In het beleid / beheerplan Wegen (vaststelling jan 2021) heeft de raad onderhoudsniveau Basis vastgesteld. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in de begroting van 2022 e.v. opgenomen die onlosmakelijk verbonden zijn met het in stand houden van het kapitaalgoed.

Beleidskader Straatverlichting
In het beleid / beheerplan straatverlichting (vaststelling jan 2021) is een instandhoudingsniveau in beeld gebracht. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in beeld gebracht die onlosmakelijk verbonden zijn met de instandhouding van het kapitaalgoed. Daarnaast; niet verlichten, tenzij,. Sober en doelmatig verlichten, tenzij.. Er wordt onderscheid gemaakt in functioneel en esthetisch reinigen van armaturen respectievelijk masten. De raad heeft besloten om de lichtmasten periodiek (1 x per 5 jaar) schoon te maken. (mast en armatuur)

Beleidskader Groen
In het beleid / beheerplan Groen (vaststelling nov 2021) heeft de raad onderhoudsniveau Basis vastgesteld. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in de begroting van 2022 en verder opgenomen die onlosmakelijk verbonden zijn met het in stand houden van het kapitaalgoed.

Beleidskader Kunstwerken
In het beleid / beheerplan Kunstwerken (vaststelling nov 2021) is een instandhoudingsniveau in beeld gebracht. Een lager onderhoudsniveau is niet mogelijk zonder dat er kapitaalvernietiging plaatsvindt. Tevens zijn de investeringen voor de komende jaren in de begroting van 2022 en verder opgenomen die onlosmakelijk verbonden zijn met het in stand houden van het kapitaalgoed.

Beleidskader rioleringen
Het beleid en de ontwikkelingen op het gebied van riolering c.a. ligt vast in Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP). Dit plan is in december 2021 vastgesteld. Dit is een zgn. verbreed rioleringsplan waarin ook alle taken op basis van de waterwet zijn geïntegreerd.

Belangrijk item binnen de gehele waterketen vormt momenteel efficiëntieverbetering. Dit mede ingegeven door landelijk beleid. Om efficiëntieverbetering te behalen wordt breed ingezet op

intensivering van samenwerking. Binnen Dantumadiel komt dit op verschillende manieren tot uiting. Met de gemeente Noardeast-Fryslân wordt op een gestructureerde manier op verschillende manieren samengewerkt. Verder wordt er Friesland breed samengewerkt binnen het `Fries bestuursakkoord waterketen`. In dit verband wordt ook nadrukkelijk samenwerking met het Wetterskip Fryslân verbeterd. Het GRP geeft aan op welke wijze het areaal aan rioleringen wordt beheerd. Kostendekking van dit beheer vindt plaats op basis van de rioolheffing. De bij het GRP behorende kostendekking berekening vormt dan ook de basis voor deze rioolheffing.

Beleidskader waterwegen
Met het beleid / beheerplan Waterwegen (november 2021) is er door de raad een instandhoudingsniveau vastgesteld. Een lager onderhoudsniveau is niet mogelijk zonder dat er problemen ontstaan.

Het benodigd budget voor het baggeren is bepaald op basis van een cyclische benadering. Peilingen moeten uitwijzen waar en wanneer er gebaggerd moet worden. In 2022 is er een uitvoeringsplan opgesteld.

Onderhoud verhardingen
Eén maal per 2 jaar wordt er een visuele weginspectie uitgevoerd ten behoeve van het vaststellen van het groot onderhoud. De laatste inspecties zijn in het voorjaar van 2024 uitgevoerd. De inspectiegegevens zijn ingebracht in het wegbeheersysteem. De onderhoudsstrategieën voor de wegverhardingen zijn gestoeld op de landelijk toegepaste methodiek (gedragsmodellen) van het CROW (kenniscentrum voor verkeer, vervoer en infrastructuur).

Binnen de uitvoering van het onderhoud is een tweedeling aangebracht tussen groot en klein onderhoud. Klein onderhoud wordt uitgevoerd door onze eigen buitendienst en groot onderhoud wordt uitbesteed aan aannemers. Het klein onderhoud aan verharding betreft het herstel van elementenverhardingen. Dit klein onderhoud wordt uitgevoerd naar aanleiding van eigen constatering, na meldingen van burgers / bedrijven of na opmerkingen die worden gemaakt tijdens het schouwen van de openbare ruimte. Daarnaast vinden er ook reconstructies plaats aan wegen, die aan het einde van hun technische levensduur zijn of waarvan de inrichting niet meer aansluit op het gebruik.

Onderhoud sportvelden
Het dagelijks en groot onderhoud van sportvelden wordt grotendeels uitgevoerd door derden. Deze taken worden beleidsmatig ondersteund door de afdeling Openbare Werken. Het onderhoud aan de sportvelden bestaat uit de volgende werkzaamheden: maaien sportvelden doormiddel van robotmaaiers (het aantal maaibeurten is wisselend per veld en gebeurt doorgaand 8 maanden per jaar), vegen (= grasvelden ontdoen van gras en blad) (gemiddeld 5 keer per jaar), rollen (4 keer per jaar), beluchten doormiddel van vertidraineren (= perforeren grasmat tot een diepte van 25 á 30 cm), beregenen (afhankelijk van de weersomstandigheden), slepen oefenhoeken, bemesten (3 keer per jaar meststof en 1 keer per jaar kalk), bosplantsoen dunnen / snoeien / versnipperen, doorspuiten drainage, jaarlijks groot onderhoud hoofdvelden, herstellen doelgebieden, herstellen belijning, bezanden, beluchten, doorzaaien, onkruidbestrijding, jaarlijks groot onderhoud trainingsvelden, frezen / profileren, inzaaien, onderhoud overige voorzieningen, hekken, veldafrastering, hekwerken, goals, ballenvangers, bestrating / betegeling, opknippen beplanting, mollenbestrijding, en watergangen. Bijkomende kosten voor onderhoudswerkzaamheden sportvelden betreffen aanschaf van zand voor bezanden (bij groot onderhoud), aanschaf van

kunstmeststoffen, keuring van grondmonsters, advisering over maatregelen groot onderhoud, onderhoud van borden en afvoeren van groenafval.

Onderhoud algemeen Groen
Het dagelijks onderhoud van het openbaar groen wordt volgens onderhoudsschema's op vastgestelde onderhoudsniveau 's onderhouden. Het onderhoudsniveau wordt geborgd middels een doorlopende kwaliteitsschouw van de openbare ruimte waardoor, waar nodig, tijdig kan worden bijgestuurd. Het groot onderhoud en de vervangingen worden uitgevoerd naar aanleiding van jaarlijkse inspecties.

Onderhoud speelvoorzieningen
Het onderhoud wordt uitgevoerd door de speelplaatscommissies. Voor dit onderhoudswerk krijgen de speelplaatscommissies subsidie van de gemeente. Jaarlijks wordt er een veiligheidsinspectie door een externe inspecteur uitgevoerd. Daarnaast voert de gemeente periodiek (2 á 3 x per jaar) een operationele inspectie uit en ondersteunt met reparatie-/ herstelwerkzaamheden.

Onderhoud rioleringen
Alle werkzaamheden t.b.v. rioleringen worden uitgevoerd door of onder begeleiding van de afdeling Gemeentewerken inclusief de hydraulische en de milieutechnische berekeningen. De afdeling Openbare Werken verzorgt de beleidsmatige aspecten en bewaakt het hydraulisch en hygiënisch functioneren van de riolering.

Het dagelijks onderhoud bestaat uit een groot aantal werkzaamheden waaronder; ledigen van straat en trottoirkolken, reinigen en inspecteren van leidingen, vegen van goten, inspectie en onderhoud van pompen en gemalen, reparatie van kleinere lekkages, etc. Vrijkomend slib uit onderhoud werkzaamheden wordt afgevoerd naar de Omrin.

Groot onderhoud aan en vervangingen van het rioleringssysteem wordt uitgevoerd op basis van inspecties. Inspectie gegevens worden bijgehouden in een geautomatiseerd systeem op basis waarvan jaarlijks het vervangingsprogramma wordt opgesteld. Naast vervangingen worden ook optimalisaties doorgevoerd. Hierbij valt te denken aan het ombouwen van verbeterd gescheiden stelsels, hydraulische of milieukundige aanpassingen van het stelsel en het afkoppelen van regenwater.

Onderhoud waterwegen
Onderhoud van waterwegen is te verdelen in watervoerendheid en bevaarbaarheid. Ten aanzien van watervoerendheid moeten alle gemeentelijke watergangen voldoen aan de keur van het waterschap. Hiertoe worden de sloten uitgemaaid. Incidenteel moet er worden gebaggerd.

Bevaarbare waterwegen worden in beginsel vastgelegd in het Provinciaal Verkeer en Vervoersplan (PVVP).

Wetterskip is waterbeheerder voor al het stedelijk water (binnen de bebouwde kom). Gemeente voert wel dagelijks / jaarlijks onderhoud uit (hekkelen) aan hoofd- en secundaire watergangen voor het Wetterskip en krijgt de kostprijs hiervan vergoed. Baggeren van hoofd- en secundaire watergangen onder OSW is voor het Wetterskip. Voor vijvers binnen de bebouwde kom, ontvangt de gemeente jaarlijks een vast bedrag om jaarlijks te hekkelen / maaien (indien noodzakelijk) en om periodiek te baggeren.

Voor het hekkelen van waterwegen (betreft voornamelijk bermsloten) wordt getracht zo veel mogelijk contracten af te sluiten met eigenaren van aanliggende percelen waarbij de eigenaren tegen een vergoeding het hekkelen voor de gemeente uitvoeren en het hekkelmateriaal op hun terrein ontvangen. De resterende hekkelwerkzaamheden worden op de markt gezet. Bij hekkelwerkzaamheden wordt het overgrote deel van het vrijkomende hekkelmateriaal afgevoerd naar een composteerinrichting. In verband met de bereikbaarheid wordt nog een klein deel van het hekkelmateriaal verklepeld en vervolgens in de berm achtergelaten. Voor het verkrijgen van de gewenste bermvegetatie geniet afvoer van hekkelmateriaal echter de voorkeur (verschralingsbeleid). Een aantal bermsloten is voorzien van walbeschoeiing. Reden is doorgaans ruimtegebrek of afslag van het talud als gevolg van stromend water en bodemopbouw. Indien technisch mogelijk verdient uit kostenoverwegingen een natuurlijk talud de voorkeur.

Beeldkwaliteit
Vijfmaal per jaar wordt er een beeldkwaliteit schouw uitgevoerd volgens de CROW-publicatie Kwaliteitscatalogus openbare ruimte. Deze beeldkwaliteitsschouw heeft betrekking op groen en wegen. Bij deze schouwrondes worden er op willekeurig gekozen plaatsen geïnspecteerd waarbij wordt gekeken naar wat de beeldkwaliteit is ten opzichte van de vastgestelde kwaliteit. De vastgestelde kwaliteit is niveau B. Naast beeldkwaliteit worden er ook technische inspecties uitgevoerd. De beeldkwaliteit zegt nog niets over de technische kwaliteit.

Het uitgangspunt van het beheren van de kapitaalgoederen is een cyclische aanpak mede gebaseerd op het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV)

In de tabel hieronder een weergave van de stand van zaken aangaande achterstallig onderhoud.

Onderdeel	Achterstallig onderhoud	Hoogte achterstallig onderhoud	Naam ingestelde reserve of voorziening	Hoogte van de reserve of voorziening
Wegen	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Kunstwerken	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Openbare verlichting	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gebouwen	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Waterwegen	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Riolering	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Groen	Nee	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

3.2 Majeure vervangingen / projecten

Wegen
Feanwalden De Swette; vervanging en herinrichting
De Westereen Djipswal; vervanging en herinrichting
De Westereen Foarstrjitte; vervanging en herinrichting
De Westereen Vogelbuurt, plaatselijk wegonderhoud i.c.m. riolering
Damwâld fietspad Damwald - Koailone, vervanging en verbreding

Walterswâld fietspad Spykhernsterpaad, vervanging en verbreding
De Falom fietspad Munewei, vervanging en verbreding
Readtsjerk Koaiwei, vervanging

Groen
Diverse renovaties plantvakken conform technische schouw gehele gemeente

Gebouwen
Vervangen dak sporthal Sikkemahal (lage gedeelte) en onderzoek naar verduurzamingsmaatregelen
studie renovatie gemeentehuis

Riolering
Feanwalden, Oastein
Feanwalden, De Swette
De Westereen, Foarstrjitte gekoppeld aan herinrichting
De Westereen, Vogelbuurt, gedeeltelijke rioolvervanging en aanleg rwa riolen i.c.m. wegen

Paragraaf financiering

4.1 Paragraaf financiering

Inleiding

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden in de afzonderlijke paragrafen beleidsrichtlijnen vastgelegd over relevante beheersmatige aspecten waaronder een paragraaf financiering. De paragraaf financiering geeft inzicht in de balansposities betreffende de financiering en de verwachtingen, de normen en limieten omtrent risicobeheer en de toerekening van financieringskosten in de exploitatie. Wettelijke kaders zijn gegeven in de wet Financiering decentrale overheden, uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden, regeling Schatkistbankieren decentrale overheden en de wet Houdbare overheidsfinanciën.

Balansposities

Activa

Betalingsverkeer

Het betalingsverkeer van de gemeente loopt via twee banken, de BNG Bank en de Rabobank. Hoofdbankier is de BNG Bank. De betaalrekening bij de Rabobank wordt aangehouden voor het storten van de kas van burgerzaken. Het saldo op de rekening van de Rabobank wordt periodiek afgeroomd naar de rekening bij de BNG Bank.

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. Het schatkistbankieren voor decentrale overheden heeft een wettelijke basis in de wet financiering decentrale overheden (FIDO) en de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag dat buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag Schatkistbankieren is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal met een minimum van €1.000.000. Voor de gemeente Dantumadiel betekent dit dat de drempel in 2026 gelijk is aan € 1.481.000 (2% van € 74.070.000). Om te voorkomen dat het drempelbedrag wordt overschreden worden overtollige middelen geautomatiseerd afgeroomd naar de Schatkist.

De rentevergoeding op de rekeningcourant bij de Schatkist is gelijk aan de Euro Short Term rate. De ontwikkeling van dit rente percentage houdt gelijke tred met depositorente bij de ECB. Om een hogere rente te realiseren kan er ook voor worden gekozen om overtollig geld vast te zetten in een depositoconstructie. Gezien de investeringsbehoefte in de komende jaren is dit echter niet aan de orde.

SVn leningen

Decentrale overheden mogen voor de uitoefening van de publieke taak middelen uitzetten. De Gemeente verstrekt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) leningen om starters op de woningmarkt op gang te helpen en het verduurzamen van gebouwen. Ultimo 2024 had de Gemeente Dantumadiel € 2.550.000 aan uitgezette SVn leningen op de balans. Het is de verwachting dat het saldo aan uitstaande leningen doorgroeit in 2026. De rente opbrengsten op deze leningen zijn beperkt gezien het stimulerende karakter.

Passiva

Rekening courant krediet

Bij de BNG Bank beschikt de gemeente over een rekening courant krediet tot € 3.000.000. Wanneer er sprake is van een negatief saldo wordt de rekeningen bij de BNG Bank automatisch aangezuiverd vanuit Schatkistbankieren. Geziene de huidige ruime liquiditeitspositie wordt er geen gebruik gemaakt van dit krediet. Ook bij de SVn is sprake van een rekening courant krediet. Het verstrekken

van de eerder genoemde SVn leningen vindt plaats vanaf het rekening courant krediet bij de SVn. Ultimo 2024 was het saldo € 931.000 positief.

Langlopende leningen
De gemeente heeft in het verleden langlopende leningen aangetrokken voor het doen van uitgaven en investeringen. De gemeente heeft per 31-12-2026 € 23.071.000 aan langlopende leningen op de balans staan. Uitgangspunt voor het aantrekken van langlopende leningen is dat eerst de beschikbare eigen middelen worden aangewend. Met het oog op de grote investeringsbehoefte in de komende jaren zullen wij naar verwachting één of meerdere nieuwe langlopende lening aan moeten trekken. Voor het aantrekken van deze nieuwe financiering zullen de voorschriften uit het Treasurystatuut worden gevolgd.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
Borgstelling
De gemeente staat direct borg voor twee geldleningen. Dit betreft een geldlening van de BNG aan Stichting Thús Wonen en een lening van BNG aan Stichting Campus Damwâld. De gemeente staat per 31-12-2026 direct borg voor € 11.612.000.

Borgstelling Waarborgfonds Sociale Woningbouw
De gemeente staat indirect borg voor een aantal geldleningen van woningbouwcorporaties. Gezien het feit dat voor deze leningen het Waarborgfonds Sociale Woningbouw garant staat kan het directe risico als minimaal worden beschouwd. Het indirecte risico is wel aanwezig. Dit risico ontstaat wanneer een willekeurige landelijke woningcorporatie niet meer aan haar betalingsverplichting kan voldoen en het WSW garantievermogen daalt tot beneden 0,25% van het totale geborgde vermogen. Mocht dit voorkomen dan zijn de gezamenlijke gemeenten verplicht om de helft van de overblijvende schuld te financieren middels een renteloze lening. Het risico is dan gelijk aan de rentederving op de verstrekte lening. De gemeente staat per 31-12-2026 indirect borg voor € 23.384.000.

Borgstelling Nationale Hypotheek Garantie (tot en met 2010)
De gemeente staat indirect borg voor verstrekte hypotheken met Nationale Hypotheek Garantie (NHG) tot en met 2010. Per 1 januari 2011 is de achtervangfunctie van de gemeenten voor nieuw af te geven hypotheekgaranties vervallen. Vanaf deze datum is voor nieuw af te geven hypotheekgaranties sprake van een rijksachtervang. De achtervangfunctie van het Rijk en van de gemeenten kan door de stichting worden aangesproken in de vorm van een achtergestelde renteloze lening indien het fondsvermogen kleiner is dan 1,5x het gemiddeld verliesniveau. Het financiële risico van de achtervangfunctie voor het Rijk en de gemeenten beperkt zich dus per saldo tot het renteverlies ten aanzien van de verstrekte leningen. De liquiditeitsprognose van de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen voorziet momenteel geen aanspraak op de borgstelling. De gemeente staat per januari 2025 indirect borg voor € 61.000.000.

Normen en limieten

Kasgeldlimiet
In de wet FIDO is een kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet stelt een maximum aan het financieren met kortlopende middelen. De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal van de gemeente mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Onder de netto-vlottende schuld vallen de kasgeldleningen, banksaldi en overige schulden. De kasgeldlimiet is in de uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden vastgesteld op 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het

jaar. Op basis van het begrotingstotaal 2026 is de kasgeldlimiet €6.296.000. Zoals ook uit onderstaande tabel blijkt zullen we naar verwachting onder de kasgeldlimiet blijven.

Bedragen x € 1.000	**Begroting 2026**
Vlottende passiva	19.434
Vlottende activa	14.073
Netto vlottende schuld (+) / middelen (-)	**5.361**
Kasgeldlimiet	6.296
Ruimte onder de kasgeldlimiet	**935**
Begrotingstotaal	74.070
Normpercentage	8,5%
Kasgeldlimiet	**6.296**

Renterisiconorm

In de wet FIDO is een norm opgenomen voor het maximale renterisico dat een gemeente mag lopen. De gemeente loopt renterisico op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken (herfinanciering) of als een renteherziening van toepassing is. De renterisiconom is in de uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Op basis van het begrotingstotaal 2026 is de renterisiconorm € 14.808.000. Uit onderstaande berekening blijkt, dat de gemeente Dantumadiel binnen de grenzen van de renterisiconorm blijft.

Bedragen x € 1.000	**Begroting 2026**	**Raming 2027**	**Raming 2028**	**Raming 2029**
Renteherziening	0	0	0	0
Aflossing	1.360	1.360	1.360	1.360
Renterisico	**1.360**	**1.360**	**1.360**	**1.360**
Renterisiconorm	14.808	14.808	14.808	14.808
Ruimte onder renterisiconorm	**13.448**	**13.448**	**13.448**	**13.448**
Begrotingstotaal	74.270			
Normpercentage	20%			

Bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Renterisiconorm	**14.854**			

EMU-saldo
Het EMU-saldo is het saldo van de ontvangsten en de uitgaven van de overheid in een jaar, zijnde het netto financieringssaldo. Het EMU-saldo is binnen de Europese Unie een belangrijke indicator voor de gezondheid van de overheidsfinanciën. In het Stabiliteits- en Groeipact is afgesproken dat het EMU-tekort van de overheid maximaal 3% van het BBP mag bedragen. Via de wet Houdbare overheidsfinanciën is geregeld dat decentrale overheden een gelijkwaardige inspanning moeten leveren voor het behalen van de norm. Jaarlijks wordt vastgesteld wat het aandeel voor gemeenten gezamenlijk mag zijn. Voor begrotingsjaren 2024 tot en met 2026 is het gezamenlijk EMU-saldo van gemeenten vastgesteld op -0,34% van het BBP.

Uit onderstaande tabel is op te maken dat met name in de jaren 2025 tot en met 2028 sprake is van een negatief EMU-saldo. Dit betekent dat er in deze jaren sprake is van een negatief financieringssaldo welke grotendeels wordt veroorzaakt door de geplande investeringen in activa in de betreffende jaren. Een deel van deze financieringsbehoefte kan worden opgevangen vanuit de schatkist en een deel zal moeten worden gefinancierd middels het aantrekken van nieuwe langlopende leningen.

Onderstaande is het verwachtte EMU-saldo van de gemeente berekend.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Exploitatiesaldo voor mutaties reserves (+)	-1.979	1.047	1.547	1.934	2.191
Mutaties (im)materiële vaste activa (-)	4.995	9.120	8.482	5.981	-3.116
Mutaties voorzieningen (+)	-558	-790	-843	-811	-5.783
Mutaties voorraden (inclusief bouwgrondexploitatie) (-)	-284	396	210	210	210
Berekend EMU-saldo	**-7.248**	**-9.259**	**-7.988**	**-5.068**	**-686**

Financieringslasten in de exploitatie

Toerekening renteresultaat
Het renteresultaat wordt toegerekend aan taakvelden afhankelijk van een positief- of negatief saldo. Wanneer er sprake is van een positief saldo, de rentebaten zijn hoger dan de rentelasten, wordt het positieve saldo toegerekend aan het taakveld Treasury. Wanneer er sprake is van een negatief saldo, de rentelasten zijn hoger dan de rentebaten, wordt de rente toegerekend aan de verschillende taakvelden middels de omslagrente.

De omslagrente wordt bepaald door de rentekosten te verminderen met de rentebaten en de rente die direct toegerekend kan worden aan de grondexploitatie of projecten. De rentekosten die resteren worden gedeeld door de boekwaarde van de (im)materiële vaste activa om zo de

omslagrente te bepalen. De (im)materiële vaste activa zijn ingedeeld naar taakveld, het vermenigvuldigen van de boekwaard van het actief maal de omslagrente bepaald vervolgens de rentekosten per taakveld.

Voor 2026 verwachten we een rentelastresultaat van € 62.000 negatief. Vrijwel de gehele rentelast wordt wordt omgeslagen over de activa en beland zodoende in de programma's. Na aftrek van de omgeslagen rentelasten resteert er een positief resultaat van € 2.000 op het taakveld treasury. In de onderstaande tabel worden de rentebaten, rentelasten en de verdeling daarvan weergegeven.

Bedragen x € 1.000	**Begroting 2026**
Rentelasten	
Langlopende leningen	-249
Rekening courant krediet SVn	0
Totale rentelasten	**-249**
Rentebaten	
Schatkistbankieren	165
SVn leningen	21
Overige leningen / Rekening courant	0
Totale rentebaten	**186**
Renteresultaat	**-62**
Verdeling renteresultaat	
Verrekening taakvelden o.b.v. omslagrente	-64
Taakveld treasury	2

Paragraaf bedrijfsvoering

5.1 Inleiding

De term ‘bedrijfsvoering’ verwijst naar de inzet van bedrijfsmiddelen om de bedrijfsdoelen te behalen. Die bedrijfsmiddelen zijn: personeel, informatie, organisatie, financiën, automatisering, communicatie, huisvesting (‘PIOFACH’), aangevuld met juridisch en inkoop.

In deze paragraaf worden de volgende onderwerpen behandeld:

- Ontwikkeling personele bezetting
- ICT als belangrijke randvoorwaarde
- Ontwikkeling risicomanagement en interne controle
- Fraude en integriteit
- Continuïteit

5.2 Ontwikkeling personele bezetting

Het begrote vaste aantal FTE voor de organisatie bedraagt per 1 januari 2025 163,2 FTE. Daarnaast is een tijdelijke formatie vastgesteld van 15,1 FTE. Het totale aantal FTE is daarmee gelijk aan 2024. Vanaf 2026 zal de tijdelijke formatie worden afgebouwd.

Het ziekteverzuimpercentage heeft zich als volgt ontwikkeld

	Ziekteverzuim %
2021	5,09%
2022	6,37%
2023	6,24%
2024	4,79%
2025 (t/m aug)	7,73%

Het ziekteverzuim t/m 2023 heeft betrekking op de centrumregeling. Een vergelijking van 2024 en 2025 met eerdere jaren is daardoor niet goed mogelijk.

Het ziekteverzuim is in 2025 significant gestegen door een toename van middellang en lang verzuim. Dit is in lijn met de landelijke verzuimtrends 2025. Het procentuele ziekteverzuim ligt boven het landelijk gemiddeld voor de sector Openbaar bestuur en overheidsdiensten (CBS: 6,6%, eerste halfjaar 2025).

Formatie - Project Dantumadiel 2027

In 2025 is gestart met het project Dantumadiel 2027. Een project welke de organisatie handvaten moet gaan geven om te komen tot een operationele organisatie op basis van het vastgestelde (structurele) formatieontwerp. In de periode 2024-2026 maakt de organisatie gebruik van tijdelijke extra formatie om de aanwezige frictie, ten gevolge van de start, het hoofd te kunnen bieden. Dit proces om te downsizen is best complex omdat de organisatie gebouwd is op verschillende aannames (aantal cliënten, areaal en kwaliteitsniveaus welke in de praktijk soms afwijken van de aanname). Tevens blijkt de inrichting van werkprocessen een duidelijke relatie met de omvang van de organisatie te hebben. Het project Dantumadiel 2027 zal ondersteuning geven aan dit proces

door onder meer een vergelijking aan te gaan met een aantal referentiegemeenten. Belangrijk is dat autonome ontwikkelingen op diverse beleidsterreinen ook een autonome besluitvorming gaan krijgen. Dantumadiel 2027 kent het takenpakket van 1 januari 2024 als uitgangspunt.

5.3 ICT als belangrijke randvoorwaarde

In 2025 is het informatieplan "informatie op orde" 2025- 2028 vastgesteld. We gaan de online dienstverlening in brede zin verder ontwikkelen en de informatiehuishouding verbeteren. Dit mede aangejaagd door wetgeving als Wet open overheid (Woo) en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Daarbij rekening gehouden met landelijke ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld common ground (modernisering informatielandschap). Verder gaan we de inzet en gebruik van een eDepot voor duurzame informatieopslag verkennen aangezien de overbrengingstermijn van te bewaren (digitale) dossiers wordt verkort van 20 jaar naar 10 jaar.

We gaan daarnaast een transitie naar de cloud maken en waarbij steeds meer bedrijfsapplicaties als "software as a service" worden afgenomen. En wordt de adoptie van Microsoft 365 voor een moderne (cloud) werkplek als organisatieontwikkeling opgepakt. We gaan daarnaast onze digitale vaardigheden continue onderhouden. En werk maken van 'datagedreven werken' en verder inzetten op het gebruik van data. En de kansen van de inzet van AI verder verkennen en waarbij kwaliteit van data een belangrijke rol speelt.

5.4 Ontwikkeling risicomanagement en interne controle

Risicobeheersing verbonden partijen

Het provinciaal initiatief van concerncontrollers om een gezamenlijke risicoanalyse te maken van de verbonden partijen is in 2024 weer opgepakt en heeft zich verder ontwikkeld. Er zijn rapportages beschikbaar van een aantal verbonden partijen. We verwachten dat hierdoor de paragraaf verbonden partijen in de begroting en de jaarrekening meer inhoud krijgt en dat de gemeentelijke sturing op de verbonden partijen zich verder gaat ontwikkelen.

Ontwikkelagenda control

Er wordt ook in 2026 aandacht gegeven aan de beheersing van de financiële processen. De Controllers gaan daartoe, in het controlplatform, het gesprek aan met de vakafdelingen over de met de processen samenhangende risico’s met het doel beheersingsmaatregelen te treffen om te voorkomen dat de risico’s leiden tot fouten of nadelen. Het gaat hier bijvoorbeeld om rechtmatigheidsrisico’s, het niet volledig in rekening brengen van belastingen of leges, het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik, fraude, etc. Deze gesprekken worden gevoerd met de vakafdelingen die een verantwoordelijkheid hebben voor een financieel proces om te bekijken of de processen in opzet goed geregeld zijn. Om na te gaan of het in de praktijk ook zo werkt worden dossiercontroles uitgevoerd door collega’s van medewerkers uit de teams die er uitvoering aan geven. De Controllers begeleiden dit, zijn verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging, reviewen deze controles en rapporteren aan het management en de directie over de resultaten en adviseren hieromtrent aan management, directie en bestuur. De rapportages worden gebruikt door de accountant om het college te adviseren over de interne beheersing en een conclusie te trekken over de getrouwheid van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de beheers handelingen ten behoeve van de gemeenteraad.

Collegeverklaring financiële rechtmatigheid
Vanaf boekjaar 2023 neemt het college een rechtmatigheidsverklaring op in de jaarrekening. In deze verklaring verantwoordt het college zich over het rechtmatig handelen aan de raad. Hierbij richt men zich op de overgebleven rechtmatigheidscriteria (Begrotingscriteria, Voorwaarden criterium en Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium (hierna M&O). De accountant geeft een verklaring af voor de getrouwheid en onderzoekt daarbij ook de getrouwheid van de collegeverklaring.

De collegeverklaring heeft niet alleen betrekking op de financieel rechtmatige toepassing van de regels uit de verordeningen maar ook op de begrotingsrechtmatigheid en mogelijk misbruik door derden van gemeentelijke voorzieningen. De betaalbaarheid en toegankelijkheid van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning vormen een belangrijk maatschappelijk vraagstuk. Binnen onze gemeente wordt veel geld besteed aan zorg voor deze groep kwetsbare inwoners. Het is daarom van groot belang dat de gemeente Dantumadiel zich inzet voor de inkoop van kwalitatief hoogwaardige en doelmatige zorg, en tegelijkertijd een zorgvuldig toezicht houdt op de gedeclareerde kosten. In 2025 is een Algemeen Controleplan opgesteld en vastgesteld door het college. Dit Controleplan beschrijft hoe de gemeente Dantumadiel haar toezicht uitvoert en hoe wordt voldaan aan de wettelijke vereisten. Op basis van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) is de gemeente verantwoordelijk voor een rechtmatige en doelmatige inkoop en controle van geleverde zorg. De focus ligt op het proces van materiële controle, waarbij inzicht wordt gegeven in de te controleren risico's en de werkwijze waarmee deze risico's worden aangepakt. Voor het betaalbaar en toegankelijk houden van de zorg is het essentieel dat de gemeente Dantumadiel kwalitatief goede en doelmatige zorg inkoopt en controleert of de levering van de betaalde zorg daadwerkelijk heeft plaatsgevonden en of deze ook doelmatig geweest. Het uitvoeren van de materiële controles vergt personele inzet van een accountmanager, medewerker Bibob onderzoek en een medewerker voor het maken van analyses. Vanaf het jaar 2025 zijn hier de benodigde middelen voor beschikbaar gesteld. Waar in de jaren 2023 en 2024 de gemeente nog ervaring moest opdoen met M&O wordt hier vanaf 2025 uitvoering aangegeven.

De controllers bereiden de collegeverklaring voor. Dit vraagt van de controllers een onafhankelijke positie. De verantwoordelijkheid van het uitvoeren van de eerstelijnscontroles ligt bij de teammanagers. De controllers opereren in de tweede lijn door vast te stellen of de beheersmaatregelen nageleefd worden en voldoende zekerheid geven en in de derde lijn door te toetsen of de door de teammanager gekozen beheersmaatregelen op basis van opzet, bestaan en werking voldoende zijn. Ook doen de controllers aanbevelingen aan management en bestuur waar het gaat om de doelmatigheid en efficiency van de processen.

5.5 Fraude en integriteit

Fraude, Misbruik en oneigenlijk gebruik
In de kadernota rechtmatigheid 2022 van de commissie BBV is het volgende opgenomen ten aanzien van het onderwerp fraude. "De accountant heeft een verantwoordelijkheid met betrekking tot fraude in het kader van de controle van de jaarrekening. Dit type fraudes omvat opzettelijke handelingen door één of meerdere personen binnen de gemeente, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Een voorbeeld is het betalen van valse facturen waarbij één of meerdere personen binnen de gemeente betrokken zijn. Dit type fraudes is een onderdeel van de getrouwheidsverklaring van de accountant en wordt daarom niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Als de gemeente deze fraude op een

juiste manier heeft verwerkt in de jaarrekening, dan kan deze toegelicht worden in de paragraaf bedrijfsvoering, maar er is geen verplichting".

Naast fraude kan er sprake zijn van misbruik en oneigenlijk gebruik. In het dagelijks taalgebruik is het gebruikelijk misbruik en oneigenlijk gebruik ook als fraude te bestempelen, denk hierbij aan een term als 'zorgfraude' of 'bijstandsfraude' of aan 'fraude' met vergunningen. Dit type fraudes valt nadrukkelijk onder het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Het gaat hier om derden die misbruik maken van (gemeentelijke) regelingen. De verantwoording over misbruik en oneigenlijk gebruik wordt vanaf het verslagjaar 2023 opgenomen in de collegeverklaring bij de jaarrekening.

Fraudebeheersing

Het is belangrijk dat de gemeente Dantumadiel zich realiseert welke frauderisico's zij loopt en hoe zij hier bewust mee kan omgaan. Onze gemeente is namelijk zelf verantwoordelijk voor fraudebestrijding. Vanwege de maatschappelijke functie is het van belang om dit intern en extern zichtbaar en transparant te maken.
Ook onze gemeente heeft te maken met frauderisico's die deels wel en deels ook niet voorkomen kunnen worden. Door frauderisico's te analyseren kunnen we weloverwogen keuzes maken ten aanzien van het voorkomen daarvan.
Het college is primair verantwoordelijke voor het vermijden en ontdekken van fraude. De frauderisicoanalyse is vanaf 2024 een vast onderdeel van het Interne Controle Plan van het team Control. Deze frauderisicoanalyse kan worden gecombineerd met de risicoanalyse in het kader van de rechtmatigheidscontrole. Dit omdat een overlap bestaat tussen fraude- en rechtmatigheidsrisico's. Ieder jaar worden binnen de control platforms de risico's periodiek geïnventariseerd. De uitkomsten van de frauderisicoanalyse dienen te leiden tot adequate beheersmaatregelen om de gesignaleerde frauderisico's te beperken. Tegelijkertijd is het maken van een frauderisicoanalyse een stap in fraudebewustwording

Er is in toenemende mate belangstelling voor het voorkomen en beperken van fraude binnen overheidsorganisaties. Fraude doet het vertrouwen in de overheid afnemen. Ook kan fraude gemeenschapsgeld kosten. Begin 2025 heeft het college het Fraudebeleidsplan vastgesteld. In het fraudebeleidsplan wordt beschreven wat we onder fraude verstaan, wat de factoren voor frauderisico's zijn, wat ons fraudebeleid inhoudt en wat onze uitgangspunten voor dit beleid zijn. Tevens wordt de procedure die we volgen bij (een vermoeden van) fraude beschreven.

Integriteit
In 2025 ligt de focus met name op integriteit rondom de indiensttreding van medewerkers. Er is de geheimhoudingsverklaring en VOG voor al het (nieuwe) personeel. Viermaal per jaar is er een moment waarop onze nieuwe collega's de eed of belofte voor ambtenaren af. Tijdens die bijeenkomst doen we ook een introductie over het onderwerp en spelen we een dilemmaspel. Verder krijgt het onderwerp ook aandacht via de thema's ondermijning (in samenwerking met de collega's van Veiligheid) en (digitale) informatieveiligheid (o.a. via de Arda-trainingen).
Ook voor 2026 staat het vergroten van bewustwording en weerbaarheid op de agenda. Door het actualiseren van beleid en regelingen, door het organiseren van workshops integriteit en door in directie en managementteam in gesprek te blijven over de verschillende facetten van dit onderwerp.

5.6 Continuïteit

De begroting is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. De continuïteit van gemeenten is op grond van artikel 12 van de financiële verhoudingswet wettelijk verankerd. Om die reden is de continuïteit van de gemeente Dantumadiel in voldoende mate gewaarborgd. Tevens zijn in de begroting of andere besluiten geen stellige voornemens om majeure aanpassingen te doen in beleid, taken, activiteiten of locaties die mogelijk materiële effecten hebben op vermogen of resultaat.

Paragraaf verbonden partijen

Verbonden partijen

6.1 Inleiding

De meeste taken die worden uitgevoerd, zijn wettelijk opgedragen aan de uitvoerende gemeente. Dit betreft bijvoorbeeld de inzameling van huishoudelijk afval en de taken die de gemeente op zich neemt als gevolg van de decentralisatie. Daarnaast bestaan er taken die door de gemeente op eigen initiatief worden uitgevoerd, zoals sport en de exploitatie van gronden. Bij de uitvoering van de verschillende taken maakt de gemeente zelf de keuze om deze zelf te doen, of om de taken te laten uitvoeren door andere partijen.

Bij het maken van de keuzes wordt onder andere gekeken naar de volgende aspecten:

- Kunnen er (bedrijfseconomische) schaalvoordelen worden behaald?
- Wordt bij de uitvoering/dienstverlening een betere kwaliteit/dienstverlening gerealiseerd?

Indien wordt gekozen voor de uitvoering van de taak door een verbonden partij, kunnen daarin twee keuzes worden gemaakt, namelijk:

- De activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente geen zeggenschap heeft;
- De activiteiten worden uitgevoerd door een partij waarin de gemeente wel zeggenschap heeft.

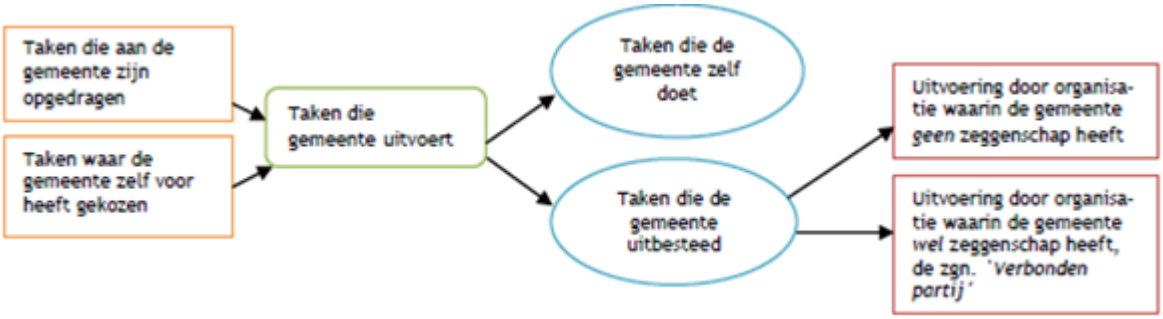

6.2 Verbonden partij

Er is sprake van een verbonden partij als de gemeente in die organisatie een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Dit is vastgelegd in artikel 1 lid b van het Besluit begroting en verantwoording, waarin staat dat een verbonden partij een privaat- of publiekrechtelijke organisatie is waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

<u>Definitie bestuurlijk belang (artikel 1 lid d):</u> zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

<u>Definitie financieel belang (artikel 1 lid c):</u> een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

6.3 Beleidskader

Uit de definitie van een verbonden partij in het Besluit begroting en verantwoording blijkt dat sprake móet zijn van een financieel belang én een bestuurlijk belang. Indien het alleen om een financieel belang of alleen om een bestuurlijk belang gaat, dan is er geen sprake van een verbonden partij.

6.4 Overige belangrijke bepalingen zijn:

- Artikel 5 BBV schrijft voor dat verbonden partijen niet geconsolideerd worden in de begroting en in de jaarstukken;
- Artikel 8 lid 3 BBV schrijft voor dat de betrokkenheid van verbonden partijen bij de realisatie van de doelstellingen binnen een programma, moet worden opgenomen in het betreffende programma;
- Artikel 9 lid 2 BBV meldt dat verbonden partijen verplicht moeten worden opgenomen in een aparte paragraaf verbonden partijen. Deze is daarmee onderdeel van de beleidsbegroting en het jaarverslag.

6.5 Soorten verbonden partijen

Er zijn twee soorten verbonden partijen, namelijk de publiekrechtelijke verbonden partij en de privaatrechtelijke verbonden partij.

- Publiekrechtelijke verbonden partij
  Bij de publiekrechtelijke verbonden partij gaat het om een samenwerking tussen overheden. Een dergelijke partij is opgericht op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarin regelen de deelnemende overheden onderling de vertegenwoordiging en de financiële aansprakelijkheid van de deelnemers. In het geval een gemeenschappelijke regeling niet meer aan zijn verplichtingen voldoet, dan zijn deelnemende partijen gezamenlijk verantwoordelijk voor een negatief saldo dat ontstaat.
- Privaatrechtelijke verbonden partij
  Van een privaatrechtelijke verbonden partij is sprake als er wordt samengewerkt tussen overheden onderling of tussen overheden en private partijen. De samenwerking is in dat geval geregeld op basis van het Burgerlijk Wetboek.
  Bij privaatrechtelijke verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt in:
- Verenigingen;
  - Commanditaire vennootschappen en onderlinge waarborgmaatschappijen;
  - Naamloze vennootschappen;
  - Besloten vennootschappen of stichtingen.

6.6 Voorschriften conform BBV

In artikel 15 van het Besluit begroting en verantwoording staat welke informatie er bij de begroting en jaarrekening moet worden gepubliceerd. Het gaat dan om:

- De visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen; zie programma's.

- De lijst van verbonden partijen die wordt onderverdeeld in:
    - Gemeenschappelijke regelingen;
    - Vennootschappen en coöperaties;
    - Stichtingen en verenigingen;
    - Overige verbonden partijen.

In de lijst zal per verbonden partij de volgende informatie worden opgenomen:

- De wijze waarop de gemeente een belang heeft;
- Het verwachte belang van de gemeente aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- De verwachte omvang van het eigen en vreemd vermogen aan het begin en het einde van het begrotingsjaar;
- De verwachte omvang van het financieel resultaat;
- De eventuele risico's.

6.7 Risico's

Bij elke verbonden partij is een kopje opgenomen betreffende het risico dat de verbonden partij vormt voor de gemeente. Doet zich een risico voor, dan is dit bij de verbonden partij vermeld. Geen risico komt tot uitdrukking in een plat streepje - .

6.8 Verbonden partijen

Conform de regelgeving vanuit de commissie BBV-artikel 15 BBV lid 1 b geven we de bovenstaande informatie schematisch weer, in een lijst van verbonden partijen.
De gemeente heeft de volgende verbonden partijen.

- Gemeenschappelijke regelingen
    - GR Veiligheidsregio Fryslân
    - GR Sociaal Domein Fryslân
    - GR Welstandszorg Hûs en Hiem
    - GR Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing (FUMO)
    - GR Dokwurk
    - GR Mobiliteitsburo Noard East Fryslân
    - GR Recreatieschap de Marrekrite
- Vennootschappen en coöperaties
    - NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland
    - Afvalsturing Friesland (Omrin)

    - Bank Nederlandse Gemeenten
    - Coöperatie Openbare Verlichting Energie Fryslân UA
- Stichtingen en verenigingen
    - Stichting Roobol
    - Vereniging van Nederlandse Gemeenten
    - Vereniging van Friese Gemeenten
    - Stichting IJswegencentrale Oostergo
- Overige verbonden partijen
    - Geen

Gemeenschappelijke regelingen

GR Veiligheidsregio Fryslân

Veiligheidsregio Fryslân
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam
Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer en 3 Soarch en Wolwêzen

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
De Veiligheidsregio Fryslân is een gemeenschappelijke regeling per 1-1-2014 van alle Friese gemeenten en verzorgt de wettelijke taken op het gebied van veiligheid en gezondheid voor de inwoners van de provincie Fryslân. Activiteiten betreffen o.a. publieke gezondheidszorg, brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, en het beheer van een gemeenschappelijke meldkamer, het zijn van een platform voor samenwerking voor geallieerde diensten en partners etc.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
    - Het algemeen bestuur van de regio bestaat overeenkomstig art. 11, lid 1 van de wet, uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten;
    - Het dagelijks bestuur bestaat uit:
        - de voorzitter van het algemeen bestuur;
        - de voorzitter van de agendacommissie Gezondheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Gezondheid;
        - de voorzitter van de agendacommissie Veiligheid en een lid aan te wijzen uit en door de agendacommissie Veiligheid.
    - De agendacommissie is een bestuurscommissie volgens art 25 Wgr.
- Financieel belang:
    - Voor de verdeling van de kosten wordt als verdeelsleutel gehanteerd het aantal inwoners van de gemeenten volgens de door het Centraal Bureau voor de Statistiek openbaar gemaakte bevolkingscijfers per 1 januari van het jaar, voorafgaande aan dat, waarvoor de bijdrage verschuldigd is. De deelnemende gemeenten dragen er zorg voor dat de regio te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen.

Financieel Belang:

	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	2.378	2.378
Eigen vermogen	2026	4.702	3.305
Vreemd vermogen	2026	101.237	113.059

Omvang financieel resultaat begroting 2026, x € 1.000: 0

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

GR Sociaal Domein Fryslân

Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018

Juridische status: Gemeenschappeling regeling met centrumgemeente

Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
Alle Friese gemeenten zijn een centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018 aangegaan met als centrumgemeente de gemeente Leeuwarden (Staatscourant 2017 nr. 61128, dd. 24 okt 2017). Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
    - De gemeente Leeuwarden is een centrumgemeente als bedoeld in art 8 lid 4 Wet gemeenschappelijke regelingen.
    - De centrumgemeente wordt mandaat , volmacht en machtiging verleend door de gastgemeenten om de taken op het terrein van het sociaal domein, waaronder o.a. WMO, Jeugdwet, Participatiewet, namens de gastgemeenten uit te voeren, conform de bepalingen in de gemeenschappelijke regeling.
- Financieel belang:
    - De kosten voor de dienstverlening bestaan uit kosten voor instandhouding en kosten voor taakuitvoering. De kosten voor instandhouding worden onder gemeenten verdeeld op basis van inwoneraantal van elke gemeente met peildatum

1 januari van jaar t-1. De kosten voor uitvoering van taken worden verdeeld onder gemeenten op basis van het percentuele aandeel dat een gemeente toekomt in het totaal van aantallen cliënten op basis van deJeugdwet, zoals meest recentelijk vastgesteld door het Centraal Bureau voor Statistiek, op peildatum 1 januari van jaar t-1. Dit geldt voor zowel de uitvoering van taken in het kader van de verplichte wettelijke samenwerking als voor de vrijwillige samenwerking voor de Jeugdwet. De totale kosten worden na gecalculeerd en volledig doorberekend aan de deelnemende gemeenten.

- Voor de paragraaf zijn geen gegevens ontvangen.

Financieel Belang:

	Jaar	Begroting 1-1 (x € 1.000)	Begroting 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	202	202
Eigen vermogen	2026	0	0
Vreemd vermogen	2026	0	0

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2024, x € 1.000:

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

GR Welstandszorg Hûs en Hiem

Welstandszorg Hûs en Hiem

Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam

Programma's: 5 Wenjen en Omjouwing

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet en advisering over toepassing van de Monumentenwet.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  - Het algemeen bestuur bestaat uit zoveel leden als het aantal deelnemende gemeenten bedraagt.
  - De raden wijzen hetzij hun voorzitter, hetzij een wethouder van hun gemeente als lid en als plaatsvervangend lid aan.

- Op grond van artikel 13 van de gemeenschappelijke regeling wordt het dagelijks bestuur benoemd uit het algemeen bestuur.

- Financieel belang:
  - De gemeente is aansprakelijk voor de financiële tekorten bij Welstands-zorg Hûs en Hiem. Bekostiging geschiedt via een jaarlijkse bijdrage op begrotingsbasis en rekeningbasis.

Financieel Belang:

	Jaar	Begroting 2025 (x € 1.000)	Begroting 2026 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	18	19
Eigen vermogen	2026	383	383
Vreemd vermogen	2026	403	383

Omvang financieel resultaat begroting 2026, x € 1.000: 0

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

GR Fryske Utfieringstsjinst Milieu en Omjouwing (FUMO)

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)

Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam

Programma's: 5 Wenjen en Omjouwing

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
De FUMO is bedoeld voor de uitvoering van taken en bevoegdheden ten behoeve van de deelnemers op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht in ruime zin in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede taken en bevoegdheden op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.
Het openbaar lichaam heeft de volgende taken:

- basistakenpakket: het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken die behoren tot het zogenoemde basistakenpakket, zoals opgenomen in Bijlage 1 van de gemeenschappelijke regeling FUMO 2017.

- aanvullend takenpakket (facultatief): het ten behoeve van de deelnemers uitvoeren van niet tot het basistakenpakket behorende adviserende, voorbereidende en uitvoerende taken op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht, voor zover de betreffende deelnemer

daartoe een besluit heeft genomen;

- adviserende en voorbereidende taken t.b.v. bezwaarprocedures, administratief beroepsprocedures en rechtsgedingen;
- de advisering over en voorbereiding van besluiten op grond van de Wet openbaarheid van bestuur;
- het adviseren over en ontwikkelen van strategische en operationele beleidskaders op het terrein van het milieu- en omgevingsrecht;
- het in stand houden van een Milieualarm-nummer.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
    - Gedeputeerde staten wijzen uit hun midden twee leden aan van het algemeen bestuur.
    - De deelnemers (de colleges van burgemeester en wethouders, het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân) wijzen elk uit hun midden één lid aan van het algemeen bestuur.
    - Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, de voorzitter inbegrepen, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen, conform artikel 10 van de g.r. Fumo 2017.
- Financieel belang:
    - De kosten van het basispakket wordt toegerekend op basis van het aantal inrichtingen maal een bedrag per type inrichting;
    - De kosten van de overige taken worden toegerekend op basis van de totale inzet van personeel in uren maal een uurtarief.
    - Conform artikel 30 gr. Fumo 2017.

Financieel Belang:

	Jaar	Begroting 2025 (x € 1.000)	Begroting 2026 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	450	544
Eigen vermogen	2026	800	800
Vreemd vermogen	2026	4.755	4.755

Omvang financieel resultaat begroting 2026, x € 1.000: 0

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

GR Dokwurk

Dokwurk (Voor 1-8-2021 Leer- werkbedrijf Noardeast-Fryslân)
Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam voor Dantumadiel en de gemeente Noardeast-Fryslân
Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen en 6 Iepenbiere Romte

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
Het openbaar lichaam behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van gesubsidieerde arbeid en (arbeid)re-integratie van de doelgroepen die vallen onder de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening (art 3 gem reg). De gemeenschappelijke regeling is aangegaan door de gemeenten Dantumadiel en de voormalige gemeenten Dongeradeel, Ferwerderadiel en Kollumerland c.a. Deze vm. gemeenten zijn opgegaan in de gemeente Noardeast-Fryslân.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
    - Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden per deelnemende gemeente. De gemeenschappelijke regeling is door de colleges van burgemeester en wethouders aangegaan.
    - Het dagelijks bestuur, door en uit het algemeen bestuur gekozen, is zodanig samengesteld dat elke deelnemende gemeente is vertegenwoordigd, waaronder begrepen de voorzitter en een eventueel lid/eventuele leden buiten de kring van het algemeen bestuur, zoals bedoeld in artikel 14, tweede lid van de Wgr.
- Financieel belang:
    - Iedere deelnemende gemeente verbindt zich in beginsel om de volledige rijksmiddelen (inclusief eventueel bijzondere subsidiecomponenten), voor zover deze zijn bedoeld voor de realisatie van de in artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling aan het openbaar lichaam opgedragen taken en de gemeentelijke bijdrage op basis van de begroting, op tijd en onverkort te voldoen aan het openbaar lichaam.
    - De deelnemende gemeenten zullen echter steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te voldoen.

Financieel Belang:

	Jaar	Begroting 2025 (x € 1.000)	Begroting 2026 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	434	310

	Jaar	Begroting 2025 (x € 1.000)	Begroting 2026 (x € 1.000)
Eigen vermogen	2026	14.530	13.660
Vreemd vermogen	2026	12.152	11.630

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2024, x € 1.000: 0

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

GR Mobiliteitsbureau Noard East Fryslân

Bedrijfsvoering organisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân

Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met bedrijfsvoeringsorganisatie

Programma's: 3 Soarch en Wolwêzen

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytstjerksteradiel en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken in de regio Noordoost Fryslân op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden. Daarvoor hebben zij besloten de gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân te treffen (Staatscourant 2017 nr. 16823 dd. 22-3-2017).

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
    - De deelnemende gemeenten en provincie nemen het in de begroting van het mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân voor hen geraamde bedrag voor hun gemeente respectievelijk provincie op in hun begroting.
    - Opheffing:
        - De regeling wordt opgeheven wanneer de colleges van twee derde van de deelnemers daartoe besluiten.
        - Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van het bestuur van de deelnemende gemeenten en provincie tot het bijdragen in de financiële gevolgen van de beëindiging.
- Financieel belang:
    - Artikel 19 GR Bedrijfsvoeringsorganisatie Mobiliteitsburo NOF Stct. 2017-16823;

- Variabele vervoerskosten op basis van gebruik vertaald in gebruikseenheden;
- Vaste kosten op basis van aantal leerlingen voor regiekosten op het routevervoer en aantal ritten voor de regiekosten van het vraagafhankelijke vervoer;
- Vaste kosten van het mobiliteitsbureau voor de deelnemende gemeenten op basis van het aantal inwoners.

Financieel Belang:

	Jaar	Begroting 2025 (x € 1.000)	Begroting 2026 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	894	900
Eigen vermogen	2026	0	0
Vreemd vermogen	2026	1.038	1.189

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2024, x € 1.000: 0

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

GR Recreatieschap de Marrekrite

Marrekrite

Juridische status: Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam

Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.
De Marrekrite heeft als taak ter behartiging van het openbaar belang:

- Het bevorderen van waterrecreatie
- Het bevorderen van landrecreatie
- Advisering en ontwikkeling (water- en landrecreatie)

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
    - Het colleges van Gedeputeerde staten en de colleges van burgemeester en

wethouders van de gemeenten wijzen elk één lid en tenminste één plaatsvervangend lid aan van het algemeen bestuur. De aanwijzing vindt zo spoedig mogelijk plaats.

- Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vijf andere leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen.

- Financieel belang:
  - De geldmiddelen van De Marrekrite worden gevormd door de bijdragen van de colleges en subsidies, schenkingen en overige bijdragen en inkomsten.

Financieel Belang:

	Jaar	Begroting 2025 (x € 1.000)	Begroting 2026 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	23	23
Eigen vermogen	2026	3.709	3.683
Vreemd vermogen	2026	7.850	9.383

Omvang financieel resultaat begroting 2026, x € 1.000: 0

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Vennootschappen en coöperaties

NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland

NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland

Juridische status: Naamloze vennootschap

Programma's: Algemiene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
De aanleg, het beheer, het onderhoud, de instandhouding en de exploitatie van centrale antenne inrichtingen met bijbehorende kabelnetten in de gemeente.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  Stemrecht op grond van aandelen.
- Financieel belang:
  De gemeente Dantumadiel bezit 26,5% (2.650 x € 50) van de aandelen in NV Kabeltelevisie Noordoost Friesland, maar is niet aansprakelijk voor de ontstane tekorten. Bij de jaarrekening 2016 is besloten geen dividend uit te keren. De gegevens over de aandelen is gebaseerd op de jaarrekening 2016 en zijn in 2024 (pagina 11/106 jaarrekening 2024) niet gewijzigd.

Financieel Belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	133	133
Eigen vermogen	2025	9.242	7.736
Vreemd vermogen	2025	41.427	39.315

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2025, x € 1.000: -/-1.453

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Afvalsturing Friesland (Omrin)

Afvalsturing Friesland (Omrin)

Juridische status: Naamloze vennootschap

Programma's: Algemiene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
Uitvoeren van de wettelijke taak huishoudelijk en bedrijfsafval te verwerken op basis van contractafspraken met de gemeente. Doelstelling is dit op een doelmatige, milieu hygiënisch verantwoorde manier te doen en preventie en hergebruik van afval actief te bevorderen.

Wijze van belang:

- Bestuurlijk belang:
  Stemrecht op basis van aandelen. De N.V. heeft 3.001 gewone aandelen A met een waarde van € 450 per stuk en 1.350 gewone aandelen B. Van de 3001 aandelen A zijn er 3.000 aandelen in bezit van de Friese gemeenten. Eén aandeel A is in handen van de GR OLAF en 1.350 aandelen B zijn in handen van gemeenten buiten Friesland. Inmiddels is ook het eerste Aandeel C uitgegeven.

- Financieel belang:
  De gemeente Dantumadiel is op twee manieren betrokken bij Omrin, als aandeelhouder en als klant/leverancier van afval. Het aandeel staat op de balans met de historische aanschafwaarde van nul.

De afvalsturing is een NV. Voor een NV gelden andere begrotingsregels. De BBV is niet van toepassing. De afvalsturing neemt daarom geen geprognotiseerde balans op in de begroting.

Financieel Belang:

	Jaar	Begroting 2025 (x € 1.000)	Begroting 2026 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	0	0
Eigen vermogen	2026	Wordt niet verstrekt	Wordt niet verstrekt
Vreemd vermogen	2026	Wordt niet verstrekt	Wordt niet verstrekt

Omvang financieel resultaat begroting 2026; x € 1.000: 4.883

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Bank Nederlandse Gemeenten

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Juridische status: Naamloze vennootschap

Programma's: Algemiene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
Efficiënt betalingsverkeer van gemeenten.

Wijze van belang:

- Bestuur belang:
  Stemrecht op basis van aandelen.
- Financieel belang:
  Dantumadiel bezit per 31-12-2024 12.285 aandelen, die een belang van € 27.873. vertegenwoordigen (2,50 per aandeel).

BNG Bank emitteert leningen, die beursgenoteerd zijn. Om die reden is BNG Bank gehouden aan de regels die de Autoriteit Financiële Markten stelt aan het verstrekken van mogelijk koersgevoelige informatie. Het verstrekken van cijfers en verwachtingen over eigen vermogen en netto resultaat valt daar uitdrukkelijk onder.

Financieel Belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2025	28	28
Eigen vermogen	2025	Wordt niet verstrekt	Wordt niet verstrekt
Vreemd vermogen	2025	Wordt niet verstrekt	Wordt niet verstrekt

Omvang financieel resultaat begroting 2025 x € 1.000: Wordt niet verstrekt

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Coöperatie Openbare Verlichting Energie Fryslân UA

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân UA

Juridische status: Coöperatie

Programma's: 6 Iepenbiere Romte

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
Het inkopen van energie (Energie-Diensten) ten behoeve van de deelnemende gemeenten in Fryslân en datgene wat daarmee verband houdt. Het beheer en onderhoud van openbare verlichting (OVL-diensten) en van laadinfrastructuur voor elektrische vervoersmiddelen (Laadinfra-Diensten) ten behoeve van de deelnemende gemeenten in Fryslân. (Artikel 2 Statuten)

Wijze van belang:

- Bestuur belang:
  De gemeente Dantumadiel is een gewoon lid van deze vereniging en heeft stemrecht. De gemeente heeft de plicht om de diensten van de coöperatie af te nemen. Hiervoor moet een overeenkomst worden afgesloten.

- Financieel belang:
  De leden van de coöperatie delen in de winst en het verlies van de coöperatie naar rato van de door hen in het betreffende boekjaar afgenomen OVL-Diensten, Energie-Diensten en Laadinfra-Diensten. Deze toekenning heeft plaats bij op door de raad van commissarissen goedgekeurd voorstel van de directie genomen besluit van de algemene ledenvergadering. (Artikel 20 Statuten).

De OVEF neemt geen geprognotiseerde balans op in de begroting.

Financieel Belang:

	Jaar	Begroting 2025 (x € 1.000)	Begroting 2026 (x € 1.000)
Financieel belang	2026	0	0
Eigen vermogen	2026	Wordt niet verstrekt	Wordt niet verstrekt
Vreemd vermogen	2026	Wordt niet verstrekt	Wordt niet verstrekt

Omvang financieel resultaat begroting 2026, x € 1.000: € 0,-

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Stichtingen en verenigingen

Stichting Roobol

Stichting Roobol
Juridische status: Stichting
Programma's: 2 Mienskip

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
Verzorgen van het openbaar basisonderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het Primair Onderwijs in de gemeenten Noardeast-Fryslan, Dantumadiel en Achtkarspelen. In 2019 zijn de statuten aangepast in verband met de wettelijke mogelijkheid tot het realiseren van een samenwerkingsschool voor het openbaar en bijzonder onderwijs.

Wijze van belang:

- Bestuur belang:
  Deelnemers in de stichting zijn o.a.: de gemeenten Achtkarspelen, Dantumadiel, Noardeast-Fryslân (voormalig Dongeradeel en voormalig Kollumerland c.a.) en zijn omschreven als gemeenteraad in de statuten. Deze gemeenten hebben een belangrijke toezichthoudende functie.
    - Op grond van art 6 lid 8 van de statuten heeft het dagelijks bestuur de toestemming nodig van de gemeenteraden voor: het wijzigen van de statuten, het ontbinden van de stichting, het opheffen van de school.
    - Daarnaast heeft de gemeenteraad de bevoegdheden: benoemen, schorsen en ontslaan van de leden van de raad van toezicht; de ontbinding van de stichting ingeval van handelen in strijd met de wet en/of ernstige taakverwaarlozing (artikel 24 statuten)
- Financieel belang:
    - Artikel 24 lid 3 statuten: Ingeval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur of het functioneren van het bestuur in strijd met de Wpo is de gemeenteraad bevoegd zelf te voorzien in het bestuur van de openbare scholen en zo nodig de stichting te ontbinden.
    - In het reglement van de raad van toezicht wordt de relatie tussen raad en gemeenteraad uitgewerkt onder goedkeuring van de gemeenteraad. (art 24 lid 4 statuten)
    - De raad van toezicht legt jaarlijks (binnen 6 mnd. na het boekjaar) verantwoording af over de uitvoering van taken/ bevoegdheden in het jaarverslag van de stichting en stelt dit beschikbaar aan o.a.: de gemeenteraad. (art 12 lid 5 statuten)

Financieel Belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2024	p.m.	p.m.
Eigen vermogen	2024	4.421	3.409
Vreemd vermogen	2024	2.827	2.635

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2024, x € 1.000: -/- 384

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Juridische status: Vereniging

Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.

Wijze van belang:

- Bestuur belang:
  Lidmaatschap van de vereniging met stemrecht, conform de statuten.
- Financieel belang:
  Conform de statuten betalen de leden contributie. De contributie voor 2024 betreft: € 42.745

Financieel Belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2024	43	43
Eigen vermogen	2024	56.301	60.360
Vreemd vermogen	2024	91.235	166.973

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2024, x € 1.000: -/- 634

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Vereniging van Friese Gemeenten

Vereniging van Friese Gemeenten (VFG)

Juridische status: Vereniging

Programma's: 1 Ynwenner en Bestjoer

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 24.

Wijze van belang:

- Bestuur belang:
  Lidmaatschap van de vereniging met stemrecht.
- Financieel belang:
  - De leden betalen contributie
  - De gemeente Dantumadiel € 12K

Financieel Belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2024	12	12
Eigen vermogen	2024	171	173
Vreemd vermogen	2024	101	98

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2024, x € 1.000: 2

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Stichting IJswegencentrale Oostergo

Stichting IJswegencentrale Oostergo

Juridische status: Stichting

Programma's: 4 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Openbaar en wijze van belang:

Openbaar belang:
De gemeente Dantumadiel en de gemeente Noardeast-Fryslân. hebben een IJswegencentrale opgericht met als doel het organiseren van schaatstochten in de regio bij voldoende ijsdikte.

Wijze van belang:

- Bestuur belang:
  Een wethouder van Dantumadiel is lid van het dagelijks bestuur.
- Financieel belang:
  De gemeenten Dantumadiel en de gemeente Noardeast-Fryslân geven een bijdrage van 0,045 per inwoner.

Financieel Belang:

	Jaar	Jaarrekening 1-1 (x € 1.000)	Jaarrekening 31-12 (x € 1.000)
Financieel belang	2024	0,9	0,9
Eigen vermogen	2024	68	68
Vreemd vermogen	2024	0	0

Omvang financieel resultaat jaarrekening 2024 x € 1.000: 0,4

Risico's (kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar): -

Paragraaf grondbeleid

7.1 Inleiding

Na het bereiken van een piek in de zomer van 2022, daalden de huizenprijzen een jaar lang. Dat was het gevolg van een combinatie van stijgende hypotheekrente en verslechterde economische vooruitzichten.

Deze daling draaide in de zomer van 2023: de rente bleef stabiel en inkomens begonnen te stijgen. Hogere inkomens vergrootten de leencapaciteit, terwijl het aanbod van nieuwe woningen krap bleef. Sindsdien zijn de huizenprijzen hersteld en liggen ze ver boven het niveau van medio 2022.

Voor 2024 waren de prijzen gemiddeld 8,7 % hoger dan in 2023. DNB verwacht dat de huizenprijzen in 2025 met circa 7 % stijgen, en dat die groei in 2026 (en naar verwachting ook in 2027) afvlakt naar ongeveer 4 % per jaar.

Deze stijging wordt vooral gedreven door hogere lonen, die zowel de koopkracht als de maximale leencapaciteit vergroten, én door blijvende woningnood en beperkt nieuwbouwaanbod.

Starters blijven het moeilijk hebben. Volgens DNB is het benodigde bruto gezinsinkomen om een gemiddelde woning te kunnen financieren voor veel starters nog steeds buiten bereik. Vormen als eigen spaargeld, schenkingen of gedeelde aankoop blijven noodzaak.

Het aanbod van nieuwbouwwoningen blijft ernstig beperkt door hoge bouwkosten, hogere prijzen van bouwmaterialen, personeelstekorten en strenge stikstofregelgeving. Gezien het belang van voldoende woningaanbod voor de toegankelijkheid van de Nederlandse woningmarkt, is het essentieel dat onze gemeente de komende jaren het aanbod van nieuwbouwwoningen uitbreidt—voor diverse doelgroepen.

7.2 Nota Grondbeleid 2024-2027

Op dit moment hanteren we nog de Nota Grondbeleid die tot en met 2023 was vastgesteld. De Nota Grondbeleid 2026-2029 is nog in ontwikkeling. In de Nota Grondbeleid 2026-2029 worden de hoofdlijnen van het te voeren grondbeleid vastgelegd. Tevens worden onderstaande doelen nagestreefd:

- Het te voeren grondbeleid aanpassen aan de actuele wet- en regelgeving.
- De raad kaders voor het te voeren grondbeleid vast laten stellen.
- De uitvoeringsplannen baseren op het vastgestelde grondbeleid.
- Het creëren van duidelijkheid over grondverwerving en de uitgifte van gronden.
- Het bieden van inzicht in de wijze waarop grondprijzen tot stand komen.
- Het toevoegen van erfpacht als een van de instrumenten binnen het grondbeleid.

Het grondbeleid heeft betrekking op de wijze waarop de gemeente haar instrumenten van grondbeleid zo optimaal mogelijk kan inzetten om de beleidsdoelstellingen binnen de gemeentelijke programma’s te verwezenlijken.

7.3 Grondexploitatiecomplexen

Aan het begin van het boekjaar waren de complexen Jagerswei II te Broeksterwâld, Jagerswei III te Broeksterwâld, De Westereen East te De Westereen, Oostersingel te De Westereen, De Bosk te Feanwâlden en Adolarstrjitte te Walterswâld in exploitatie. Aan het einde van het boekjaar zullen de complexen Jagerswei II te Broeksterwâld en Oostersingel te De Westereen worden afgesloten.
In Tabel 1. Totaaloverzicht grondexploitatiecomplexen. is het verloop van de boekwaarde gedurende het boekjaar, de totale winstneming en de balanswaarde aan het einde van het boekjaar na actualisatie per grondexploitatiecomplex gespecificeerd. De boekwaarde van de grondexploitatiecomplexen betreft het saldo van de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde opbrengsten.
Het te verwachten resultaat van de grondexploitatiecomplexen tezamen bedraagt op basis van de eindwaarde na actualisatie €952.434. Er is geen verliesvoorziening met betrekking tot de grondexploitatiecomplexen gevormd.

TABEL 1: Totaaloverzicht grondexploitatiecomplexen

Grondexploitatie (bedragen in €)	**Einddatum**	**Boekw. 1-1-2025**	**Boekw. 31-12-2025**	**Totale winstneming**	**Balansw. 31-12-2025**
Jagerswei II, Broeksterwâld	31-12-2026	-322.408	-133.770	133.770	-
Jagerswei III, Broeksterwâld	31-12-2026	191.823	-92.988	44.852	-48.136
De Westereen-East, De Westereen	31-12-2026	-511.843	-1.072.824	612.827	-459.997
Oostersingel, De Westereen	31-12-2026	19.814	-28.400	28.400	-
De Bosk, Feanwâlden	31-12-2029	846.656	1.211.879	192.329	1.404.208
Adolarstrjitte, Walterswâld	31-12-2026	224.738	67.464	29.672	97.136
Prikkebosk, Damwâld	31-12-2030	-	-	-	-
Totaal		**448.779**	**-48.638**	**1.041.849**	**993.211**

7.4 Winstneming grondexploitatiecomplexen

Op grond van Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de gemeente bij grondexploitatiecomplexen tussentijds winst te nemen conform de Percentage of Completion-methode. Het uitgangspunt van de Percentage of Completion-methode is de tot en met het huidige boekjaar gerealiseerde kosten en opbrengsten, ten opzichte van de totale kosten en opbrengsten. In

Tabel 2. Winstneming. is de totale winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode na actualisatie per grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

TABEL 2: Winstneming			
Grondexploitatie (bedragen in €)	**Resultaat**	**PoC-percentage**	**Totale winstneming**
Jagerswei II, Broeksterwâld	205.118	100%	205.118
Jagerswei III, Broeksterwâld	63.747	100%	63.747
De Westereen-East, De Westereen	713.637	100%	713.637
Oostersingel, De Westereen	6.488	100%	6.488
De Bosk, Feanwâlden	859.462	91%	779.611
Adolarstrjitte, Walterswâld	199.937	100%	199.973
Prikkebosk, Damwâld	1.199.182	20%	243.902
Totaal	**3.247.607**		**2.162.476**

In *Tabel 3. Specificatie winstneming.* is de winstneming op basis van de Percentage of Completion-methode na actualisatie per boekjaar en grondexploitatiecomplex gespecificeerd.

TABEL 3: Specificatie winstneming								
Grondexploitatie (bedragen in €)	**Totale winstneming**	**2017-2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Jagerswei II, Broeksterwâld	205.118	-	48.349	63.807	63.287	152.034	129.428	138.380
Jagerswei III, Broeksterwâld	63.747	-	-	-	-	9.883	33.401	37.871
De Westereen-East, De Westereen	713.637	133.046	139.887	267.281	324.314	291.329	488.678	538.826
Oostersingel, De Westereen	6.488	29.244	27.166	26.508	21.872	3.040	5.296	5.356
De Bosk, Feanwâlden	779.611	186.746	104.478	149.964	155.005	348.143	301.725	522.883

Grondexploitatie (bedragen in €)	**Totale winstneming**	**2017-2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Adolarstrjitte, Walterswâld	199.937	-	-	-	-	201	114.080	133.338
Prikkebosk, Damwâld	243.902	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	**2.212.440**	**349.036**	**319.880**	**507.560**	**564.478**	**804.630**	**1.072.608**	**1.376.654**

De totale winstneming van de grondexploitatiecomplexen tezamen bedraagt na actualisatie €2.212.440. In de voorgaande boekjaren is een tussentijdse winst ten bedrage van €3.618.192 genomen. Aan het einde van het boekjaar is een tussentijdse winst ten bedrage van €1.376.654 genomen.

7.5 Nog te realiseren kosten en opbrengsten

In Tabel 4. Specificatie nog te realiseren kosten en opbrengsten. zijn de nog te realiseren kosten en opbrengsten per 31-12-2025 per grondexploitatiecomplex gespecificeerd.
De boekwaarde van de grondexploitatiecomplexen betreft het saldo van de gerealiseerde kosten en de gerealiseerde opbrengsten tot en met 31-12-2025. De nog te realiseren kosten zorgen voor een verhoging van de boekwaarde en de nog te realiseren opbrengsten zorgen voor een verlaging van de boekwaarde. De boekwaarde per 31-12-2025 vermeerderd met de nog te realiseren kosten en verminderd met de nog te realiseren opbrengsten resulteert in het eindresultaat.

TABEL 4: Nog te realiseren kosten en opbrengsten

Grondexploitatie (bedragen in €)	**Boekw. 31-12-2026**	**Nominale kosten**	**Nominale opbrengsten**	**Eindresultaat**
Jagerswei II, Broeksterwâld	-205.118	-	-	-205.118
Jagerswei III, Broeksterwâld	-63.747	-	-	-63.747
De Westereen-East, De Westereen	-713.636	-	-	727.157
Oostersingel, De Westereen	-6.488	-	-	-6.488
De Bosk, Feanwâlden	-1.356.324	496.802	-	256.728
Grondexploitatie (bedragen in €)	**Boekw. 31-12-2026**	**Nominale kosten**	**Nominale opbrengsten**	**Eindresultaat**
Adolarstrjitte, Walterswâld	-199.937	-	-	-
Prikkebosk, Damwâld	1.513.124	1.007.997	3.720.303	243.902
Totaal	**-1.032.126**	**1.504.799**	**3.720.303**	**952.434**

7.6 Risico's

Er is geen bestemmingsreserve voor de mogelijke risico's gevormd. Jaarlijks worden de mogelijke risico's geïnventariseerd en gekwalificeerd. Het betreft onder andere het risico van kostenstijging en rentestijging. Tevens is het mogelijk om specifieke risico's aan specifieke grondexploitatiecomplexen toe te kennen. Op basis van de inventarisatie en kwalificatie van de mogelijke risico's wordt een bedrag ten laste van de algemene reserve gereserveerd. In paragraaf Weerstandsvermogen zal nader worden ingegaan op de inventarisatie en kwalificatie van mogelijke risico's.

Paragraaf openbaarheid

8.1 Paragraaf openbaarheid

Deze openbaarheidsparagraaf is voorgeschreven door de Wet open overheid (Woo). In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Woo wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting en jaarverslagen aandacht besteden aan de manier waarop zij als bestuursorgaan de Woo uitvoeren.

De Woo gaat over een transparante overheid die actief informatie openbaar maakt. Het doel van de wet is om als overheid opener en toegankelijker te worden. Dit doen we door meer overheidsinformatie openbaar te maken, sneller en voor iedereen toegankelijk. Per 1 mei 2022 zijn er Woo contactpersonen. Zij beantwoorden vragen van burgers over de beschikbaarheid van publieke informatie.

In 2022 is gestart met de invoering van de actieve openbaarmaking van de Wet open overheid. De invoering moet binnen 5 jaar zijn afgerond. De invoering Woo is een traject met een grote veranderopgave met de nadruk op bewustwording.

Er is in 2023 een impactanalyse uitgevoerd. Onderdeel van de impactanalyse is het vaststellen van het ambitieniveau voor de gemeente Dantumadiel. Dit is vastgesteld op ambitieniveau 3 met een doorgroei naar ambitieniveau 2. Ambitieniveau 3 is openbaar maken wat wettelijk verplicht is en datgene wat toegevoegde waarde biedt. Ambitieniveau 2 is alles actief openbaar maken, tenzij er wettelijke uitzonderingsgronden van toepassing zijn.

Door de start van de nieuwe ambtelijke organisatie zijn in 2024 de minimale wettelijke ontwikkelingen en verplichtingen bewaakt. Eind 2025 zal er in projectvorm nadere aandacht zijn om de invoering van de WOO tijdig af te ronden.

Financiën

Geprognosticeerde balans

Geprognosticeerde balans

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 31-12-2024	Begroting 31-12-2025	Begroting 31-12-2026	Begroting 31-12-2027	Begroting 31-12-2028	Begroting 31-12-2029
Activa						
Vaste Activa						
(Im)materiële vaste activa	44.957	49.952	59.072	67.554	73.535	70.419
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	100	100	100	100	100	100
Financiële vaste activa: Leningen	2.603	2.603	2.603	2.603	2.603	2.603
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	28	28	28	28	28	28
Totaal Vaste Activa	**47.688**	**52.683**	**61.803**	**70.285**	**76.266**	**73.150**
Vlottende Activa						
Liquide middelen	914	965	1.133	1.371	1.736	2.238
Overlopende activa	6.837	5.799	5.799	5.799	5.799	5.799
Uitzettingen <1 jaar	19.797	10.744	5.596	5.596	5.596	5.596
Voorraden	1.433	1.149	1.545	1.755	1.965	2.175
Totaal Vlottende Activa	**28.981**	**18.657**	**14.073**	**14.522**	**15.097**	**15.809**
Totaal Activa	**76.669**	**71.340**	**75.876**	**84.807**	**91.363**	**88.959**
Passiva						
Vaste Passiva						
Eigen vermogen	16.500	14.156	16.428	18.879	21.342	23.188
Resultaat	4.101	4.466	3.241	2.336	1.807	2.153
Vaste schulden rentetypische looptijde > 1 jaar	25.858	24.499	28.546	36.719	42.185	38.401
Voorzieningen	9.610	8.785	8.227	7.437	6.594	5.783
Totaal Vaste Passiva	**56.070**	**51.905**	**56.442**	**65.372**	**71.929**	**69.524**
Vlottende Passiva						
Netto vlottende schulden looptijd < 1 jaar	3.092	3.092	3.092	3.092	3.092	3.092
Overlopende passiva	17.507	16.343	16.343	16.343	16.343	16.343
Totaal Vlottende Passiva	**20.599**	**19.434**	**19.434**	**19.434**	**19.434**	**19.434**
Totaal Passiva	**76.669**	**71.340**	**75.876**	**84.807**	**91.363**	**88.959**

Meerjarenbegroting

Saldo baten en lasten

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten						
01 Ynwenner en Bestjoer	317	340	468	492	517	542
02 Mienskip	657	547	453	170	170	220
03 Soarch en Wolwêzen	13.870	14.125	10.559	9.881	9.401	9.401
04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	127	47	72	72	72	72
05 Wenjen en Omjouwing	7.799	7.662	3.593	3.279	3.333	3.388
06 Iepenbiere Romte	2.348	2.809	2.442	2.514	2.571	2.587
90 Algemiene dekkingsmiddels	53.261	57.446	57.346	57.284	56.437	56.931
91 Overhead	247	179	183	183	183	183
Totaal Baten	**78.627**	**83.154**	**75.117**	**73.874**	**72.684**	**73.325**
Lasten						
01 Ynwenner en Bestjoer	-4.893	-4.803	-4.603	-4.533	-4.577	-4.638
02 Mienskip	-3.371	-3.606	-3.137	-3.652	-2.756	-3.165
03 Soarch en Wolwêzen	-39.109	-42.089	-39.217	-37.643	-36.895	-36.771
04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-551	-971	-509	-481	-482	-483
05 Wenjen en Omjouwing	-8.159	-10.653	-5.281	-4.927	-4.787	-4.824
06 Iepenbiere Romte	-8.146	-10.040	-9.172	-9.613	-9.688	-9.921
90 Algemiene dekkingsmiddels	-909	-939	-805	-602	-585	-568
91 Overhead	-12.363	-12.021	-11.333	-10.864	-10.966	-10.752
92 VPB	0	-13	-13	-13	-13	-13
Totaal Lasten	**-77.500**	**-85.134**	**-74.070**	**-72.327**	**-70.750**	**-71.134**
Saldo baten en lasten	**1.127**	**-1.979**	**1.047**	**1.547**	**1.934**	**2.191**

Resultaat

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten	78.627	83.154	75.117	73.874	72.684	73.325
Lasten	-77.500	-85.134	-74.070	-72.327	-70.750	-71.134
Saldo baten en lasten	**1.127**	**-1.979**	**1.047**	**1.547**	**1.934**	**2.191**
Onttrekkingen	3.707	6.906	3.007	2.200	562	380
Stortingen	-733	-461	-813	-1.410	-688	-418
Saldo onttrekkingen en stortingen	**2.975**	**6.446**	**2.194**	**789**	**-126**	**-38**
Resultaat	**4.101**	**4.466**	**3.241**	**2.336**	**1.807**	**2.153**

Bijlagen

Bijlage 1: Lijst van investeringen

Bijlage 1: Lijst van investeringen

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Ontwikkelingsplannen						
	Ontw. bedrijventerrein Oastersingel De Westereen	54				
	Ontwikkeling woningbouw Keimpe Sikkemawei De Westereen	30				
	Ontwikkeling bedrijventerrein De Swette Feanwâlden	1				
	Ontwikkeling bedrijventerrein Dwarsloane Broeksterwald		93			
	Ontwikkeling woningbouw Dammeloane Damwâld		30			
	Totaal Ontwikkelingsplannen	**85**	**123**	**0**	**0**	**0**
Gebouwen en inventaris						
	Bouw basisscholen en sporthal Feanwâlden	500	500	6.325	6.015	
	Uitbreiding CBS De Sprankeling	379				
	Energiebesparende maatregelen Sporthal Sikkemahal	240				
	Energiebesparende maatregelen De Schierstins	152				
	Stalling gemeentelijk beheer en garage, bouwkundige aanpassingen	148				
	Tijdelijk huisvesting Th. de Vrieskoalle	119				
	Restauratie kerktoren Rinsumageast	113				
	Sporthal De Hoantserid, bouwkundige aanpassingen	80				
	Sporthal De Sikkemahal, bouwkundige aanpassingen	73				
	Energiebesparende maatregelen MFC Damwâld	47				
	Wagenloods, bouwkundige aanpassingen	39				
	Toegangs(controle)systeem	36				
	Inbraakalarmering gemeentehuis	31				
	Kantoor gemeentelijk beheer Moarrewei, bouwkundige aanpassingen	27				
	1e inrichting IBS 't Pompebled	24				
	Energiebesparende maatregelen Werf Moarrewei 24	15				

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Aanschaf noodstroomvoorziening gemeentehuis	14				
	Cultureel Centrum De Schiertins: Bouwkundige aanpassingen	14				
	Brandmeldinstallatie gemeentehuis	13				
	Vervanging sporthal De Hoantserid Feanwalden			2.609	2.609	
	STELPOST huisvesting organisatie gemeentehuis		1.500			
	Stelpost routekaart verduurzaming vastgoed		150	150	150	100
	Sporthal De Hoantserid 2027 uit beheerplan			56		
	Totaal gebouwen en inventaris	**2.063**	**2.150**	**9.139**	**8.774**	**100**
Wegen, straten en pleinen						
	Verbeteren Trochfytsrûte Damwald-Feanwâlden	886				
	Willemstrjitte Damwald uit beheerplan (Fase 1)	626				
	Fietspaden Dantumadiel (Verbreden Rinewâl)	466				
	Van Aylvawei Rinsumageast uit beheerplan	352				
	Reconstructie Koaiwei Readtsjerk	254				
	Afwaarderen rijbaan Damwâld-De Falom	205				
	De Hagedoarn Feanwalden uit beheerplan	93				
	Eysingawei Rinsumageast uit beheerplan	62				
	Foarstrjitte De Westereen uit beheerplan	54	2.018			
	Vervanging Djipswal De Westereen	50	316			
	De Wylgen Feanwalden uit beheerplan	49				
	Oastersingel De Westereen uit beheerplan	27				
	Reconstr.wegen Vogelbuurt De Westereen - Fase 1	20	369			
	Uitvoeringsprogramma GMP (DA)	0	277			
	Landbouwroute Rinsumageast	-81	138			
	Foarwei Wâlterswâld uit beheerplan		742			
	Herinrichting De Swette en Kûkhernewei		520			
	Cofinanciering verkeersveiligheidssubsidie		222			
	Foarwei Damwald uit beheerplan		208			
	Herstel en vervanging bewegwijzering		200			
	De Finnen Feanwalden uit beheerplan		146			
	Herstructurering Mûnetille Damwâld		85			
	Daniel Bosmastrjitte De Westereen uit beheerplan		72			
	M.Hofstrastrjitte Driezum uit beheerplan		62			
	Vervangen ondergrondse containers		50	150	150	150
	Herstructurering Botkeschool Damwâld		43			
	Herstructurering De Bron Damwâld		42			
	Opw. en herinr. Master Hofstrastjitte Driezum		27			
	Nijewei Feanwâlden uit beheerplan			245		

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Kolkensloane Driezum uit beheerplan			152		
	Totaal wegen, straten en pleinen	**3.062**	**5.537**	**547**	**150**	**150**
Kunstwerken						
	Keerwanden, Beschoeiingen uit beheerplan	109	99			
	Stelpost vaste bruggen uit beheerplan		35	196		
	Totaal kunstwerken	**109**	**134**	**196**	**0**	**0**
Lichtmasten en armaturen						
	Vervanging lichtmasten uit beheerplan	291	51	70		
	Vervanging armaturenuit beheerplan	100	26	10		
	Totaal lichtmasten en armaturen	**391**	**77**	**79**	**0**	**0**
Riolering						
	Rioolvervanging Project Oastein Feanwâlden	140				
	Project relining en deelreparaties 2025	75				
	Renovatie drukgemalen besturing kasten	54				
	Riolering reconstructie van Aylavawei Rinsumageast	43				
	Riolering reconstructie van Aylvawei Rinsumageast	35				
	Renovatie rioolgemaal Suderwei Feanwalden	31				
	Relinen Skriesstrjitte De Westereen 2022	26				
	Rioolvervanging Project Vogelbuurt	20	1.211			
	Rioolverv. Foarstrjitte De Westereen 2023	20	762			
	Renovatie 11 drukgemalen Miedloane	16				
	Vervanging riool Eastwald Driezum	7				
	HWA riool Prakkenstrjitte	-4				
	Stelpost reservering rioolvervanging		215	87		
	Stelpost klimaatadaptie - duurz.maatreg.(scen.C)		174	87		
	Stelpost voor afkoppelen (scenario B en C)		174	87		
	Stelpost bijdrage verdrogingsvraagstuk (scen.C)		130	43		
	Rioolverv. Pastorijloane De Westereen 2023		84			
	Rioolverv. Van Sytzamawei De Westereen 2023		82			
	Stelpost Relining diverse locaties 2025		77	51		
	Stelpost vervanging rioolgemalen		49	49		
	Relining De Finnen Feanwâlden 2022		23			
	Combinatieproject Foarwei Damwâld 2025			486		
	Rioolvervanging Foarwei Damwâld 2025			446		
	Totaal riolering	**463**	**2.981**	**1.336**	**0**	**0**
Sportvelden						

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Sportveld VCR R'geast, T2 grasveld beheerplan	79				
	Sportvelden Broekster Boys toplaag beheerplan		74			
	Sportveld SC Feanwâlden, T6 grasveld beheerplan		56			
	Sportveld SC Feanwâlden, KB7 grasveld beheerplan		45			
	Sportvelden VV De Wâlden, toplaag beheerplan		21			
	Sportveld SC Feanwâlden, B5 grasveld beheerplan			67		
	Totaal sportvelden	**79**	**196**	**67**	**0**	**0**
Tractiemiddelen en materieel						
	Vervangen Scania vrachtwagen (48-BFK-4)	350				
	Stelpost materieel 2024 openb.werken (algemeen)	121				
	Stelpost materieel 2024 openb.werken (riolering)	92				
	Vervanging Nido Stratos B50-42 VCLN-490 (ZS-1-10)	75				
	Afzetcontainers (3) voor op vrachtwagen	45				
	Stelpost materieel 2024 openb.werken (sport)	40				
	Vervanging Schaftwagen (D, Trion) 2023	30				
	Volvo minikraan EC18E	27				
	Multihog MXC130 (serienummer UN9MXMK02PD015127)	13				
	Vervangen Sneeuwploeg (SNK 240-EPZ DAF)	13				
	ASC rolsteiger met aanhanger	6				
	Vervanging track and trace systeem tractie	5				
	Opzetborden Hapert aanhangwagens	5				
	Vervanging Schaftwagen 2023	4				
	BECX HS131C Heggensnoeier	2				
	Bomford Klepelmaaier (serienummer B241828)	1				
	Vervanging Ransomes MP653 (TXF-65-T / ZM1-16D)		118			
	Vervanging Ransomes HR300 (TVZ-78-R / ZM3-13D)		70			
	Vervanging act.141 Reanult Kangoo Z.E. (VF-350-D)		40			
	Vervanging activum 142 Opel Combo (VD-499-T)		40			
	Vervanging activum 214 Toyota Yaris (L-309-BN)		30			
	Vervanging activum 215 Toyota Yaris (L-871-BF)		30			
	Vervanging activum 216 Toyota Yaris (L-313-BL)		30			
	Vervanging activum 140 Opel Combo (VD-498-T)		25			
	Vervanging Fiat Panda (85-PXK-7)		25			

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Aanschaf accu laadstation electrische gereedschap		16			
	Vervanging Shovel Volvo L45G (TVZ-82-R)			85		
	Vervanging Iveco 40C13 (VGJ-09-L)			45		
	Vervanging Hako Citymaster 600 (TVZ-71-R)				75	
	Vervanging Ransomes HR 300 CAB (TVZ-79-R)					70
	Vervanging Iveco 40C13 (37-BBV-7)					35
	Totaal tractie en materieel	**828**	**423**	**130**	**75**	**105**
Totaal		**7.079**	**11.622**	**11.494**	**8.999**	**355**

Bijlage 2: Staat van reserves en voorzieningen

Bijlage 2a: Algemene reserve

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Algemene reserve						
	Beginsaldo 01-01	13.783	11.641	13.603	15.147	17.423
	Onttrekkingen	-6.409	-2.670	-1.863	-225	-
	Toevoegingen	165	165	165	165	165
	Resultaatbestemming (J-1)	4.101	4.466	3.241	2.336	1.807
	Totaal Algemene reserve	**11.641**	**13.603**	**15.147**	**17.423**	**19.396**
Totaal Algemene reserve		**11.641**	**13.603**	**15.147**	**17.423**	**19.396**

Bijlage 2b: Bestemmingsreserve

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Reserve kapitaallasten algemeen						
	Beginsaldo 01-01	1.542	1.488	1.787	2.683	2.857
	Onttrekkingen	-96	-96	-96	-96	-139
	Toevoegingen	43	395	992	270	-
	Totaal Reserve kapitaallasten algemeen	**1.488**	**1.787**	**2.683**	**2.857**	**2.718**
Reserve kapitaallasten renovatie sportvelden						
	Beginsaldo 01-01	147	162	173	184	195
	Onttrekkingen	-41	-46	-46	-46	-46
	Toevoegingen	57	57	57	57	57
	Totaal Reserve kapitaallasten renovatie sportvelden	**162**	**173**	**184**	**195**	**206**
Reserve openbare verlichting						
	Beginsaldo 01-01	360	363	364	365	365
	Onttrekkingen	-116	-119	-119	-119	-119
	Toevoegingen	119	119	119	119	119
	Totaal Reserve lichtmasten	**363**	**364**	**365**	**365**	**366**
Reserve ontvlechting						
	Beginsaldo 01-01	136	136	136	136	136
	Onttrekkingen	-	-	-	-	-
	Toevoegingen	-	-	-	-	-
	Totaal Reserve ontvlechting	**136**	**136**	**136**	**136**	**136**
Reserve overige eenmalige uitgaven						
	Beginsaldo 01-01	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen	-	-	-	-	-
	Toevoegingen	-	-	-	-	-
	Totaal Reserve overige eenmalige uitgaven	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Reserve recreatieve voorzieningen						
	Beginsaldo 01-01	123	123	123	123	123
	Onttrekkingen	-	-	-	-	-
	Toevoegingen	-	-	-	-	-
	Totaal Reserve recreatieve voorzieningen	**123**	**123**	**123**	**123**	**123**

Omschrijving		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
Reserve tariefdifferentiatie OZB						
	Beginsaldo 01-01	409	242	242	242	242
	Onttrekkingen	-244	-77	-77	-77	-77
	Toevoegingen	77	77	77	77	77
	Totaal Reserve tariefdifferentiatie OZB	**242**	**242**	**242**	**242**	**242**
Totaal Bestemmingsreserves		**2.515**	**2.825**	**3.733**	**3.918**	**3.791**

Bijlage 2c: Voorzieningen

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Voorziening pensioenverplichtingen						
	Begroot beginsaldo 01-01	2.895	2.887	2.878	2.870	2.861
	Onttrekkingen	-120	-123	-123	-123	-123
	Toevoegingen	112	114	114	114	114
	Totaal Voorziening pensioenverplichtingen	**2.887**	**2.878**	**2.870**	**2.861**	**2.853**
Voorziening wachtgeldverplichtingen						
	Begroot beginsaldo 01-01	-	216	130	43	0
	Onttrekkingen	-58	-87	-87	-43	-
	Toevoegingen	274	-	-	-	-
	Totaal Voorziening wachtgeldverplichtingen	**216**	**130**	**43**	**0**	**0**
Voorziening overbezetting ontvlechting						
	Begroot beginsaldo 01-01	499	499	499	499	499
	Onttrekkingen	-	-	-	-	-
	Toevoegingen	-	-	-	-	-
	Totaal Voorziening overbezetting ontvlechting	**499**	**499**	**499**	**499**	**499**
Voorziening verlofsparen						
	Begroot beginsaldo 01-01	73	73	73	73	73
	Onttrekkingen	-	-	-	-	-
	Toevoegingen	-	-	-	-	-
	Totaal Voorziening verlofsparen	**73**	**73**	**73**	**73**	**73**
Egalisatievoorziening riolering						
	Begroot beginsaldo 01-01	4.371	3.917	3.432	2.878	2.247
	Onttrekkingen	-454	-485	-553	-631	-642
	Toevoegingen	-	-	-	-	-
	Totaal Egalisatievoorziening riolering	**3.917**	**3.432**	**2.878**	**2.247**	**1.606**
Voorziening afval						
	Begroot beginsaldo 01-01	146	-	-	-	-
	Onttrekkingen	-146	-	-	-	-
	Toevoegingen	-	-	-	-	-
	Totaal Voorziening afval	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Omschrijving		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
Voorziening groot onderhoud gebouwen						
	Begroot beginsaldo 01-01	716	540	553	541	504
	Onttrekkingen	-337	-151	-177	-201	-201
	Toevoegingen	161	165	165	165	165
	Totaal Voorziening groot onderhoud gebouwen	**540**	**553**	**541**	**504**	**468**
Voorziening groot onderhoud kunstwerken						
	Begroot beginsaldo 01-01	157	108	73	85	102
	Onttrekkingen	-98	-85	-38	-33	-33
	Toevoegingen	49	50	49	49	49
	Totaal Voorziening groot onderhoud kunstwerken	**108**	**73**	**85**	**102**	**118**
Voorziening groot onderhoud waterwegen						
	Begroot beginsaldo 01-01	12	-	-	-	-
	Onttrekkingen	-25	-14	-51	-51	-51
	Toevoegingen	13	14	51	51	51
	Totaal Voorziening groot onderhoud waterwegen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Voorziening groot onderhoud wegen						
	Begroot beginsaldo 01-01	604	546	589	448	308
	Onttrekkingen	-608	-521	-708	-708	-708
	Toevoegingen	550	564	568	568	568
	Totaal Voorziening groot onderhoud wegen	**546**	**589**	**448**	**308**	**167**
Voorziening OSW						
	Begroot beginsaldo 01-01	139	-	-	-	-
	Onttrekkingen	-175	-38	-	-	-
	Toevoegingen	37	38	-	-	-
	Totaal Voorziening OSW	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal Voorzieningen		**8.785**	**8.227**	**7.437**	**6.594**	**5.783**

Bijlage 3: Algemene reserve

Bijlage 3: Algemene reserve

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Stand algemene reserve 1 januari		**13.783**	**11.641**	**13.603**	**15.147**	**17.423**
Toevoegingen						
	Rentetoevoeging Algemene reserve (omslagrente)	165	165	165	165	165
	Rekeningresultaat	4.101	4.466	3.241	2.336	1.807
	Totaal Toevoegingen	**4.266**	**4.632**	**3.406**	**2.502**	**1.973**
Onttrekkingen						
	Tijdelijke formatie 2024-2026	-1.650	-1.300	-	-	-
	Implementatie omgevingswet	-819	-	-	-	-
	Subsidie tennisferiening Feanwâlden	-435	-	-	-	-
	Extra inzet opleiden personeel	-354	-	-	-	-
	Verdere ontwikkeling sociaal domein	-350	-	-	-	-
	Gevolgen inwerkingtreding Omgevingswet	-310	-175	-175	-	-
	Gebiedsontwikkeling Centrale As	-304	-	-	-	-
	Aanpak achterstanden fysieke archieven Dantumadiel	-200	-	-	-	-
	Aanpak energiearmoede	-200	-	-	-	-
	Dorpsbiografieën	-150	-	-	-	-
	Project Digitale dienstverlening sociaal domein	-150	-	-	-	-
	Project digitalisering algemeen	-150	-	-	-	-
	E-Depot en RM	-149	-	-	-	-
	DOM-project	-141	-	-	-	-
	Woonwagenbeleid	-137	-	-	-	-
	Subsidieregeling biobased en regenwaterhergebruik De Bosk Fase 2 Feanwalden	-109	-	-	-	-
	Haalbaarheidsonderz. verkeer Westereen	-100	-	-	-	-
	Programmaplan 2024	-98	-	-	-	-
	Leerwerkbanen BBL trajecten via DOKWURK	-69	-47	-30	-	-
	Inhaalslag toegankelijkheid en veiligehid	-40	-40	-	-	-
	Inhaalslag toegankelijkheid en veiligheid	-40	-	-	-	-
	Vervolgonderzoek gemeentehuis	-40	-	-	-	-
	POK: Actielijn 4:Versterken wijkteams	-36	-36	-36	-	-
	Co-financiering MDT (Maatschappelijke Diensttijd)	-35	-	-	-	-
	Ontwikkelkader verblijfsrecreatie	-30	-	-	-	-
	Gebiedsgerichte aanpak	-29	-	-	-	-

Omschrijving		Begroting	Begroting	Raming	Raming	Raming
	Extra bijdrage Sporthalbeheer	-26	-	-	-	-
	Duurzaamheid algemeen	-26	-	-	-	-
	POK Actielijn 2: Robuuste rechtsbescherming	-25	-25	-25	-	-
	Budget EZ verhogen	-25	-	-	-	-
	Budget R&T	-25	-	-	-	-
	Subsidie duurzaamheidsmaatregel org.	-23	-	-	-	-
	Budget EZ incidenteel	-21	-	-	-	-
	Extra stimulering specifiek voor muziekkorpsen en koren	-20	-	-	-	-
	Startnotitie toegankelijkheid	-20	-	-	-	-
	Aanjaagfonds Kunst & Cultuur	-17	-	-	-	-
	Moasje subsidie Doarpsfeesten	-15	-15	-	-	-
	Extra budget Project Dantumadiel yn byld	-15	-15	-	-	-
	Stimulering muziekkorpsen en koren	-12	-	-	-	-
	Laaggeletterdheid (onderzoek/plan van aanpak)	-10	-	-	-	-
	POK: actielijn 5 Versterking integraal werken	-2	-2	-2	-	-
	Veiligheidsagenda 2024-2027 Feiligens foarop	-2	-	-	-	-
	Voorbereidingskrediet MFC Wâlterswâld	-	-	-150	-	-
	MFC Feanwâlden (eenmalig)	-	-	-1.000	-	-
	Duurzame inrichting sociaal domein	-	-570	-	-	-
	ANNO III en Regiodeal	-	-105	-105	-105	-
	Traineeprogramma	-	-100	-100	-100	-
	Project Klant Contact Centrum (KCC)	-	-100	-	-	-
	ICT - Uitvoeringsagenda informatieplan 2025-2028	-	-65	-240	-20	-
	Nieuwe sportvloer de Nije Warf Wâlterswâld	-	-38	-	-	-
	Vervanging gereedschappen	-	-28	-	-	-
	Extra subsidie De Schierstins	-	-10	-	-	-
	Totaal onttrekkingen	**-6.409**	**-2.670**	**-1.863**	**-225**	**-**
Stand algemene reserve 31 december		**11.641**	**13.603**	**15.147**	**17.423**	**19.396**

Bijlage 4: Langlopende leningen

Bijlage 4: Langlopende leningen

Leningnummer	Verstrekker	Ingangsdatum	Looptijd	Rente	Restant 31-12-2026	Jaarlijkse aflossing
40.109030	BNG	3-3-2014	25 jaar	3,220%	€ 4.160.000	€ 320.000
B02333928	Aegon	10-8-2015	25 jaar	1,540%	€ 1.680.000	€ 120.000
40.113121	BNG	4-9-2019	25 jaar	0,133%	€ 4.320.000	€ 240.000
40.113360	BNG	2-1-2020	25 jaar	0,620%	€ 12.910.623	€ 679.506
Totaal					**€ 23.070.623**	**€ 1.359.506**

Bijlage 5: Gewaarborgde geldleningen

Bijlage 5a: Directe borgstellingen

Leningnummer	Geldnemer	Verstrekker	Start	Einde	Oorspronkelijk bedrag	Restant bedrag 1-1-2026	Restant bedrag 31-12-2026	Borgstelling (%)	Borgstelling (€)
40.91259	Stichting Thús Wonen	BNG	2006	2033	€ 2.324.645	€ 985.716	€ 889.050	100%	€ 889.050
40.112099	Campus Damwâld	BNG	2020	2060	€ 12.000.000	€ 10.939.281	€ 10.722.469	100%	€ 10.722.469
Totaal					**€ 14.324.645**	**€ 11.924.997**	**€ 11.611.519**		**€ 11.611.519**

Bijlage 5b: Borgstellingen WSW

Leningnummer	Geldnemer	Verstrekker	Leningnr. WSW	Start	Einde	Oorspronkelijk bedrag	Restant bedrag 1-1-2026	Restant bedrag 31-12-2026	Borgstelling (%)	Borgstelling (€)
40.86545.01	St. Woonzorg Nederland	BNG	14761	1993	2030	€ 1.451.567	€ 472.819	€ 392.002	50%	€ 196.001
40.100616	St. Woonzorg Nederland	BNG	37199	2005	2025	€ 3.167.000	€ 3.167.000	€ 3.167.000	50%	€ 1.583.500
40.101070	Stichting Thús Wonen	BNG	37606	2005	2030	€ 1.500.000	€ 427.993	€ 355.224	50%	€ 177.612
1W0024943	Stichting Thús Wonen	NWB	38979	2007	2037	€ 1.500.000	€ 1.500.000	€ 1.500.000	50%	€ 750.000
40.103522	Stichting Thús Wonen	BNG	39997	2008	2028	€ 2.000.000	€ 427.008	€ 303.821	50%	€ 151.910
40.103742	Stichting Thús Wonen	BNG	40251	2008	2033	€ 3.300.000	€ 1.523.722	€ 1.379.953	50%	€ 689.977
1W0025785	St. Woonzorg Nederland	NWB	40418	2008	2038	€ 2.521.000	€ 2.521.000	€ 2.521.000	50%	€ 1.260.500
1W0025175	St. Woonzorg Nederland	NWB	39413	2009	2038	€ 2.148.000	€ 2.148.000	€ 2.148.000	50%	€ 1.074.000
10028057	Stichting Thús Wonen	NWB	45372	2013	2058	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
40.111071	Stichting Thús Wonen	BNG	47320	2017	2042	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
10029374	St. Woonzorg Nederland	NWB	47319	2017	2056	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
40.112845	Stichting Thús Wonen	BNG	48800	2019	2033	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
-	Stichting Thús Wonen	MM Warburg & Co	48518	2019	2035	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
-	Stichting Thús Wonen	MM Warburg & Co	48519	2019	2038	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000
10030202	Stichting Thús Wonen	NWB	48803	2019	2031	€ 5.000.000	€ 5.000.000	€ 5.000.000	50%	€ 2.500.000

Leningnummer	Geldnemer	Verstrekker	Leningnr. WSW	Start	Einde	Oorspronkelijk bedrag	Restant bedrag 1-1-2026	Restant bedrag 31-12-2026	Borgstelling (%)	Borgstelling (€)
Totaal						**€ 52.587.567**	**€ 47.187.541**	**€ 46.766.999**		**€ 23.383.500**

Bijlage 5c: Borgstellingen NHG

Excel-tabel

Registratiejaar	Aantal NHG	Gegarandeerd bedrag (x € 1mln)
2010	56	9
2009	41	6
2008	40	7
2007	60	9
2006	55	9
2005	41	7
2004	31	5
2003	15	2
2002	10	1
2001	7	1
2000	9	1
1999	12	1
1998	11	1
1997	8	1
1996	9	1
1995	4	0
Totaal	**409**	**61**

Bijlage 6: Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Bijlage 6: Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Omschrijving		Begroting 2025		Begroting 2026		Raming 2027		Raming 2028		Raming 2029	
(bedragen x € 1.000)		Toev.	Onttr.	Toev.	Onttr.	Toev.	Onttr.	Toev.	Onttr.	Toev.	Onttr.
04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje											
	Reserve tariefdifferentiatie OZB	77	-77	77	-77	77	-77	77	-77	77	-77
06 Iepenbiere Romte											
	Reserve openbare verlichting	119	-116	119	-119	119	-119	119	-119	119	-119
	Reserve kapitaallasten algemeen	-	-96	-	-96	-	-96	-	-96	-	-139
	Reserve kapitaallasten renovatie sportvelden	57	-41	57	-46	57	-46	57	-46	57	-46
90 Algemiene dekkingsmiddels, Overhead, Heffing VPB en Onvoorzien											
	Algemene reserve	165	-	165	-	165	-	165	-	165	-
Totaal		**418**	**-330**	**418**	**-337**	**418**	**-337**	**418**	**-337**	**418**	**-380**

Bijlage 7: Incidentele baten en lasten

Bijlage 7a: Incidentele baten en lasten

In de onderstaande tabel ziet u de meerjarige incidentele baten en lasten zoals deze in de begroting 2026 zijn opgenomen.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2026 - Incidenteel	Raming 2027 - Incidenteel	Raming 2028 - Incidenteel	Raming 2029 - Incidenteel
Baten				
02 Mienskip	283	0	0	0
03 Soarch en Wolwêzen	1.159	480	0	0
05 Wenjen en Omjouwing	166	0	0	0
06 Iepenbiere Romte	20	20	0	0
90 Algemiene dekkingsmiddels	4	0	0	0
Totaal Baten	**1.631**	**500**	**0**	**0**
Lasten				
01 Ynwenner en Bestjoer	-34	-15	0	0
02 Mienskip	-412	-1.000	0	0
03 Soarch en Wolwêzen	-1.808	-676	-88	66
04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-20	-20	0	0
05 Wenjen en Omjouwing	-371	-186	-7	-7
06 Iepenbiere Romte	-178	-177	0	0
90 Algemiene dekkingsmiddels	-38	-30	-18	-38
91 Overhead	-344	-275	-205	0
Totaal Lasten	**-3.204**	**-2.379**	**-318**	**21**
Saldo baten en lasten	**-1.572**	**-1.878**	**-318**	**21**
Onttrekkingen				
01 Ynwenner en Bestjoer	15	0	0	0
02 Mienskip	63	1.150	0	0
03 Soarch en Wolwêzen	633	63	0	0
05 Wenjen en Omjouwing	175	175	0	0
06 Iepenbiere Romte	40	0	0	0
90 Algemiene dekkingsmiddels	1.744	475	225	0
Totaal Onttrekkingen	**2.670**	**1.863**	**225**	**0**
Stortingen				
90 Algemiene dekkingsmiddels	-395	-992	-270	0
Totaal Stortingen	**-395**	**-992**	**-270**	**0**
Saldo onttrekkingen en stortingen	**2.275**	**870**	**-46**	**0**
Resultaat	**702**	**-1.008**	**-364**	**21**

Bijlage 7b: Specificatie incidentele baten en lasten > €100.000

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	Omschrijving	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten					
02 Mienskip					
	Integraal Zorg Akkoord (IZA)	150	-	-	-
	Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	119	-	-	-
	Incidentele baten < € 100.000	14	-	-	-
03 Soarch en Wolwêzen					
	Opvang ontheemden Oekraïne	487	-	-	-
	Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	191	-	-	-
	Maatschappelijke diensttijd (MDT)	480	480	-	-
05 Wenjen en Omjouwing					
	Legesinkomsten MFC Feanwâlden	166	-	-	-
06 Iepenbiere Romte					
	Incidentele baten < € 100.000	20	20	-	-
90 Algemiene dekkingsmiddels					

Onderdeel	Omschrijving	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Incidentele baten < € 100.000	4	-	-	-
Totaal baten		1.631	500	-	-
Lasten					
01 Ynwenner en Bestjoer					
	Incidentele lasten < € 100.000	-34	-15	-	-
02 Mienskip					
	Integraal Zorg Akkoord (IZA)	-150	-	-	-
	Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	-119	-	-	-
	Extra eenmalig budget MFC Feanwalden	-	-1.000	-	-
	Subsidie Bibliotheekwerk	-102	-	-	-
	Incidentele lasten < € 100.000	-40	-	-	-
03 Soarch en Wolwêzen					
	Opvang ontheemden Oekraïne	-252	-39	-39	-39
	Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	-191	-	-	-

Onderdeel	Omschrijving	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Maatschappelijke diensttijd (MDT)	-480	-480	-	-
	Duurzame inrichting sociaal domein	-570	-	-	-
	Bijdrage Dokwurk	-67	-23	-5	50
	Hogere uitgaven WSW	-140	-45	-44	55
	Alleenverdienerstoeslag	-26	-26	-	-
	Incidentele lasten < € 100.000	-82	-63	-	-
04 Wurk, Bedriuw en Rekreaasje					
	Incidentele lasten < € 100.000	-20	-20	-	-
05 Wenjen en Omjouwing					
	Woonrijp maken De Frosk De Westereen	-128	-	-	-
	Ondersteuning adviesbureau omgevingswet transitie definitief omgevingsplan	-102	-102	-	-
	Incidentele lasten < € 100.000	-141	-84	-7	-7
06 Iepenbiere Romte					
	Voorbereidingskrediet MFC Wâlterswâld	-	-150	-	-
	Incidentele lasten < € 100.000	-178	-27	-	-

Onderdeel	Omschrijving	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
90 Algemiene dekkingsmiddels					
	Incidentele lasten < € 100.000	-38	-30	-18	-38
91 Overhead					
	Anno III en Regiodeal	-105	-105	-105	-
	Traineeprogramma	-100	-100	-100	-
	Project KlantContactCentrum (KCC)	-100	-	-	-
	Incidentele lasten < € 100.000	-40	-70	-	-
Totaal lasten		-3.204	-2.379	-318	21
Onttrekkingen aan reserves					
01 Ynwenner en Bestjoer					
	Onttrekkingen < € 100.000	15	-	-	-
02 Mienskip					
	Extra eenmalig budget MFC Feanwalden	-	1.000	-	-
	Voorbereidingskrediet MFC Walterswâld	-	150	-	-
	Ontrekkingen < € 100.000	63	-	-	-
03 Soarch en Wolwêzen					

Onderdeel	Omschrijving	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
	Duurzame inrichting sociaal domein	570	-	-	-
	Onttrekkingen < € 100.000	63	63	-	-
05 Wenjen en Omjouwing					
	Inwerkingtreding Omgevingswet	175	175	-	-
06 Iepenbiere Romte					
	Onttrekkingen < € 100.000	40	-	-	-
90 Algemiene dekkingsmiddels					
	Tijdelijke formatie 2024-2026	1.300	-	-	-
	ICT - Uitvoeringsagenda informatieplan	65	240	20	-
	Anno III en Regiodeal	105	105	105	-
	Traineeprogramma	100	100	100	-
	Project KlantContactCentrum (KCC)	100	-	-	-
	Onttrekkingen < € 100.000	74	30	-	-
Totaal onttrekkingen aan reserves		2.670	1.863	225	-
Toevoegingen aan reserves					

Onderdeel	Omschrijving	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
90 Algemiene dekkingsmiddels					
	Storting vrijval kapitaallasten MFC Feanwâlden in Bestemmingsreserve	-395	-992	-270	-
Totaal toevoegingen aan reserves		-395	-992	-270	-
Resultaat		702	-1.008	-364	21

Bijlage 8: Overzicht baten en lasten per taakveld

Bijlage 8: Overzicht baten en lasten per taakveld

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
Baten					
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	296	425	448	473	499
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	60	60	60	60	60
0.4 Overhead	179	183	183	183	183
0.5 Treasury	387	271	106	106	106
0.61 OZB woningen	3.624	3.735	3.735	3.735	3.735
0.62 OZB niet-woningen	1.246	1.360	1.360	1.360	1.360
0.64 Belastingen overig	10	10	10	10	10
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	52.025	51.961	52.068	51.221	51.714
0.8 Overige baten en lasten	153	8	4	4	5
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	29	30	30	30	30
1.2 Openbare orde en veiligheid	14	14	14	14	14
2.1 Verkeer en vervoer	281	160	160	160	166
2.2 Parkeren	5	6	6	6	6
2.4 Economische havens en waterwegen	287	43	43	43	43
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	47	72	72	72	72
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	185	170	170	170	220
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.450	449	449	449	449
5.1 Sportbeleid en activering	179	132	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	73	45	48	48	48
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0
5.4 Musea	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	25	25	25	5	5
5.6 Media	19	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	27	4	4	4	4
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.051	1.227	509	29	29
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	0	0	0	0	0
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	0	0	0	0

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	8.605	8.605	8.605	8.605	8.605
6.4 WSW en beschut werk	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	820	119	119	119	119
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	209	206	206	206	206
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	0	0	0	0	0
6.712 Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0
6.713 Dagbesteding (WMO)	0	0	0	0	0
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	0	0	0	0
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	0	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	0
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0	0	0
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	0	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	0	0	0	0	0
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	0	0	0	0
6.791 PGB WMO	0	0	0	0	0
6.792 PGB Jeugd	0	0	0	0	0
6.811 Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	0	0
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	15	15	15	15	15
6.821 Jeugdbescherming	0	0	0	0	0
6.822 Jeugdreclassering	0	0	0	0	0
6.91 Coördinatie en beleid WMO	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	171	111	0	0	0
7.2 Riolering	2.027	2.076	2.144	2.222	2.232
7.3 Afval	2.370	2.607	2.610	2.628	2.648
7.4 Milieubeheer	3.735	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	0	0	0	0	0
8.1 Ruimte en leefomgeving	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.127	396	210	210	210
8.3 Wonen en bouwen	430	589	459	494	529
Totaal Baten	**83.164**	**75.117**	**73.874**	**72.684**	**73.325**
Lasten					
0.1 Bestuur	-1.969	-1.636	-1.595	-1.580	-1.580
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-4.466	-3.241	-2.336	-1.807	-2.153
0.2 Burgerzaken	-632	-628	-602	-603	-603
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-172	-111	-116	-128	-135
0.4 Overhead	-12.030	-11.342	-10.873	-10.976	-10.762
0.5 Treasury	-438	-361	-202	-220	-223
0.61 OZB woningen	-257	-263	-263	-263	-263
0.64 Belastingen overig	-10	-10	-10	-10	-10
0.8 Overige baten en lasten	-235	-171	-126	-92	-72
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-3	-3	-3	-3	-3

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.513	-1.446	-1.516	-1.575	-1.635
1.2 Openbare orde en veiligheid	-689	-893	-820	-820	-820
2.1 Verkeer en vervoer	-3.546	-3.412	-3.659	-3.759	-3.803
2.2 Parkeren	-5	-27	-26	-26	-26
2.4 Economische havens en waterwegen	-691	-498	-506	-509	-510
3.1 Economische ontwikkeling	-343	-176	-164	-164	-164
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-77	-44	-41	-42	-41
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-27	-23	-22	-22	-22
3.4 Economische promotie	-525	-265	-254	-255	-255
4.1 Openbaar basisonderwijs	-61	-62	-62	-62	-62
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.530	-1.683	-2.646	-1.750	-2.160
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-2.196	-1.308	-1.250	-1.251	-1.251
5.1 Sportbeleid en activering	-606	-191	-48	-48	-48
5.2 Sportaccommodaties	-875	-857	-817	-850	-1.011
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-267	-256	-244	-244	-244
5.4 Musea	-93	-69	-58	-58	-58
5.5 Cultureel erfgoed	-112	-130	-115	-95	-96
5.6 Media	-594	-588	-483	-483	-483
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-2.995	-2.505	-2.537	-2.556	-2.558
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-5.059	-3.060	-2.528	-1.901	-1.904
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-13	-220	-197	-197	-197
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	0	-50	-45	-45	-45
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	0	-62	-56	-56	-56
6.3 Inkomensregelingen	-10.428	-10.534	-10.419	-10.367	-10.367
6.4 WSW en beschut werk	-6.438	-6.496	-6.331	-6.147	-5.943
6.5 Arbeidsparticipatie	-1.820	-1.274	-1.205	-1.236	-1.275
6.60 Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-1.531	-1.445	-1.346	-1.345	-1.345
6.711 Huishoudelijke hulp (WMO)	-3.147	-3.009	-2.977	-2.977	-2.977
6.712 Begeleiding (WMO)	-1.952	-1.972	-1.930	-1.930	-1.930
6.713 Dagbesteding (WMO)	-85	-99	-67	-67	-67
6.714 Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-62	-45	-39	-39	-39
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	0	15	89	152	152
6.752 Jeugdhulp ambulant regionaal	-6.343	-6.283	-6.214	-6.214	-6.214
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	-114	-101	-101	-101
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	-108	-96	-96	-96
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-163	-241	-178	-178	-178
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	0	-112	-100	-100	-100
6.791 PGB WMO	-260	-259	-251	-251	-251
6.792 PGB Jeugd	-318	-464	-404	-404	-404
6.811 Beschermd wonen (WMO)	-57	-77	-73	-73	-73
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-31	-55	-49	-49	-49
6.821 Jeugdbescherming	-925	-1.018	-1.008	-1.008	-1.008

Omschrijving	Begroting 2025	Begroting 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029
6.822 Jeugdreclassering	-6	-77	-70	-70	-70
6.91 Coördinatie en beleid WMO	-629	-106	-106	-70	-70
7.1 Volksgezondheid	-1.237	-1.170	-1.095	-1.133	-1.172
7.2 Riolering	-1.456	-1.448	-1.501	-1.574	-1.586
7.3 Afval	-1.878	-2.140	-2.141	-2.157	-2.174
7.4 Milieubeheer	-5.051	-1.021	-1.008	-1.020	-1.032
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-42	-44	-44	-44	-44
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.522	-781	-723	-544	-544
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-994	-286	-92	-92	-92
8.3 Wonen en bouwen	-1.208	-1.053	-963	-974	-980
Totaal Lasten	**-89.610**	**-77.310**	**-74.664**	**-72.557**	**-73.286**
Saldo baten en lasten	**-6.446**	**-2.194**	**-789**	**126**	**38**
Onttrekkingen					
0.10 Mutaties reserves	6.906	3.007	2.200	562	380
Totaal Onttrekkingen	**6.906**	**3.007**	**2.200**	**562**	**380**
Stortingen					
0.10 Mutaties reserves	-461	-813	-1.410	-688	-418
Totaal Stortingen	**-461**	**-813**	**-1.410**	**-688**	**-418**
Saldo onttrekkingen en stortingen	**6.446**	**2.194**	**789**	**-126**	**-38**
Resultaat	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Vaststellingsbesluit

Vaststellingsbesluit

De raad van de gemeente Dantumadiel,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 23 september 2025

gelet op het bepaalde in artikel 190 en 191 van de Gemeentewet

Besluit:

1. De begroting 2026 vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Dantumadiel in zijn openbare vergadering d.d. 3 november 2025.

De raad voornoemd,

de griffier,	de voorzitter,
M. Jonker	drs. A. Haga